

Bilgi Edinme Hakkı Kanunu Tasarısı ile ilgili TBMM tartışmaları

Bu PDF dokümanı <http://www.bilgilenmehakki.org> tarafından hazırlanmıştır.

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.00

8 Ekim 2003 Çarşamba

BAŞKAN : Başkanvekili Sadık YAKUT

KÂTİP ÜYELER: Ahmet KÜÇÜK (Çanakkale), Suat KILIÇ(Samsun)

Bilgi Edinme Hakkı Kanunu Tasarısı ile Avrupa Birliği Uyum ve Adalet Komisyonları raporlarının görüşmelerine başlayacağız.

– X Bilgi Edinme Hakkı Kanunu Tasarısı ile Avrupa Birliği Uyum ve Adalet Komisyonları Raporları (1/632) (S. Sayısı: 248)

BAŞKAN – Komisyon?..

Birleşime 10 dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 16.38

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 16.55

BAŞKAN : Başkanvekili Sadık YAKUT

KÂTİP ÜYELER : Ahmet KÜÇÜK (Çanakkale), Suat KILIÇ (Samsun)

-----0-----

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, 4 üncü Birleşimin İkinci Oturumunu açıyorum.

Bilgi Edinme Hakkı Kanunu Tasarısı ile Avrupa Birliği Uyum ve Adalet Komisyonları raporlarının görüşmelerine başlıyoruz.

X Bilgi Edinme Hakkı Kanunu Tasarısı ile Avrupa Birliği Uyum ve Adalet Komisyonları Raporları (1/632) (S. Sayısı: 248)^(X)

BAŞKAN – Komisyon?.. Yerinde.

Hükümet?.. Yerinde.

Komisyon raporları, 248 sıra sayısıyla bastırılıp dağıtılmıştır.

Tasarının tümü üzerinde, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına, Konya Milletvekili Sayın Atilla Kart; buyurun.

CHP GRUBU ADINA ATILLA KART (Konya) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; görüşülmekte olan Bilgi Edinme Hakkı Kanunu Tasarısıyla ilgili olarak Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım; Grubum ve şahsım adına Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlarım, demokratik bir yapıyı benimsemiş her siyasî yapılanmanın temel amacı ve varlık sebebi, hesap verme ve denetim sorumluluğuyla doğrudan bağlantılıdır. Saydam ve katılımcı bir demokrasi anlayışının gelişmesi, siyasî yönetimlerin, işlemlerini yurttaşlarının bilgi ve denetimine açmasıyla mümkündür. Bilgi edinme hakkı, doğaldır ki, beraberinde idarî işlemlerin ve kamu harcamalarının denetimi gereğini de getirmektedir.

Sayın milletvekilleri, bu yaklaşım içinde değerlendirme yapıldığında, getirilen tasarımı elbette olumlu karşıyoruz; ancak, bu değerlendirmenin dışında, bu tasarının ilgili mevzuatla bağlantısı kurulduğu zaman, önemli eksiklik, yetersizlik ve tutarsızlıklar olduğunu görüyoruz. Bunları, hemen, somut örnekleriyle açıklamak istiyorum.

Terörle Mücadele Yasasının 8 inci maddesinin Altıncı Uyum Paketiyle Kaldırılması, 7 nci maddenin de Yedinci Uyum Paketiyle kaldırılması ve değiştirilmesi, getirilen bu tasarımı, yani Bilgi Edinme Hakkı Kanunu Tasarısını tamamlayan özellikler içerdiği için, olumlu bir düzenleme mahiyetinde olmuştur. Keza, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 316 ncı maddesinde yapılan değişiklikle, cumhuriyet savcılığı tebliğnamesinin taraf vekillerine tebliğ edilmesi zorunluluğunun getirilmiş olması da, bu anlamda olumlu bir değişme olmuştur; ancak, RTÜK Yasasında, Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Yasasında ve Sermaye Piyasası Yasasında paralel düzenlemeler yapılmadığı ve en önemlisi hak arama pratiği ve özgürlüğü alanında somut gelişmeler sağlanmadığı takdirde bu tasarıyla yapılmak istenen düzenlemelerin fazla önemi ve etkinliği olmayacaktır.

^(X) 248 S. Sayılı Basmayazı tutanağa eklidir.

Sayın milletvekilleri, bilindiği gibi, 3984 sayılı Yasanın 5 inci maddesi RTÜK'le ilgili üst kurulun oluşumu esaslarını düzenlemiş olup, bu oluşum Anayasa Mahkemesine intikal etmiş durumdadır. 5 inci maddedeki düzenleye göre üst kurulun oluşumunda yasama organı doğrudan yetkilidir. Yürütme işlevini gören bir kurulun, RTÜK'ün yasama organı tarafından belirlenmesi parlamenter sistemin esası ve özülle hiçbir şekilde bağdaşmaz.

Kitle iletişim araçları arasında önemli bir işlevi olan radyoların ve televizyonların faaliyetlerini denetleyecek ve bağlı olarak haber verme ve doğru bilgilendirme misyonunu özerk olarak üstlenen bir kurulun oluşumunda yasama organının siyasî değerlendirmelerle bu derece etkin olması kabul edilebilir bir hal olamaz. Üstelik ve maalesef, 4756 sayılı Yasanın geçici 1 inci maddesinin değiştirilmesi yolunda temmuz ayında alelacele yapılan değişiklik siyasî iktidarın bu noktada da samimi ve tutarlı olmadığını ve özünde bilgi edinme hakkını kontrol altına almak istediğini gösteren somut bir gelişme niteliğinde olmuştur. Siyasî iktidarın bu yapılanmada ısrarlı olacağı anlaşılmaktadır. Yasama yetkisinin devri anlamına gelen böyle bir yapılanma hukuk devleti ve kuvvetler ayrılığı ilkesiyle hiçbir şekilde bağdaşamaz.

Değerli arkadaşlarım, benzer bir yapılanmayı Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kanunu uyarınca oluşturulan kurulun yapılanmasında da görüyoruz. Bu kurul da yürütme organı tarafından oluşturulmakta ve yargının bağımsızlığı açısından olumsuz bir etki yaratmaktadır. Bir evvel verdiğim örnekte, yasama yetkisinin yürütme organına devrini görüyoruz. Burada ise, bu yasal düzenlemede ise, yargı yetkisinin yürütme organına devrini görüyoruz.

İşin pratiğinde, bu kurul bilirkişi yerine geçiyor ve kurulun vereceği rapora göre, sözü edilen yasaya veya Ceza Kanununun 426, 427 ve 428 inci maddelerine aykırılık bulunup bulunmadığı tespit ediliyor. Bu sebeple, bu yasa ve bu kurulun işlevi de mutlaka gözden geçirilmeli ve kurulun oluşmasında, yargı müdahale niteliği taşımayacak kriterler yaratılmalıdır.

Sayın milletvekilleri, benzer bir düzenleme, bilgi edinme hakkının özünü etkileyecek yanlışlıklar, 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununda da vardır. Bu yasanın 47 nci maddesinin ilgili bendine göre, sermaye piyasası araçlarının değerini etkileyecek yalan, yanlış bilgi veren, haber yayan -tekrar ifade ediyorum, haber yayan- yorum yapan ya da açıklamakla yükümlü olduğu bilgileri açıklamayan gerçek kişiler ile tüzelkişilerin yetkilileri ve bunlarla birlikte hareket edenler cezalandırılmaktadır. Bu yasayla getirilen sınırlama özel bir sınırlama niteliğinde olmasına rağmen, haber yaymak gibi fiillerin tanımı ve unsurları belirtilmeden, objektif ve hukukî ölçütler getirilmeden cezalandırmaya yol açan bir yöntem geliştirilmiştir.

Basın-yayın mevzuatı ile sermaye piyasası mevzuatı hükümleri arasında bir tutarlılık ve bağlantı mutlaka sağlanmalıdır. Aksi takdirde, tanımı yapılmamış ve karşılığı açıklanmamış olan fiiller sebebiyle bilgi edinme hakkı ihlal edilmiş olacaktır. Takdir olunur ki, bu düzenleme, yönetim birimleri tarafından da kötüye kullanılabilir bir haldir.

Görüldüğü gibi, ana hatlarıyla açıklamaya çalıştığım bu hususların tamamı, özün itibarıyla, sansürü çağrıştıran ve özünde bilgi edinme hakkını zedeleyen hükümlerdir.

Bir diğer önemli eksiklik, bu tasarinin doğrudan bağlantılı olduğu İdarî Yargılama Usulü Yasasıyla bağlantısını kuran herhangi bir düzenleme yapılmamıştır değerli arkadaşlarım. Oysa, bu tasarıyla getirilmek istenilen düzenlemede, muhatap alınacak idarî birimlerin yargılama usulünü düzenleyen İdarî Yargılama Usulü Yasasıyla bu yasa arasındaki bağlantının ve özelliklerin mutlaka tasarıda düzenlenmiş olması gerekirdi; bu da, yine çok temel bir eksiklik mahiyetinde olmuştur.

Değerli arkadaşlarım, Bilgi Edinme Hakkı Kanunu Tasarısı ile ilgili ihtilafların nihaî çözüm yeri, her halükârda, yargı mercileri olacaktır. Yargının temel ve öncelikli sorunlarını çözümlenemediğimiz takdirde, yapılacak çalışmaların pratik bir sonuç vermeyeceğini bir defa daha vurgulamak istiyorum.

Sayın milletvekilleri, Avrupa Birliği sürecinde hep bir ikilemi ve çelişkiyi yaşıyoruz. Bir taraftan Avrupa Birliği normlarına uygun genel düzenlemeler yapıyoruz, en azından böyle bir gayretin içerisindeyiz. Böyle bir gayretin içerisinde görünüyoruz demek istemiyorum, çok haksız bir değerlendirme yapmak istemiyorum; ama, en azından böyle bir gayret içerisindeyiz ve bunun devamında da hemen "önemli olan uygulamadır" diye ifade ediyoruz. Elbette ve gerçekten, uygulama işin esasını ve özünü teşkil etmektedir. Bu konudaki yanlış ve eksik uygulamaların sorumluluğunu da, siyasî iktidar olarak kendimizde aramak yerine, hep başka kurumlarda arıyoruz. Bu yanlışlığı da, en başta, maalesef, üzülerek ifade ediyorum, Sayın Adalet Bakanımız yapıyor. Sayın Adalet Bakanının hükümet adına yaptığı açıklamalarda, idarî birimlerin bu noktadaki yanlışlarını ve yargının işleyişindeki aksaklıkları ifade ediyor. Bu arada diğer kurumların idarî alt birimlerinin ve yargı mercilerinin eksik ve yanlış uygulamalarının bulunduğu da bir gerçek; ancak, bu süreçte de siyasî iktidarın temel çelişkilerini mutlaka öne çıkarmamız, gözardı etmememiz gerekiyor.

En başta -biraz evvel bir örneğini yaşadık- sözlü soru önermelerinin cevaplandırılmasındaki -en hafif ifadesiyle aktarıyorum- duyarsızlığı hemen ifade etmek istiyorum. Bunun hiçbir gerekçesi olamaz. Soru önermelerinin ne zaman cevaplandırılacağı, gündemde çok açık bir şekilde belirtilmiştir. Siz, denetim hakkına saygılıysanız, programınızı buna göre yaparsınız; ama, bunu umursamayıp "nasıl olsa bunlar üç birleşim içerisinde cevaplandırılmadığı zaman yazılı soru önermesine dönüşüyor" deyip geçiştirmeye kalkarsanız, orada, kamunun denetim hakkına saygı göstermediğiniz anlaşılır, ortaya çıkar. Bunu, bir defa daha, önemle ifade etmek istiyorum.

Bir diğer önemli konu da şu: bakıyoruz değerli arkadaşlarım, siyasî iktidar, bir taraftan bilgi edinme hakkı gibi olumlu bir düzenlemeyi getiriyor, diğer taraftan da, yukarıda açıkladığımız eksiklik ve yanlışlıkların dışında, bazı yasama faaliyetleri ve uygulamalarıyla bilgi edinme hakkı ve denetim faaliyetini özünden ihlal ediyor, daha da ötesi, ortadan kaldırıyor. Bunu da, somut örnekleriyle elbette açıklayacağım.

Kamu İhale Yasası... Biliyorsunuz, bu yasanın temel amacı, temel fonksiyonu, kamu harcamalarının denetimini sağlamak, Hazine kaynaklarının nasıl harcadığını denetlemek. Kamu İhale Yasasında özenle ve kararlılıkla siyasî iktidar tarafından değişiklik yapılarak, kamu harcamalarının ve kamu kaynaklarının denetim alanının daraltılmaya çalışıldığını görüyoruz; daha da ötesi, kamu ihalesiyle ilgili sözleşmelerde noter tasdiki zorunluluğu kaldırılarak, yurttaşın, vatandaşın ve kamunun bilgilenme ve denetim hakkına ciddi bir sınırlama getiriliyor; ekonominin âdeta kayıt dışına çıkarılması teşvik ediliyor. Oysa, biliyoruz ki, noterlik kurumları, bu anlamda hem hukukî ihtilafları azaltan ve hem de kamu adına kaynağında tahsilat yapan bir işleve sahip olmakla Türkiye'de belki de şu anda işlerliğini koruyan birkaç kurumdandır.

Devam ediyorum; siyasî iktidar, söylem ve uygulamalarıyla, maalesef, yine tutarsız ve inandırıcı olmayan tavrını sürdürmeye devam ediyor, tıpkı ticarî sırla ilgili İltüzük değişikliği teklifimize duyarsız kaldığı gibi. Kamuoyunun, toplumun ve yasama organının en önemli denetim ve bilgi edinme yöntemlerinden birisi olan Meclis araştırması komisyonlarının önündeki bu en büyük engelin kaldırılması yolunda Cumhuriyet Halk Partisi tarafından yapılan uyarı ve taleplere bugüne kadar hiçbir destek verilmemiştir. Bu sebeple, siyasî iktidarı tutarlı olmaya, sorumluluğunu üstlenmeye ve kamuoyunu doğru bilgilendirmeye bu vesileyle bir defa daha davet ediyoruz.

Sayın milletvekilleri, bir diğer örnek, çok somut bir örnek, çok önemli olduğuna inandığımız bir örnek: Özelleştirme süreçleri, yine kamunun denetiminden ve kamuoyunun bilgilendirilmesi sürecinden kaçırılarak ve ulusal çıkarlarımızı ihlal etmek pahasına birtakım hukuka aykırı ilişkiler içinde gerçekleştirilmektedir. Öylesine cüretkâr uygulamalar yapılabilmektedir ki, soru önergemize verilen cevaplarda 4 Mart 2003 tarihi itibarıyla ve Haziran-Temmuz 2003 tarihli söylemler itibarıyla, ilgili tesisin özelleştirme kapsamına alınmasının ve yabancı ortak arayışının söz konusu olmadığı ifade edilmekteyken, daha sonra tarafımıza ulaşan bilgilerden, bu çalışmaların; yani, o tesisle ilgili çalışmaların 25 Şubat 2003 tarihinde başlatılmış olduğunu ve kapalı kapılar ardında, birtakım esrarengiz ilişkilerle belli bazı şirketlere bilgi odası kapsamındaki maliyet bilgilerinin verilebildiğini görüyoruz.

Neden söz ediyorum biliyor musunuz değerli arkadaşlarım; daha da somut ifade edeyim: Seydişehir Alüminyum Tesislerinin özelleştirilmesinden söz ediyorum. Ben, bir milletvekili olarak, bırakın milletvekili olarak sade bir vatandaş olarak, Türkiye Cumhuriyeti Devleti bakanının vermiş olduğu cevaba inanmak istiyorum, inanmam gerektiğine inanıyorum; ancak, bir siyasî iktidar ki, resmî ve yasal ortamlarda dahi gerçeğe aykırı beyanda bulunuyor ve cevap veriyor ise, bu iktidarın uygulamalarından veya yasama faaliyetlerinden nasıl emin olabilirsiniz?..

Aslında, sorunun özü ve esası değerli arkadaşlarım, siyasî iktidarın, Avrupa Birliği sürecine ve uygulamalarına bir amaç olarak bakmaması ve bu süreci hukuka aykırı sonuçlar ve gizlenmiş amaçları için bir yöntem ve araç olarak kullanmak istemesinden kaynaklanmaktadır. Kamu yönetimi anlayışı ve kültüründeki tutarsızlık ve yetersizlikler ister istemez bu sonucu yaratmaktadır.

Bir siyasî iktidar ki, bir taraftan, Yolsuzlukları Araştırma Komisyonu kurup, kendince kamuoyuna yolsuzlukların üzerine gidiyoruz izlenimi vermeye çalışmakta; diğer taraftan ise, hakkında son derece ciddi ve belgeli suçlamalar bulunan Ankara ve İstanbul büyükşehir belediyelerinin denetimden kaçmasına, denetim dışı tutulmasına özel bir gayret gösteriyorsa, burada üzerinde durulması ve sorgulanması gereken çok şeyler var demektir. Orada, siz, hangi bilgi edinme hakkından söz edebilirsiniz? Herhalde, bunun devamında da, dokunulmazlıkların ardına sığınıp, kamuoyuna ve topluma hesap vermekten kaçınan bir anlayışı sorgulamamız gerekiyor.

Bitmedi değerli arkadaşlarım. Konumuz bilgi edinme hakkı. Bilgi edinme hakkından söz ediyoruz. Çok somut örnekler veriyorum değerli arkadaşlarım. Bunlara demagoji yapmadan kalkıp somut bir şekilde cevap verirsiniz. Tepki vermek yerine, somut bir şekilde bu anlattıklarımıza cevap verirsiniz.

Bakıyoruz, bir tarafta neyi görüyoruz; Sayın Başbakanın, kendisine bağlı olarak, hiçbir hukuk devleti yapılanmasında örneği görülmecek bir şekilde, idarî ve adlî denetim mekanizmalarımızın dışında, özel tim kurma arayışına girdiğini görüyoruz. Yani, yürütme gücü ve fonksiyonu yetmiyor, yargıyı da kendi bünyesinde toplamak istiyorsunuz, ondan sonra da topluma bilgi vermekten söz ediyorsunuz.

Bir İçişleri Bakanı ki, kendi Bakanlığında yıllar içinde oluşturduğu, uzun yıllar içinde oluşturduğu, teknik ve objektif ölçülere göre oluşturduğu kıdem ve liyakat listesini bir tarafa bırakıp, kendi sübjektif, kişisel ölçülerine göre terfi listesi düzenliyor, bırakın orada bilgi edinme hakkını, orada, artık, kazanılmış temel özlük haklarının korunup korunmayacağına endişesini yaşamaya başlıyoruz.

Değerli arkadaşlarım, başka bir örnek daha vermek istiyorum. Çok uzağa gitmiyorum, dünden söz ediyorum. Dün yapılan kapalı oturumdan söz ediyorum. Bağlantılı olarak 23 Haziran tarihinde Bakanlar Kurulunun "insanî yardım" adı altında Irak'a yönelik olarak yapmaya başladığı uygulamaları hatırlamanızı istiyorum ve en nihayet 8,5 milyar dolarlık kredi olayı ve Irak'a asker gönderilmesi tezkeresi değerli arkadaşlarım.

NURETTİN AKTAŞ (Gaziantep) – Hukuken suçtur; onu açıklayamazsınız.

ATILLA KART (Devamla) – Değerli arkadaşım, bir hukukçu olarak, neyi açıklayacağımı, neyi açıklamayacağımı çok iyi biliyorum. Ondan emin olabilirsiniz.. O konuda, hangi noktada açıklamalar yapacağımı, hangi noktada duracağımı ben çok iyi biliyorum; siz müsterih olun, rahatsız olmayın!

Ülkemizin ve bölgenin geleceğini ilgilendiren ve etkileyen böylesine sosyal, ekonomik ve tarihî boyutları olan gelişmelerden, bırakın kamuoyunu ve sade vatandaşı, yasama organını dahi bilgilendirmiyorsak ve yapılan uyarılara rağmen bunun gereğini yapmıyorsak, orada sorgulanacak çok şey var demektir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Kart; konuşmanızı toparlayabilir misiniz.

ATILLA KART (Devamla) – Sayın Başkanım, kişisel olarak da konuşma hakkım var; o sebeple, izninizle, konuşmama devam edeceğim.

BAŞKAN – Buyurun.

ATILLA KART (Devamla) - Asker tezkeresinin temel unsurlarını yasama organına dahi açıklamıyorsak, orada, elbette, durup düşünmemiz, sorgulamamız gereken çok şey var demektir. Bu anlaşmaların ve gelişmelerin dayanağını teşkil eden siyasî mutabakatların, bütün unsurlarıyla, en başta Türkiye Büyük Millet Meclisine ve devamında da kamuoyuna açıklanması gerekir. Bu tezkerenin bütün unsurlarının bir an evvel açıklanması, bilgi edinme hakkının ve kamuoyunun bilgilendirilmesi sorumluluğunun temel gereğidir.

Esasen, bütün bu bilgilerin verilebilmesi ve kamuoyunu bilgilendirme görevinin yerine getirilebilmesi için, bu tasarının yasallaşmasına da gerek yok. Mevcut mevzuata ve denetim mekanizmalarımıza göre, bu bilgilerin hemen verilmesi gerekir. Böylesine önemli ve hayatî konularda Türkiye Büyük Millet Meclisini bilgilendirmeyen, bilgilendirmekten ısrarla kaçınan bir siyasî iktidarın, demokratikleşme ve hukuk devleti konularında samimî ve tutarlı olduğunu hiç kimse ileri süremez.

Bütün bu açıklamalarımız, bütün bu anlattıklarımız, arka bahçe saplantısıyla ve psikolojisiyle dile getirdiğimiz hususlar değildir değerli arkadaşlarım, somut uygulama ve gerçeklerden söz ediyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Kart, önce gruplara söz vermemiz gerekiyor; sizin şahsî söz talebiniz de üçüncü sırada. Eğer, sizden önceki iki arkadaşımızdan birisi...

ATILLA KART (Devamla) – Efendim, ben, onu, izninizle konuşmamla birlikte bitirmek istiyorum; yani, buna, arkadaşlarımızın itirazının olacağını zannetmiyorum.

BAŞKAN – Sayın Kart, Tüzük gereği önce gruplara söz vermemiz gerekiyor; söz sıranız gelince, tekrar vereceğim.

ATILLA KART (Devamla) – Peki efendim, toparlıyorum.

Değerli arkadaşlarım, görüntüyle ve şekli anlamda yasal düzenlemeler yapmakla, Avrupa Birliğine girmek veya belirli evrensel normları yakalamak mümkün olmuyor. Bunu, izninizle, kişisel konuşmamda biraz daha açmak istiyorum. Kişisel konuşmamın devamında, diğer mesajlarımı ve sonuç olarak söyleyeceklerimi aktaracağım. Bu aşamada, Genel Kurulu, Grubum ve şahsım adına bir defa daha saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Kart.

AK Parti Grubu adına söz talebinde bulunan İstanbul Milletvekili Zeynep Karahan Uslu; buyurun. (AK Parti sıralarından alkışlar)

Konuşmanız 20 dakikadır.

AK PARTİ GRUBU ADINA ZEYNEP KARAHAN USLU (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; günümüz dünyasında, alternatifleri arasında insan hak ve özgürlüklerini en çok güvence altına alan ve vatandaşların kamunun aldığı kararlara ve

uygulamalara aktif katılımını en çok sağlayan yönetim biçimi demokrasidir. Bu nedenlerden dolayı demokrasi, en çok arzulanan yönetim modeli haline gelmiştir. Özellikle küreselleşme sürecinin etkisiyle bu olgu, son dönemlerde hızla yaygınlaşmış ve evrensel bir boyut kazanmıştır. Toplumlararası etkileşim arttıkça, bireyler, iktisadî refah düzeylerinin artması kadar, insan hak ve özgürlüklerini ilgilendiren konularda da, daha talepkâr bir tutum benimsemişlerdir. Kısaca ifade etmek gerekirse, bugün içinde yaşadığımız dünyada, demokrasi, evrensel bir değer konumuna ulaşmıştır.

Demokratikleşmeye paralel ve aynı zamanda, demokrasinin doğal sonucu olarak gelişen ve yine, evrensel bir değer haline gelen bir diğer ilke de yönetimin açıklığı ve şeffaflığıdır.

Toplumlar sadece katılımcılık için değil, aynı zamanda, yönetimleri denetleyebilmek ve idarenin toplumla arasına koyduğu kalın perdenin arkasında gerçekleştirilmesi muhtemel yolsuzlukların önüne geçebilmek için de yönetimlerin şeffaf olmasını istemektedir.

Hızla dünyaya açılan ve Avrupa Birliği üyesi olma hedefine kilitlenen Türkiye toplumu da bu yönelişlerden nasibini almıştır. Bugün demokratikleşme ve şeffaf yönetim isteğinin en güçlü biçimde dile getirildiği ülkelerden biri Türkiye'dir.

Sevinerek belirtelim ki, bu talepler doğrultusunda ülkemizde son dönemlerde önemli adımlar atılmıştır. Özellikle halihazırda görev yapmakta olan Yüce Meclis bu konuda tarihî işler başarmıştır. Birkaç yıl önce bile birçok insanın hayal dahi edemeyeceği konularda, bu Meclis, reform mahiyetli değişiklikleri yasalaştırmış ve ülkemizi tarihinin en olgun demokrasi düzeyine erdirmiştir; fakat, üzülmeye değer ki, yönetimin şeffaf olmaması nedeniyle en ağır yolsuzluk faturalarının ödendiği ülkelerden biri de Türkiye'dir. Bu durum, toplumu ve siyaseti harekete geçirmiş ve ülkemizde buna karşı bir mücadele başlatılmıştır. Bugüne kadar atılan adımlarla ülkemizde önemli işler hayata geçirilmiş olmasına rağmen, açık ve gelişmiş bir demokrasi haline gelebilmek, hepimizin bildiği gibi, çok boyutlu yasal düzenleme ve uygulamaları gerektiren bir süreçtir. Bu sürecin en önemli unsurlarından biri ise, kamu ile vatandaş arasında inşa edilmiş ve içerinin görünmesini engelleyen duvarların kaldırılmasıdır. Ülkemiz, uzun yıllardır bu duvarların arkasından yönetilmiştir. Halkın sesi, çoğu zaman, duvarların arkasında, ötede boşlukta bir yerlerde yankılanmıştır ve duvarların arkasında halk adına ne yapıldığı, gerçekte ne olup bittiği bir muamma olarak kalmıştır. Toplumsal denetim kanalları özgürce kullanılamamış, kutsal ve sorgulanamaz devlet anlayışının en nadide örnekleri bu coğrafyada sergilenegelmiş ve bu anlayış, âdeta, dogmatlaştırılarak korunmuştur. Toplum, devletin yapıp ettikleriyle ilgili olarak bilgi sahibi olmasının engellenmesinin faturasını, insan hakları ihlalleri, kamu yönetiminin verimsizliği, görevin kötüye kullanılması, ihmali ya da büyük yolsuzluklar olarak ödemek zorunda kalmıştır.

Ancak, artık, hiçbir şey eskisi gibi değildir. Devlet, toplumuyla buluşmak ve açık olmak zorundadır; çünkü, tüm kamu kurum ve kuruluşları, toplum için, onun talep ve beklentilerini karşılamak için vardır. Bu hedefe ulaşmanın birinci adımı ise, açıklık ilkesinin her alanda uygulanmasıdır. İdarenin yapıp ettiklerini, kurum, kuruluş ya da kişilerin, kısaca sivil inisiyatifin bilgi edinebildiği ve dolayısıyla da denetleyebildiği bir yapıya ulaşmasını sağlayacak tüm düzenlemeler demokratikleşme yolunda önemli adımlar sağlayacaktır.

AK Partinin siyasî ilkelerini kamuya paylaştığı temel metin olan parti programımızda yer verdiğimiz ve hükümet programında da gerçekleştirileceğini teminat altına aldığımız ve bugün Yüce Meclisin önüne getirilen söz konusu kanunla, vatandaşlarımızın kamuya ait karar mekanizmalarına katılım hakkını teslim etmek amaçlanmaktadır.

Demokratik rejim, yöneten ve yönetilenler arasında iki yönlü bir etkileşimin gereğine işaret eder. Bu yönüyle, siyasal sisteme katılım hakkı sadece oy vermeye sınırlanmamalı, toplum, kendisiyle ilgili kararların alınması, uygulanması ve denetlenmesinde de etkin olabilme hakkıyla donatılmalıdır.

Bilgi Edinme Hakkı Kanunu, bu açıdan, toplumsal denetim mekanizmalarının oluşturulmasında önemli açılımlara olanak sağlayacaktır. Bir başka söyleyişle, bu kanun, demokratik dönüşüm projesinin önemli ayaklarından birini oluşturmaktadır. Demokrasinin retorikten gerçekliğe dönüşmesinde, devlette bürokrasinin mutlak hâkimiyetinin toplumla paylaşılmasının sağlanmasında, bu kanunun getireceği düzenlemeler bir teminat işlevi üstlenmektedir.

Türk hukuk sistemi açısından, Genel Kurulun takdirine sunulan bu kanunla alakalı açık bir anayasal sınırlama olmadığına da altı bir kez daha çizilmelidir. Konuyla ilgili olarak, sadece Anayasanın 26 ncı maddesinin ikinci fıkrasında düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetinin hangi ölçülere göre sınırlandırılabilceği açıklanmakta ve "bu hürriyetlerin kullanılması, devlet sırrı olarak usulünce belirtilmiş bilgilerin açıklanmaması amaçlarıyla sınırlandırılabilir" ifadesine yer verilmektedir. Yine, 28 inci maddede, devlete ait gizli bilgilere ilişkin bulunan her türlü haber veya yazıyı yazarların, bastırılan veya aynı amaçla basanların, başkasına verenlerin, bu suçlara ait kanun hükümleri

uyarınca sorumlu olacakları belirtilmiştir. Daha açık bir söyleyişle, Anayasamız, bilgi edinme hak ve hürriyetini güvence altına almadığı gibi, yasaklamamıştır da. Bu nedenle, buradaki boşluğun giderilmesi gereklidir.

En temel insan haklarından biri olan bu hakkı tanıyan ve kullanımına ilişkin hükümleri içeren bir yasaya, gerek toplumdaki demokratikleşme talepleri gerekse Avrupa Birliğine adaylık sürecinde olmamız açısından özellikle ihtiyaç duyulmaktadır.

Devlet yönetiminin “kamu ile toplum arasında karşılıklı etkileşim ve karar almada paydaş olmak” şeklinde tanımlayabileceğimiz yönetime dayalı olması, katılımcı demokrasinin yaratılabilmesi için gerekli unsurların başında yer almaktadır. Bu üslubu hâkim kılmamızın temel koşulu da, yurttaşlarına bilgi ve hesap veren bir yönetim anlayışını getirmektir. Bunu bir hak olarak belirlemek ise, sadece, bireyi değil, devleti de korumak anlamına gelecektir. Keyfi ve sorumsuz uygulamaların önüne bir set çekilebilecektir. Kısaca, bu kanunun yürürlüğe girmesiyle birlikte, devlet bürokrasiye karşı, vatandaş da devlete karşı korunacaktır. Gücün yanlış kullanımı olarak ifade edebileceğimiz insan faktöründen kaynaklanan sorunlar azaltılacaktır. Bu kanun, bireysel hak ve özgürlüklerin yeni ve güçlü bir teminatı olacaktır. Hakikî ve doğru bilgilere dayanarak sağlanacak toplumsal denetim, kamu bürokrasisinin objektif davranma reflekslerini güçlendirecektir. İdarenin kararlarının, toplumsal denetime açık olması, bir dalgakıran gibi, caydırıcılık işlevi üslenecektir. Sistemin tahrip edilmesinin karşısına dikilecek, yeni bir enstrümana sahip olma imkânına, Türkiye, bu kanunla birlikte maruz kalacaktır.

Bilgi Edinme Hakkı Kanununun, vatandaşlarca, sadece, gerçekleşen işlemlerle ilgili olarak değil, gerçekleştirilmekte olan işlemlerle ilgili olarak da kullanılabilir olması, karar alma sürecinde, elde edilecek bilgi ile sivil inisiyatifin, sürece, düzeltici müdahalede bulunmasını da beraberinde getirecektir. Böylelikle, hatalı ya da eksik uygulamaların önüne geçilecek, bir yandan kamuda verimlilik artışına katkı sağlanırken, öte yandan yargının işlem sonrası duruma el koyması azaltılarak, yargı üzerindeki yük de hafifletilecektir.

Tasarıda, hakkın niteliği, idarenin yükümlülüğü, başvuru yöntemi, istenilen bilgi veya verinin niteliği gibi hak kullanımının nasıl gerçekleştirileceğini, son derece açık bir biçimde tanımlanmış olması da, uygulamanın kolaylığını sağlamak bakımından olumludur.

Ayrıca, tasarıda, kamu kurumlarına yapılacak başvuruların cevaplandırılma süresi onbeş, gerekli durumlarda otuz günle sınırlandırılarak, hem taleplerin sürüncemede bırakılmasının önüne geçilmiş hem de Avrupa Birliğinin ilgili mevzuatına uyum sağlanmıştır.

Diğer taraftan, tasarıyla birlikte, bilgi edinme hakkı salt Türk vatandaşlarına tanınmamış, karşılıklılık ilkesi gözetilerek, ülke sınırları içinde yaşayan yabancı kişi ve tüzelkişilere de faaliyet alanlarıyla ilgili olarak aynı hak tanınmıştır. Böylece, tasarının, dışpolitikada izlenen dünya toplumlarıyla entegrasyon sürecine hız verici yaklaşımları destekler mahiyette bir biçimle çerçevelenmesi de, son derece gelişmiş bir adalet ve demokrasi anlayışının karinesi olarak karşımıza çıkmakta ve bu bakımdan da gurur verici bir tasarı olarak telakki edilmesinde bir sakınca görülmemektedir.

Genel Kurulda sizlerin onayına sunulan bu tasarıyla sistem açısından getirilen temel yenilik, vatandaşlarımızın herhangi bir konuda bilgi almak için başvuru haklarına dayanarak değil, bilgi edinme haklarına dayanarak talepte bulunabilmeleridir. Artık, tanımlanmış, çerçevesi belirlenmiş, denetim mekanizmaları oluşturulmuş bir hak kullanımı söz konusu olacaktır.

Burada, elbette, hakkın verilmesi kadar, sınırlar istisnasının sınırlarının belirlenmesi de çok önemlidir. Dünyadaki birçok ülkede bu hak çeşitli zeminlerde sınırlandırılmıştır. Üyesi olmayı hedeflediğimiz Avrupa Birliğinin de, bilgi edinme hakkına ilişkin olarak 30 Mayıs 2001 tarihli çıkardığı bir tüzükte “Kamu yararı” başlığı altında çeşitli sınırlandırmalara yer verilmiştir. Millî güvenlik, savunma ve askerî konularda; ayrıca, Birliğin ya da üye ülkelerin finansal, ekonomik ve parasal politikalarıyla ilgili konularda sınırlandırmalara yer verilmiştir.

Yine, bireylerin özel yaşamını ve onurlarını zedeleyebilecek açıklamalar da bu sınırlandırmaların içerisinde yer almıştır. Adlî ve idarî soruşturmalara ilişkin sınırlandırmalara da cevaz verildiği ayrıca eklenmelidir.

Ancak, bu sınır çizilirken göz önüne alınması gereken temel şart, devletin çıkarları ile vatandaşın haklarının birlikte ele alınmasıdır ki, kanun özelinde bu anlayışın hâkim olduğunu açıkça ifade edebiliriz. Kanun, tasarının 4 üncü bölümünü sınırlandırmalara ayırmış, kişi ve kurumların hakları ile ülke çıkarlarının zedelenmemesinin üzerinde hassasiyetle durmuştur; ancak, devlet sırrı olarak kastedilen alanın genişletilmesi veya istenilen her bilginin devlet sırrı kapsamına sokulmasına da olanak tanınmamıştır. Tasarı, bu konuda oluşabilecek suiistimallerin önüne geçilecek amacıyla, bağımsız bir bilgi edinme değerlendirme kurulu oluşturmuştur. Bu kurul, itiraz halinde karar verecek ve böylece, bu konudaki kaygıların giderilmesine katkıda bulunacaktır.

Şöyle ki, kanun tasarısının 16 ncı ve 17 nci maddelerinde belirtilen devlet sırrı olarak telakki edilen konularda ve devletin ekonomik menfaatları açısından problem teşkil ettiği öne sürülen başvuru konularının reddinde adlî yargı yolu kapatılmaksızın, başvuru, kurul tarafından değerlendirilecek ve konunun uzmanları tarafından talebin yerinde olup olmadığına karar verilecektir. Şayet, kurul tarafından talebin yerindeliği kararı verilirse, başvurusu sahibi talep ettiği bilgiyi elde edebilecektir.

Diğer taraftan tasarıyla, bilgi edinme değerlendirme kurulu, tüm kamu kurumlarından ilgili hakkın kullanımına ne ölçüde olumlu ya da olumsuz cevap verildiği, taleplerin mahiyetiyle ilgili verileri toplama, bu verileri kendi raporuyla birlikte, her yıl halk iradesinin tecelli ettiği en yüce makam olan Türkiye Büyük Millet Meclisine aktarımının sağlanması göreviyle de donatılmıştır. Bu uygulamayla, âdeta, hak kullanımının teminatı olarak, Yüce Meclis gösterilmiş ve uygulamanın sağlıklı işlemesi için bir denetim mekanizması daha oluşturulmuştur.

Değerli milletvekilleri, güçler ayrılığı esasına dayanan yönetim anlayışımızla ilgili, önemli gördüğüm bir hususu da sizlere hatırlatmak istiyorum: Hepimizin bildiği gibi, devlet erki yasama, yürütme ve yargı olmak üzere üçe ayrılmıştır. Bu erklerden Yüce Meclisimizin ifa ettiği yasama faaliyetleri, bazı istisnaî durumda gerçekleşen kapalı oturumlar hariç olmak üzere, tamamen toplumun gözü önünde gerçekleştirilmektedir. Yasama organının toplantıları basın tarafından takip edilmekte ve hatta, televizyondan canlı yayınlanmak suretiyle kamuya açılmaktadır. Almış olduğumuz kararlar da yasaların öngördüğü biçimde topluma ilan edilmektedir.

Diğer taraftan, çok sınırlı istisnalar dışında, yargı organları da tüm faaliyetlerini açık olarak yapmaktadır; toplumdaki kendisini perdelerin arkasına saklamamaktadır. Yargılama süreci de şahitler ve basın huzurunda gerçekleştirilmektedir. Dosya üzerinden karara bağlanan davalarda dahi alınan kararlar, bildiğiniz gibi, ilan edilmek suretiyle kamusal hale getirilmektedir. Ülkemizde sadece yürütme organı kapalı kapılar ardında faaliyet göstermektedir. Bu durum, güçler ayrılığı prensibinin sağlıklı uygulanması açısından büyük mahzurları beraberinde getirmektedir. Tamamen, yürütme organının yasama ve yargıdan farklı olarak kapalı olması, bu iki güce karşı, yani, yasama ve yargıya karşı bazı üstünlükleri elde etmesine yol açmaktadır. Bu kanun sayesinde mevcut durum değişecek, idare artık herkese kapılarını açacaktır ve böylelikle, güçler ayrılığı rejiminin daha sağlıklı işlediği bir ülkede yaşama imkânıyla hepimiz donanmış olacağız.

Yapılan düzenlemeyi, sayılan nedenlerden ötürü olumluyor, iktidarımızın aydınlık ve özgürlükleri destekleyen yüzünü bir kez sergilediği için, Türkiye'ye demokratikleşme sürecinde önemli bir katkı sağladığı için desteklerimi belirtiyorum, Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Uslu.

Tasarının tümü üzerinde, şahsı adına söz isteyen Malatya Milletvekili Sayın Münir Erkal, buyurun.

Konuşma süreniz 10 dakikadır. (AK Parti sıralarından alkışlar)

AHMET MÜNİR ERKAL (Malatya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Bilgi Edinme Hakkı Kanunu Türkiye’de bir otokontrol sisteminin kurulmasında, yani sistemin kendi kendini kontrol etmesinde atılacak en büyük adımdır.

Yolsuzluğun, çürümenin, kirlenmenin olmadığı toplumlarda, bunun olmamasının en büyük sebebi, devletin şeffaflığıdır. Bu şeffaflık lafla sağlanmaz. Bu şeffaflık, sivil topluma, devleti denetleyecek yolları ve imkânları açmakla olur. O zaman ulaşılabilir devlet, şikâyet edilebilir Meclis iktidarı ve muhalefetiyle mümkün olacaktır.

Bilgi Edinme Hakkı Kanunu işte bu yolları açacak, dolayısıyla sivil topluma çok önemli bir güç, bu güçle beraber mesuliyet ve yeni bir rol yükleyecektir.

Hükümetimiz iddialarını sloganla sürdürmek yerine, bunları rasyonel bir zeminde kanunlaştırarak, uygulamalarını yaparak ve bunları hayata geçirerek, slogan üreten değil, çözüm üreten bir yapıyı Türkiye’nin önüne koymuştur.

Sivil toplumun üçüncü sektör olarak güçlenmesini isteyenler, sivil toplumun, hatta dünyada yeni ortaya atılan bir kavramla gönüllü sektörün etkin olmasını isteyenler, slogan siyaseti yerine onların taleplerini, onların denetleme imkânlarını, kontrol imkânlarını merkezî yönetime aktaracak kanalları açık tutmalıdır, onlara bu imkânları sağlamalıdır. O zaman, ısrarla bizim ortaya koyduğumuz, hükümetimiz programında

bulunan yönetim kavramı hayata geçecektir. Yani, bu ülkede, şu veya bu şekilde rol alan tüm aktörler, tüm vatandaşların yönetime katılmasını sağlamak, herkesin düşünce ve görüşlerinin, oluşacak yönetim projesinde bulunmasına imkân sağlamak çok büyük bir katılım projesinin hayata geçmesinin gerçekleşmesidir. Böylece, bu katılımın oluşturduğu potansiyel sivil sektöre daha büyük bir güç ve moral verecek, gönüllü sektör hayat bulacaktır. Bu ortam, toplumda her türlü kirlenme ve yozlaşmanın, siyasette, devlette, hükümette önüne geçilmesinde çok önemli bir katkıyı sağlayacaktır. Bu, siyasetin meşruluğu için de çok önemli şartlardan birisidir ve böylece, milletin önüne hayati önemi haiz bir hareket alanı konulacaktır. O zaman egemenlik kayıtlı şartlı milletin değil, burada yazıldığı gibi, kayıtsız şartsız milletin olacaktır. Bu alan, milletle devlet arasında geçen dönem yok olan, ortadan kalkan, yıkılan güven köprüsünün yeniden inşasına imkân sağlayacaktır. Milletle devlet arasındaki, her alandaki, sosyal, ekonomik, temel hak ve hürriyetlerdeki sıkıntıların oluşmasındaki en büyük etken bunalımdır. Bu bir yıkılmaya görsün tüm dengeler altüst olur, arkasından bütün menfilikler, olumsuzluklar bir çığ gibi gelir. İşte, hükümetimiz bu menfiliği ortadan kaldıran, milletin önünü açan bir uygulamayı millete duyduğu güvenle milletin önüne getirmiştir.

Bu kanun sadece bilgi edinmenin ötesinde, şeffaf devlet, saydam devlet kavramını ülkenin önüne koyacak, güven köprüsü yeniden inşa edilecek ve sivil toplumun, gönüllü sektörün güçlenmesine inanılmaz büyük katkı sağlayacak ve Türkiye'de arzuladığımız, özlediğimiz otokontrol sisteminin hayata geçmesine zemin hazırlayacaktır. Böylece, millet ile devlet arasında karşılıklı bir etkileşim, yoğun, hızlı, aktif bir etkileşim ortaya çıkacak, o zaman da herkes kendine çekidüzen verecek, birileri artık statükonun tabularını korumak için gayret göstermeyecektir. Bu idarei maslahatçı yapı, bu statükocu yapı, artık, ya kendini düzeltecek ya da millet ile devlet arasında kurulacak bu etkileşimin ortaya koyduğu büyük güçle, büyük potansiyelle bu tabular yıkılıp gidecektir.

Küreselleşen dünyada söz sahibi olmak istiyorsak, milletin gücünü oluşturduğumuz güvenle yanımıza alıp hedefe beraberce yürümemiz gerekir. O zaman, tarihimizin ve medeniyetimizin büyüklüğüne uygun bir konumu Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak hayata geçirmiş oluruz. İnsanımıza güven üzerine siyaset yapmaya devam edeceğiz. Bu kanun, bunun en büyük delilidir. Açık toplumun, şeffaf toplumun, saydam devletin aydınlık ve ışığı böylece tüm toplumu saracak ve toplum onurlu, kimlikli, itibarlı bir çizgiyi yeniden yakalayacaktır. Bu, aynı zamanda, geçmiş dönemde itibarı kan kaybına uğrayan Türkiye Büyük Millet Meclisinin de itibarını yükseltecektir, milletin de itibarını yükseltecektir. Bu ortam, ortak akıl, kolektif şuur dediğimiz vasatı hayata geçirecek, milletle gerçek kaynaşma sağlanacak, bu da ülke geleceğinin en büyük teminatı olacaktır. Böylece, keyfilik, tek adamlık, baskıcı uygulamalar, hukuka değil kuvvete itibar, suiistimaller ortadan kalkacaktır.

Bu millet tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisine temsilî vekâlet verildikten sonra, katılım ve denetimin olmadığı bir yerde, aktif katılım ve denetimin sağlanmadığı bir ortamda sağlıklı tercihler oluşmaz. O zaman, toplum mühendisleri işbaşında olur. Vatandaş, iktidar ve muhalefeti doğru ve sağlıklı bir değerlendirmeye tabi tutamaz. Eğer, biz, kul hakkı yemeden ve hesap vermek şuuruyla meselelere yaklaştığımız zaman, sivil topluma denetim gücü ve katılım gücü verdiğimiz zaman, yeni bir heyecan, yeni bir yapı ülkenin önüne gelecektir. O zaman, millet de kendini mesul kabul edecek, hesap verme ve hesap sormanın da bir anlamı olacaktır.

Bu kanunun, 21 inci Yüzyılın başlangıcında ülkenin yeniden yapılanmasına, millet ve Parlamento itibarının en yüksek düzeye gelmesine vesile olmasını diliyor, saygılar sunuyorum. (AK Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Erkal.

Tasarının tümü üzerinde şahsı adına söz isteyen, İstanbul Milletvekili Sayın Onur Öymen.

ALİ TOPUZ (İstanbul) – Sayın Başkan, Sayın Onur Öymen'in sözcülüğü 4 üncü madde üzerinde.

ATILLA KART (Konya) – Kişisel olarak ben konuşacağım efendim.

BAŞKAN – Tasarının tümü üzerinde söz isteyen, Konya Milletvekili Sayın Atilla Kart; buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

ATILLA KART (Konya) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; tasarının tümü üzerinde Grubum adına yaptığım konuşmayla bağlantılı olarak, yine bu görüşleri teyit etmek kapsamında kişisel olarak söz almış bulunmaktayım. Şahsım adına Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlarım, bilgi edinme hakkı ve kamuoyunun doğru bilgilendirilmesi sorumluluğu kapsamında siyasî iktidarın yanlışlarını, tutarsızlıklarını, ısrarla ve kararlılıkla sergilemeye devam edeceğiz.

Konuşmamın başlangıcında da ifade ettiğim gibi, somut uygulamalardan söz ediyoruz. Nedir bu somut uygulamalar; çok uzağa gitmeye gerek yok; dün ve dünle bağlantılı olarak gelişen birtakım uygulamalardan söz ediyoruz. Kapalı oturumdan söz ediyoruz; kapalı

oturumun yasada düzenlenen şekilde şartları var mıydı, yok muydu? Bu unsurların bulunmadığını, vicdanınızda muhasebe ettiğiniz zaman olmadığını göreceksiniz; ama, o kapalı oturumun gerekçesi olan, kapalı oturum istemeye gerekçe teşkil eden olayları kamuoyu huzurunda medenî bir şekilde tartışma cesaretimiz olmadığı zaman, bunları kamuoyundan gizlemeye çalışıyoruz. Bunları ifade etmeye çalışıyorum.

Bağlantılı olarak, 23 haziran tarihinde, insanî yardım adı altında Amerika'yla yapılan bir bağlantıdan söz ediyoruz. Yine, bağlantılı olarak, Irak'a asker gönderilmesi konusundan söz ediyoruz. Bakıyoruz, ülkemizin, bölgenin geleceğini böylesine yıllar boyunca etkileyecek bu olayları kamuoyu önünde tartışmadığımız gibi, temel denetim organı olan Türkiye Büyük Millet Meclisi önünde de bunları tartışmıyoruz. Irak'a asker gönderilmesinin temel unsurlarından bu aşamada Türkiye Büyük Millet Meclisinin haberi yok, bilgisi yok. Ondan sonra da ne yapıyoruz "izin" adı altında yetki devri yapıyoruz. Türkiye Büyük Millet Meclisinin yetkisini siyasî iktidara devrediyoruz. Nasıl devrediyoruz; o yetkiye konu olan temel unsurları belirtmeden, soyut birtakım ifadelerle hükümete açık çek veriyoruz değerli arkadaşlarım. Demokrasilerde, siyasî iktidara kamu yönetiminde açık çek verilmesi anlamında herhangi bir düzenleme olamaz, böyle bir düzenleme yok demokrasilerde.

Tekrar ifade ediyorum, bu anlaşmaların ve gelişmelerin dayanağını teşkil eden siyasî mutabakatların, bütün unsurlarıyla, en başta Türkiye Büyük Millet Meclisine ve devamında da kamuoyuna açıklanması gerekir. Bu tezkerenin bütün unsurlarının ve bu anlaşmaların bütün unsurlarının bir an evvel açıklanması, bilgi edinme hakkının ve kamuoyunun bilgilendirilmesi sorumluluğunun temel bir gereğidir.

Değerli arkadaşlarım, görüntüyle ve şekli anlamda yasal düzenlemeler yapmakla Avrupa Birliğine girmek veya belirli evrensel normları yakalamak mümkün olamıyor; her şeyden evvel, tutarlı, açık ve güvenilir olmak gerekiyor; maalesef, siyasî iktidarda bunları göremiyoruz. Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak bunları sorgulamamız, bizlerin temel sorumluluğu. Bu sorgulamayı, sadece muhalefetin değil, iktidar mensubu olmaktan öte Türkiye Büyük Millet Meclisinin bir üyesi olan sizlerin de yapmanız gerekiyor. Sizler, siyasî iktidara mensup olmaktan önce ve öte Türkiye Büyük Millet Meclisinin birer üyesisiniz. Bu sebeple, iktidara mensup olmak, sizleri bu sorumluluktan kurtarmaz değerli arkadaşlarım. Bütün bu hususların değerlendirmesini ve takibini kararlılıkla yaptığımızın bilinmesini istiyoruz.

Bağlantılı olarak, bu türlü tasarılar çıkarmanın yanında, devletin ilgili birimlerinin işleyişi sorumluluğunu üstlenen her düzeydeki ve elbette, en başta yasama organı üyelerinin ve diğer kamu görevlilerinin hukuk önünde hesap verebilir olmasını da mutlaka sağlamamız gerekiyor. Yargının bütün unsurlarıyla bağımsızlığını sağlayacak hukuk devleti yapılanmasını gerçekleştirmek yolunda hiçbir ciddi çalışmanın olmadığını, bir defa daha ifade etmek istiyorum.

Tasarı metninde "Bilgi Edinme Hakkının Sınırları" başlığı altında düzenlemesi yapılan istisnaların objektif ve hukukî ölçütlerinin açıklığa kavuşturulması, bu tasarının, amaca ve pratiğe uygun bir hale gelmesini sağlayacaktır.

Sayın milletvekilleri, gelinen süreçte, sonuç olarak şunu görüyoruz: Her ne pahasına olursa olsun bir kadrolaşma uygulaması, devamında bu kadrolaşma yapısına özelleştirme gibi birtakım kurum ve kuralları da kullanarak ve dışa bağımlı olmak pahasına rant aktarımı yapılmasını ve en nihayet, bütün bunların devamında varılacak doğal sonuç olan keyfî ve otoriter bir yönetim anlayışının ayak izlerini görüyoruz.

"Özelleştirme süreci" adı altındaki uygulamaları biraz daha açmak istiyorum. Bu uygulamalarda, öylesine yasadı, öylesine dışa bağımlı örneklerle karşılaşıyoruz ki, "özelleştirme" adı altında, "verimliliği sağlamak" adı altında, fiilen ve sonuçta, madenlerimizin dahi özelleştirme kapsamına alındığını görüyoruz. Değerli arkadaşlar, maden mevzuatında ve diğer mevzuatımızda bu konuda engellemeler olmasına rağmen - yine, somut örnek veriyorum- Seydişehir Alüminyumda bunu yaşıyoruz. Öylesine bir süreci yaşıyoruz ki orada -biraz evvel de ifade ettim- soru önergelerine verilen cevaptaki bilgilerin aksine, çok daha önceden özelleştirme faaliyetlerinin başlatıldığını, belirli bazı firmalara bilgi odası kapsamında bilgiler verildiğini görüyoruz. Bunlar çok ağır iddialar, çok ağır suçlamalar; ama, belgeleriyle, dokümanlarıyla bunları ifade ediyorum. Elbette, bunları söylem düzeyinde bırakmayacağız; bunların araştırma önergesi boyutlarını, elbette, Genel Kurula taşıyoruz, taşınmak üzeredir. O noktada, inanıyorum ki sizler, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyesi olarak sorumluluğunuzun gereğini yapacaksınız. Biz, sizlerden, bu denetim yollarını tıkamamanızı istiyoruz; fazla bir şey istemiyoruz. Bunu, kamu adına istiyoruz; bunu, vatandaşlarımız adına istiyoruz.

HALİL AYDOĞAN (Afyon) – Biz ne yapacağımızı biliyoruz.

ATILLA KART (Devamla) - Ama, ne yapacağınızı tam bilemediğiniz, gelişmelerden anlaşılıyor değerli arkadaşım. Bakın, ben size somut olaylardan söz ediyorum, örneklerden söz ediyorum. Bunları, söylemle, sloganla geçiştirmek yerine, belgeleriyle, yasal prosedür içinde, idarî prosedür içinde, zemini içinde tartışalım diyorum. Bundan niye kaçınıyoruz?

ZAFER HIDIROĞLU (Bursa) – İşte, yasa çıkarıyoruz.

ATILLA KART (Devamla) – Yasama görevimiz esnasında, anayasal zemin içinde, bu konuları, kararlılıkla ve hassasiyetle takip ettiğimiz bilinmesinde yarar görüyoruz.

Bu düşüncelerle, bu yaklaşımlarla ve bu ihtirazî kayıtlar çerçevesinde özünde çok önemli bir yasa olduğuna inandığımız bu tasarının kamu yönetimi ve birey hakları için yararlı olması dileğiyle Genel Kurulu şahsım ve grubum adına bir defa daha saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

Teşekkür ediyorum Sayın Kart.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1 inci maddeyi okutuyorum:

ADALET KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

BİLGİ EDİNME HAKKI KANUNU TASARISI

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1.- Bu Kanunun amacı; demokratik ve şeffaf yönetimin gereği olan eşitlik, tarafsızlık ve açıklık ilkelerine uygun olarak kişilerin bilgi edinme hakkını kullanmalarına ilişkin esas ve usulleri düzenlemektir.

BAŞKAN – 1 inci madde üzerinde, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz isteyen İstanbul Milletvekili Algan Hacaloğlu.

Buyurun Sayın Hacaloğlu

Konuşma süreniz 10 dakikadır.

CHP GRUBU ADINA ALGAN HACALOĞLU (İstanbul) – Şahsım adına da konuşacağım.

BAŞKAN – Sayın Hacaloğlu, şahsınız adına, ancak AK Parti Grubu adına konuşma olmazsa devam ettireceğim.

Buyurun.

ALGAN HACALOĞLU (Devamla) – Tabî efendim.

Sayın Başkan, çok değerli milletvekilleri; hepinizi Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına saygıyla selamlıyorum.

Biraz evvel maddelere geçilmesi konusunda olumlu oy kullandığımız Bilgi Edinme Hakkı Yasa tasarısının 1 inci maddesi üzerinde söz almış bulunuyorum.

Önemli bir yasa, bir süredir Avrupa Birliği Uyum Yasaları kapsamı içinde, o dizi içinde gündeme gelen bir yasa ve genelini benden evvel söz alan arkadaşlarımın ifade ettiği gibi, bu yasayı, temel hak ve özgürlükler paketi içinde önemli bir yer tutan bilgi edinme hakkını, bazı noktalarda itirazlarımıza rağmen, bir açılım yapması nedeniyle benimsiyoruz, destekliyoruz. Bunu, öncelikle ifade etmek istiyorum.

Değerli arkadaşlarım, genelde, tanım olarak, insan haklarını devlet ihlal eder. Devlet, yurttaşlarını hak ihlallerine karşı korumakla yükümlüdür ve bilgi edinme hakkına yönelik kısıtlamalar da, temelinde, özünde devletin getirdiği kısıtlamalardır ve bu konuda, benden evvel ifade edildiği gibi, yaygın hak ihalleri mevcuttur.

İnsan hakları katalogu içinde bilgi edinme hakkı özel bir yer tutar, özel bir konumu vardır. Devleti yönetenler, -bu, ülkemiz için de geçerlidir- genelde, çoğu kez, devleti koruma saikiyle, bilginin paylaşımında kıskanç davranırlar, çoğu kez, sır, devlet sırrı perdesinin arkasına gizlenirler, sığınır. Bu, kamu harcamalarında olduğu gibi, kamunun belirli kararlarında ve askerî harcamalara yönelik olarak da kategorik bir uygulama olarak önümüze gelmektedir. Oysa, verimli, etkin devlet yapısının, olabildiğince katılımcı, olabildiğince şeffaf ve olabildiğince hesap verilebilir, accountability ilkelerine uygun ve denetlenebilir bir yapıda olması arzu edilir.

Bu hak iyi işlerse, iyi kullanılırsa, gerçekten, genel ve yerel yönetimlerde yeni açılımlar sağlayabilir. Tabiatıyla, bilgi çağı 2000'li yıllarda, doğal olarak küreselleşmenin de etkisiyle, bilginin dolaşımında sağlanan hız ve yaygınlık, bu konuya yeni boyutlar kazandırmıştır. Bilgi kaynakları ne kadar çok ise, dolaşım ne kadar yaygın ise, bilgiye erişim ne kadar kolay ise, demokrasimiz o kadar derinlik kazanır ve hukuk devleti o kadar güç kazanır.

Benden evvel konuşan arkadaşlarım ifade ettiler, taraf olduğumuz uluslararası sözleşmeler ve Anayasamız çerçevesi içinde, bilgi hakkının konumunu ifade ettiler. Esasında, diğer temel hak ve özgürlüklere göre, bilgi hakkı, bu belgelerde çok da ayrıntılı ele alınmamıştır, kavram olarak vardır. Belki de, önümüzdeki dönemlerde bu konularda uluslararası platformlarda yeni açılımlar da yapılma zorunluluğu önümüze gelecektir.

Bilgi hakkı temelinde, bilgiye ulaşım konusu, bireyin gelişimine katkı, özel yaşamın gizliliğine özen, devlet sırlarının korunmasında duyarlılık kavramları ve ilkeleri içinde şekillenmelidir. Tabiatıyla, yasa tasarısında yer aldığı gibi, eşitlik, tarafsızlık, şeffaflık, bilgi hakkının şekillenmesinin çerçevesini oluşturmaktadır.

Değerli arkadaşlarım, hiçbir bilgi, ilanihaye, sonsuza dek gizli kalmaz, kalmamalıdır. Sonsuza dek gizli kalan bir devlet sırrı olamaz. Bütün sırlar, belirli bir zaman aşamasında, muhakkak toplumla paylaşılmalıdır. Aksi halde, devletler, toplumlar, hata yapmanın önüne geçemezler, kendilerini sorgulayamazlar ve aşama kaydedemezler. Bizde de, ne yazık ki, bu konuda yerleşik kurallar henüz yoktur, yetersizdir.

Bilgi hakkının çeşitli boyutlarıyla uygulanması, biraz evvel ifade ettiğim gibi, genel ve yerel yönetimlerde etkinliği artıracaktır. Örneğin, bunlardan biri olan hesap verebilme kuralının -ki yerel yönetimlerin, genel yönetimin temel ilkelerinden biridir- temelinde sağlıklı bilgilenme hakkı vardır.

Bu bağlamda, bugün, baktığımız zaman, birçok belediyenin yurttaşlardan, oy aldığı kesimlerden kendi harcamalarına yönelik bilgileri oldukça sakladığını görmekteyiz.

Ben, yaşamakta olduğum İstanbul'un belediyesinin harcamalarının kaynağını ve hangi alanlarda nasıl tüketildiğini öğrenme konusunda, bir İstanbul hemşehrisi olarak yeterli etkinliğe sahip olmadığımı biliyorum, görüyorum.

İmar kararlarında, komisyon kararlarında şeffaflık, e-devlet, e-belediye uygulamaları, internete hızlı ve ucuz ulaşım bilgi hakkının yaygınlaşmasına katkı sağlayacaktır.

Değerli arkadaşlarım, son olarak, HADEP'e ilişkin olarak yaşanan kriz, özünde, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının siyasî partilere yönelik üyelik ve örgütlenme bilgilerini paylaşmamasından, o alanda yeterince denetim sağlanmamasından kaynaklanmıştır.

Cumhuriyet Halk Partisi, kendi tüzüğünde 7/b maddesiyle partisinin üyelik yapısı ve diğer konularda üyelerin bilgiye ulaşımını bir tüzük maddesi haline dönüştürmüştür. Buradan, sadece devlet değil o devleti oluşturan demokrasinin temel kurumu olan siyasî partilerde de -ki, demokrasinin temel kurumlarıdır- bilgiye ulaşımın açılması ve toplumla paylaşılması gerekir diye düşünmekteyim.

Değerli arkadaşlarım, bugün, bu yasa tasarısını geçiriyoruz. Türkiye Büyük Millet Meclisi, kendi çalışmalarına yönelik olarak bilgi edinme ve denetim yollarını Anayasanın 98, 99 ve 100 üncü maddeleriyle sağlamıştır. Ancak, milletvekillerinin kendilerine ilişkin bilgilere ulaşmak, ne yazık ki, yurttaşlar, onlara oy veren kişiler açısından, o kadar, Batı demokrasilerinde olduğu gibi açık seçik değildir. Anayasanın 82 nci maddesi kapsamı içerisinde ve onunla bağlantılı 3069 sayılı milletvekillerinin faaliyetlerini ilgilendiren yasa çağdışıdır ve batı demokrasilerinin çok gerisindedir. Temiz siyaset, dürüst yönetim, açık toplum temel ilkeler ise, bence, bizce, bir numaralı AB uyum yasası olması gereken siyasî etik, siyasî ahlak yasasını, tüm bu yasalardan evvel, burada, bu Meclisin gündemine getirmemiz gerekir diye düşünüyorum.

Yüce Meclis, yurttaşlarımızın bilgi edinme hakkına, önce kendisini şeffaflaştırarak etkinlik kazandırmalıdır. Yurttaşlarımız, istedikleri zaman milletvekillerinin mal bildirimlerine ulaşabilmelidir. Yurttaşlarımız, istedikleri zaman milletvekillerinin servet beyanlarına ulaşabilmelidir, kazanç kaynaklarını öğrenebilmelidir. Siyasî partilerin seçimlerde yaptıkları harcamaların kaynaklarını öğrenebilmelidir. Birinci dereceden yakınları dahil olmak üzere, kamu kesimiyle çıkar çatışması içerisinde olup olmadıkları konusunda yeterince bilgi sahibi olmak haklarıdır. Partilerin para kaynaklarının ne olduğu konusunda, hangi düzeyde bağışlar edindikleri, kimden edindikleri hakkında bilgi edinme hakları vardır ve benim, AKP'nin seçim havuzuna, tarikatlardan veya özel odaklardan para girip girmediği konusunda bilgilenme hakkım vardır. Bunu öğrenmek isterim.

ÜNAL KACIR (İstanbul) – Saçmalama!.. Saçmalama!..

MEHMET EMİN TUTAN (Bursa) – Ne biçim konuşuyorsun!.. Ayıp ayıp!..

CAVİT TORUN (Diyarbakır) – Hakaret edemezsin!..

ALGAN HACALOĞLU (Devamla) – Medya...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Hacaloğlu.

ALGAN HACALOĞLU (Devamla) – Bitiriyorum efendim.

Bunları sizlere soruyorum, sizler de, bu özgür kürsüde, aynı soruları bize yöneltebilirsiniz. Medya, siyaset, ticaret ilişkilerinin yozlaşmasının perde arkasında neler dönüyor; toplum, bu konuda bilgi edinme hakkını kullanabilmelidir.

Değerli arkadaşlarım, çifte standart olmaz. Her alanda takiiye yapabilirsiniz; ama, lütfen, bu alanda, Meclis olarak, hiçbirimiz lütfen takiiye yapmayalım ve önce kendimizi şeffaflaştıralım.

MEHMET EMİN TUTAN (Bursa) – Yalan söyleme!..

CAVİT TORUN (Diyarbakır) – Sende standart diye bir şey yok.

ALGAN HACALOĞLU (Devamla) - Değerli arkadaşlarım, burada, Yüce Mecliste büyük bir çoğunluğunuz var. Bu çoğunluğunuza dayanarak "biz biliriz, biz bildiğimizi yaparız; bizim, kararlarımızı paylaşmaya, kararlarımıza bizim dışımızdaki siyasî partilerin katılmasına ihtiyacımız yoktur" şeklinde "bu kararlar sürecine yönelik bilgileri paylaşmaya ihtiyacımız yoktur" şeklinde bir saplantıyı sürdürürseniz, bunun, ülkemize ve demokrasimize yararı olmayacağını, olamayacağını belirtiyorum ve bunu, bilgi edinme hakkının ufkunun ne kadar önemli noktalara kadar uzanabildiğinin bir örneği olarak ifade etmek istiyorum.

Değerli arkadaşlarım, esasında, ifade ve düşünce özgürlüğü hakkı temel, kaynak haktır denir; ama, bilgi edinme hakkı da, ifade ve düşünce özgürlüğünün kaynağını oluşturan haktır. Bilgi edinilmediği sürece, ifade özgürlüğü de kısırlaşır.

Düşünce ve ifade ve düşünce özgürlüğünün uzantısı olan topluma paylaşmak, o düşünceyi, o söylemi topluma taşımak için temel hak alanı olan toplantı ve gösteri yürüyüşleri konusunda bir düzenleme yaptınız; toplantı ve gösteri yürüyüşleri konusunda "uyum yasası" adı altında, sözde bir düzenleme yaptınız. Sözde diyorum; çünkü, üç ayı bir aya indirmek veya 15 güne çekmek şeklinde bir düzenlemenin ötesinde, şu anda, toplantı ve gösteri yürüyüşleri hakkı, bu alandaki hak ve özgürlüğü son derece kısıtlayan bir çerçevededir.

20 Martta, İstanbul'da, Kadıköy'de, gençlik kollarına mensup 5 genç -hepsi parti üyesi, 1'i gençlik kolları başkanı- sprey boyayla, püskürtme boyayla "savaşa hayır, CHP" diye yazı yazmışlar ve tutuklanmışlar, sorgulanmışlar. Son günlerde bir karar çıktı; her biri, birer yıl hapis; paraya çevrildi, 3 küsur milyar lira... Böyle bir Türkiye Cumhuriyetinde, böyle bir demokrasi olamaz, böyle bir hak, hukuk olamaz. Bunu bir örnek diye getiriyorum. Toplantı ve gösteri yürüyüşlerinin uygulaması içinde memurları coplattıran bir zihniyet muhakkak değişmelidir. Demokrasi anlayışımızı, uygulamada yaşama geçirmeliyiz; uyum yasalarını, uygulamada yaşama geçirmeliyiz.

Ben inanıyorum ki, bilgilenme hakkı konusunda da, bu örneklerle takılmayıp, Türkiye'de temiz siyaset, dürüst yönetim, açık topluma yönelik, katılımcı ve çoğulcu demokrasiye yönelik yeni açılımlar yapmamızı sağlayacak bir anlayışı uygulamaya koyarız.

Bu duygularla, hepinizi en derin saygılarımla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Hacaloğlu.

Madde üzerinde başka söz talebi?.. Yok.

1 inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2 nci maddeyi okutuyorum:

Kapsam

MADDE 2.- Bu Kanun; kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının faaliyetlerinde uygulanır.

1.11.1984 tarihli ve 3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun hükümleri saklıdır.

BAŞKAN – Madde üzerinde söz talebi?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3 üncü maddeyi okutuyorum:

Tanımlar

MADDE 3.- Bu Kanunda geçen;

a) Kurum ve kuruluş: Bu Kanunun 2 nci maddesinde geçen ve kapsama dahil olan bilgi edinme başvurusu yapılacak bütün makam ve mercileri,

b) Başvuru sahibi: Bu Kanun kapsamında bilgi edinme hakkını kullanarak kurum ve kuruluşlara başvuran gerçek ve tüzel kişileri,

c) Bilgi: Kurum ve kuruluşların sahip oldukları kayıtlarda yer alan bu Kanun kapsamındaki her türlü veriyi,

d) Belge: Kurum ve kuruluşların sahip oldukları bu Kanun kapsamındaki yazılı, basılı veya çoğaltılmış dosya, evrak, kitap, dergi, broşür, etüt, mektup, program, talimat, kroki, plân, film, fotoğraf, teyp ve video kaseti, harita, elektronik ortamda kaydedilen her türlü bilgi, haber ve veri taşıyıcılarını,

e) Bilgi veya belgeye erişim: İstenen bilgi veya belgenin niteliğine göre, kurum ve kuruluşlarca, başvuru sahibine söz konusu bilgi veya belgenin bir kopyasının verilmesini, kopya verilmesinin mümkün olmadığı hâllerde, başvuru sahibinin bilgi veya belgenin aslını inceleyerek not almasına veya içeriğini görmesine veya işitmesine izin verilmesini,

f) Kurul: Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulunu,

İfade eder.

BAŞKAN – Madde üzerinde Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz isteyen Ankara Milletvekili Sayın Yakup Kepenek; buyurun.

Konuşma süreniz 10 dakikadır.

YAKUP KEPENEK (Ankara) – Kişisel hakkımı da kullanacağım.

BAŞKAN – Konuşma süreniz 15 dakikadır Sayın Kepenek; buyurun.

CHP GRUBU ADINA YAKUP KEPENEK (Ankara) – Sayın Başkan, çok değerli arkadaşlarım; Bilgi Edinme Hakkı Kanunu Tasarısının 3 üncü maddesi üzerinde, Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun görüşlerini ve kişisel görüşlerimi açıklamak üzere söz almış bulunuyorum; sözlerime başlarken hepinizi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum.

En baştan şunu söyleyeyim: Böyle bir yasanın, bilgi edinme hakkının gündeme gelmiş olmasından, tanınmış olmasından, tartışılır olmasından ve bu konuda düzenleme yapılacak olmasından dolayı çok mutluyum; parti olarak çok olumlu bakıyoruz, çok doğru bir adım olduğunu düşünüyoruz. (AK Parti sıralarından alkışlar) Dilerim sonunda da alkışlırsınız. Çok doğru bir adım olduğunu düşünüyoruz ve bu saygın, bu yerinde tutumun sonuna kadar götürülmesinden yana olduğumuzu da bilmenizi istiyorum.

Bilgi edinme hakkı, çok yeni bir haktır; üçüncü kuşak haklardandır. Bildiğiniz gibi, insanların hür ve eşit olduğu görüşüyle başlayan insan hakları, 1789’lardan bu yana adım adım gelir. “İnsanlar hür ve eşit doğar” demek çok kolay olmamıştır. “İnsanlar, dil, din, ırk, inanç bakımından eşittirler” demek de kolay olmamıştır. Unutulmasın ki, Türkiye’de, mutlak anlamda yasalar önünde eşitliği sağlayan cumhuriyet devrimleri olmuştur; önce, bunun altını çizelim.

İkinci önemli bir nokta daha var değerli arkadaşlar; o da şudur: Bu temel insan hakları siyasal haklara da dönüşerek gelişmesini sürdürmüş ve sonra da, özellikle ezilenlerin, emekçilerin, işçilerin yoğun çabalarıyla sosyal ve ekonomik haklar gündeme gelmiştir; bunları -en başta, iş bulma, çalışma hakkı çok önemlidir; sonra, eğitim hakkı, sağlık hakkı ve diğer sendikal haklar- örgütlenme haklarıyla birlikte düşünmemiz gerekmektedir. Türkiye’de bu hakların somutlaşması, yasalaşması ve gündemi doldurması da, hiç unutulmasın yine, 1961 Anayasasıyla olanaklı olmuştur; bunun da altını çizelim.

Değerli arkadaşlar, haklar bir bütündür. Temel haklara, kadın-erkek eşitliği başta olmak üzere, ne kadar saygı duyarsak, sosyal ve ekonomik haklara da o kadar saygı duyarız; bu bağı, bu bütünlüğü hiç unutmamalıyız.

Bakın, oradaki eksiklerimiz... “Çalışma hakkı” diyoruz. Bugün ülkemizde kayıtlı 2,5 milyon insanımız işsizdir. Bunun kaydını düşelim. Başka bir şey daha söyleyeyim; bu kürsüde, sanıyorum, bir kez daha dile getirdim. Bugün ülkemizde, 5,6 milyonu kadın olmak üzere 7,5 milyonun üstünde -çağ nüfusundan, yani yaşı 6 ve daha büyük olan- insanımız okuryazar değildir. Bilgi edinme hakkından söz ediyoruz, dikkat edelim ve hele, bunu, illere göre, coğrafi bölgelere göre oranlarsanız, bakarsanız, bu kaybın, bu eksiğin, bu yetersizliğin ne kadar büyük olduğu açığa çıkar, somutlaşır. Bu nedenle, bilgi edinme hakkıyla ilgili görüşlerimizin altyapısını da, yani çalışmayı, eğitimi, öğrenmeyi de dikkate almak, değerlendirmek zorundayız. Bu altyapılar yoksa, yani ekonomik ve sosyal haklar tam değilse, yani siyasî haklar gerçekten tam değilse, bilgi edinme hakkıyla ilgili yasal düzenlemeler yalnızca kâğıt üzerinde kalır. Yüce Meclisin, bu bütünlüğü, bu haklar bütünlüğünü gözardı etmeyeceğini düşünüyorum.

Değerli arkadaşlar -Sayın Kopusuz siz de dahil- gelelim, bu üçüncü kuşak dediğimiz sağlıklı bir çevrede yaşama hakkı, temiz hava ve su hakkı ve bilgi edinme hakkı. Şimdi, bilgi edinme hakkı neyin sonucudur, nasıl bu noktaya gelinmiştir, önce bunu vurgulayalım. Son onbeş, yirmi yıl boyunca, beynin açılımı, gelişimi, yaratıcılık ve bilgiye dayalı üretim, yani bilgiye ve teknolojik yeniliğe dayalı üretim sistemlerinin egemen olması, insanları bilgi konusunda daha üst düzeye çıkma konusunda bırakmıştır. Günümüzde -Sayın Kopusuz- bilgi sermayedir. O nedenle ve bu özellik, yani, bilginin sermaye oluşu özelliği, toplumun her düzleminde, A’dan Z’ye kadar, yani, işvereni, işçisi, esnafı, köylüsü, öğrencisi, memuru, yaşlısı, orta yaşlısı, emeklisi ayırımı yapılmadan herkes için geçerli ve en temel haklardan biridir, vazgeçilmez temel haklardan biridir.

Bunun için ne yapmak gerekiyor; bunun için, bilgi edinme ve bilgilenme süreçlerini güçlendirmek gerekiyor. Bilgi edinme ve bilginin yayılması süreçlerinin güçlendirilmesi için, özellikle ülkemizde bu konunun daha yukarıya çıkması için, hükümetimizin, iktidarın, bazı somut adımlar atması gerekirdi; ancak, üzüntüyle görüyoruz ki...

Değerli arkadaşlar, bilgi nerede yaratılıyor; bilgi, üniversitelerde yaratılıyor, araştırma birimlerinde yaratılıyor, geliştirme birimlerinde yaratılıyor; yani üniversitelerde, yani TÜBİTAK’ta ve bağlı birimlerde. Geçtiğimiz günlerde, BİLSAT Uydusunun, bizim insanımızın beyniyle oluşturulan BİLSAT Uydusunun atılışını izlediniz, gördünüz. Bu gurur verici projenin ve benzerlerinin, savunma sanayiindeki gelişmelerin ana yapısını oluşturan, beyin gücünü oluşturan TÜBİTAK’tır.

TÜBİTAK, dört aydır, yasal olarak seçilmiş olan, bilim kurulu tarafından seçilmiş ve Cumhurbaşkanının onayına götürülmesi gereken başkanı atanmayan bir kurum özelliği taşıyor. İktidarın, hükümetin bilgiye verdiği az önemin, bilgiyi önemsememesinin, hiçe

saymasının en somut göstergelerinden biri budur. İktidara geldiğiniz günden beri yalnızca üniversitelerle kavga ediyorsunuz. Şimdi bu mudur bilgiye saygı duymak, bilgiyi benimsemek, bilgiyi hak olarak tanımak?! Bu nasıl hak anlayışıdır ki, bilginin yerli üretim kaynaklarını, yerli kaynaklarını kurutur, ezer, dağıtır, sonra da bilgi hakkını tanıyorum der?! Bu, büyük bir çelişkidir. Hükümetin bir an önce bu çelişkiden; yani, bilginin üretilmesi, yayılması ve dağıtılmasıyla ilgili kurumsal yapıların güçlendirilmesine engel olan tutumundan vazgeçmesi gerektiğinin altını çizmek istiyorum.

Eğer partiniz, siz bilgi üretimiyle ilgili kurumlara önem verirsiniz, eğer bu konuda gerek kaynak ayırmada gerek birikimli beyin gücünün kullanımında, değerlendirilmesinde, istihdamında öneriler getirirsiniz ya da bizim getireceğimiz önerilere destek verirsiniz, ancak, o zaman toplumda bilginin üretimi, yayılması ve yine bilginin üretim için kullanılması, yeniliğin üretim için kullanılması yönünde önemli adımlar atılmış olur.

Bunun için ne gerekiyor; bunun için şu gerekiyor: Her şeyden önce eğitimde fırsat eşitliğini sonuna kadar götürmek gerekiyor. İnsan gücünün, insanın yaratıcılığının önündeki bütün engelleri -geleneksel, töresel, dinsel, ne olursa olsun- kaldırmak gerekiyor ve ailesinin gelirine bağlı olmadan, bulunduğu yere bağlı olmadan, gecekondu, köylü, kentli demeden gencimizin, her gencimizin, kız-erkek ayırımı yapmadan her çocuğumuzun potansiyel gizil gücünü, yaratıcılığın gizil gücünü, potansiyelini, yaratıcılığını sergilemesini, geliştirmesini sağlayacak yolların açılması gerekiyor; ancak, bu yapılırsa bilgi edinme hakkı bir öz kazanır, bir anlam kazanır, bir geçerlilik kazanır ve toplumumuzda egemen olur. Bu nedenle bilginin kaynaklarının kurumsallaşmasına, o kurumların özgün, bağımsız, özerk, yaratıcılığa uygun -yanlış anlamayın topluma hesap vermeyen değil, topluma her an hesap veren- ama, yaratıcılığını geliştirme yönünden kayıt altında olmayan, siyasetin, ticaretin çıkarın esiri olmayan bir kurumsal yapıda bilgi üretilmesine ihtiyaç var; toplumun gerçek gereksinimi budur; ancak bu yapıldığı zaman öbür işler geçerlilik kazanır, gündeme gelir.

Değerli arkadaşlar, bilgi edinmeye burada başlayalım, burada, burada başlayalım. Bakın, Sayın Başkan, biraz önce 72 tane sözlü soru önergesini okudu. Sayın Bakan buradaydı; ama, burada olduğu halde yanıtlamadı. Bunların pek çoğu beş, altı ay önce verilmiş sözlü soru önermeleri.

Değerli arkadaşlar, bu sözlü soru önermelerinin 8 tanesi de bana aitti; ama, hiç önemli değil, önemli olan şu: Güncelliği geçmiş, anlamını yitirmiş bir şekilde sorulara yanıt vermenin ne anlamı var?! Şunu demek istiyorum: Biz milletvekili olarak bile, bilgi edinme hakkımızı tam olarak kullanmazsak, bu yasayı geçirmemizin, bu yasayı yayımlamamızın anlamlı hale gelmesi için bu toplum kaç yıl bekleyecek?! Dolayısıyla, bunu önemsiyorum.

Bugün bir başka önemli konu var. Buradan başlayalım derken... Ne diyeyim, birlikteyiz, hep bir aradayız. Bakın, bugünkü gazetelerin haberine: Bugün basında yer aldığı üzere, Uluslararası Saydamlık Örgütünün verilerine göre, Türkiye, kirlilikte, 2003'te 64 üncü sıradan 77 nci sıraya düştü.

Değerli arkadaşlar, bunu yapan uluslararası değerlendirme kurulları. Bunun subjektif bir tarafı yok. Şimdi nedenlere bakıyoruz, neden Türkiye 2003 yılında daha çok kirlendi; milletvekili dokunulmazlığının kaldırılması konusunda siyasetin hiçbir şey yapmaması... Bu kardeşiniz -isterseniz öyle diyeyim- soru önergesi verdim. Sayın Başbakan "yeni anayasa çıkarken dokunulmazlık konusunu ele alacağız" türünden, Sayın Şener imzasıyla üstünkörü bir yanıt verdi; gayet genel; ama, uzun bir yanıt verdi. Teşekkürler; ama, yanıt değildi; çünkü, Anayasanın bütününü değiştirirken dokunulmazlık konusunu ele alacağız demek, topu taca atmaktır ya da çıkmaz ayın başında bu işe bakacağız demektir.

Sonra ne oldu -Sayın Kapusuz çok iyi bilecektir- bu konunun neden ele alınmadığına dair araştırma önergemiz Yüce Kurula getirildi, Yüce Kurul komisyon kurulmasını onayladı; ama, bu komisyon kurulup çalışmaya başlamadı. Böyle bir şey yok ortalıkta. Bu ihmal niye, neden bunu savsaklıyoruz, neden temize çıkmak için biz çaba harcamıyoruz, ki toplum bilgi sahibi olsun.

Değerli arkadaşlar, yine, Türkiye'de kirlilik konusunda bir nokta daha var; ekonomisinin yüzde 50'den fazlası kayıtdışı olan bir toplamda bilgi edinme hakkını tartışıyoruz; dikkat edin. Bu noktaları açalım diyorum, elbirliğiyle açalım diyorum.

Şimdi, yolsuzluklarla ilgili bir başka nokta daha var; hükümetin İhale Yasasının delinmesi yönünde aldığı tutum ve davranış, dönüş yapması. Bu konu da, maalesef, Türkiye'nin kirlenmesi yönünde çok etkili olmuştur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Kepenek.

YAKUP KEPENEK (Devamla) – Değerli arkadaşlar, sözü uzatmaya gerek yok. Bir büyük şairin dediğini burada söylememe izin verin. Özdemir Asaf diyor ki: "Bütün renkler aynı hızla kirleniyordu. Birinciliği beyaza verdiler." Biliyorsunuz "AK" "beyaz" anlamına geliyor, beyazlaşın.

Hepinize saygılar sunarım. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Kepenek.
Madde üzerinde başka söz talebi?.. Yok.
Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.
4 üncü maddeyi okutuyorum:

İKİNCİ BÖLÜM

Bilgi Edinme Hakkı ve Bilgi Verme Yükümlülüğü

Bilgi edinme hakkı

MADDE 4.- Herkes bilgi edinme hakkına sahiptir.

Türkiye'de ikâmet eden yabancılar ile Türkiye'de faaliyette bulunan yabancı tüzel kişiler, isteyecekleri bilgi kendileriyle veya faaliyet alanlarıyla ilgili olmak kaydıyla ve karşılıklılık ilkesi çerçevesinde, bu Kanun hükümlerinden yararlanırlar.

Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerden doğan hak ve yükümlülükleri saklıdır.

BAŞKAN – Madde üzerinde, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına -aynı zamanda şahsı adına söz isteyen- İstanbul Milletvekili Sayın Onur Öymen; buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA ONUR ÖYMEN (İstanbul) – Sayın Başkan, çok değerli arkadaşlar; gündemimizdeki yasa tasarısının 4 üncü maddesi üzerinde, Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun görüşlerini ve kişisel görüşlerimi arz etmek üzere söz almış bulunuyorum.

Öncelikle, bu yasa tasarısını hazırlayan ve Yüce Meclise sunan arkadaşlarımıza teşekkür etmek istiyorum. Gerçekten, bu tasarıda yer alan bilgi edinme hakkı, bizim, Cumhuriyet Halk Partisinin de, uzun yıllardan beri savunduğumuz şeffaflık ihtiyacının bir ürünüdür. Arkadaşlarımız, bu yasa tasarısını hazırlamakla, büyük hizmet yapmışlardır. Bunun son şeklini almasında, komisyonlarda, gerek Adalet Komisyonunda gerek Avrupa Birliği Uyum Komisyonunda çok ciddi bir çalışma yaptık. İktidar ve muhalefete mensup milletvekilleri, gerçekten, tam bir işbirliği içerisinde bu metni sonuçlandırmışlardır, bu hale getirmişlerdir. O bakımdan, müsaade ederseniz, bunun, bizim ortak metnimiz olduğunu söyleyeceğim. Biz, iktidar kadar bu metne sahibiz ve bu metnin uygulanmasını, iktidar kadar yakından takip edeceğiz, bundan kuşkunuz olmasın. Tekrar tebrik ediyorum.

Değerli arkadaşlar, bilgi vermek, aynı zamanda hesap vermektir. O bakımdan, hükümetin halka bilgi vermesi, aynı zamanda hesap vermesi anlamına geliyor. Biz, uzun yıllar, Türkiye'de, fikir hürriyetinin mücadelesini verdik; çeşitli partilerimiz, sivil toplum örgütlerimiz fikir özgürlüğü için büyük mücadele verdiler, bu yüzden hapse girenler oldu, ıstırap çekenler oldu; ama, şunu unuttuk ki, değerli yazar Uğur Mumcu'nun dediği gibi "Türkiye'de, ne yazık ki, bilgi sahibi olmadan fikir sahibi olanlar çoktu." Bilgi edinme hürriyeti, fikir hürriyetinin temel unsurlarından biriydi.

Değerli arkadaşlar, onun için, bilgi edinme hürriyetini sağladığımız zaman, fikir hürriyetini de daha anlamlı hale getireceğiz. Şimdi, bu, işin genel çerçevesiyle ilgili. Bizim sorumuz şudur: Acaba, hükümet, gerçekten, bu yasayı bütünüyle, içtenlikle uygulamaya hazır mıdır? Eğer hazırsa, hükümet bu yasayı tam olarak uygulayacaksa, size, buradan ifade etmek istiyorum: Bu, Türkiye'de bir devrim olacaktır. Türkiye'nin pek çok sorunu, bu yasanın tam olarak uygulanmasıyla çözüme kavuşacaktır; ama, acaba, hükümet hazır mı? Acaba diyorum; çünkü, bu konuda bazı ciddi kuşkularımız var; bunu da açıkkyüreklilikle ifade etmek istiyorum. Bazı arkadaşlarımız değindi, önümüzde çok önemli örnekler var. 23 Haziranda, hükümetimiz, insanî yardım içerikli bir kararnameyi kabul etti. Bu kararname, yabancı askerlerin Türkiye'deki üsleri ve limanları kullanması ve Türkiye üzerinden Irak'a geçmesiyle ilgilidir. Bildiğiniz gibi, bu yetki Meclisin yetkisidir. Yabancı askerleri davet etmek Meclisin yetkisindedir. Nasıl olmuştur da, hükümet, Meclisin yetkisindeki bir konuyu kararnameyle düzenlemiştir? Düzenlemiştir de, bu kararnameyi niçin Meclisin bilgisine getirmemiştir? Niçin kamuoyunun bilgisine getirmemiştir? İnsanî yardım konusu gizli bir konu mudur?! Bu konuda çok ciddi sıkıntımız var. Biz, bunu, çok değerli Dışişleri Komisyonu Başkanımızla ve Dışişleri Komisyonunun üyeleriyle yaptığımız bir ziyaret sırasında Sayın Dışişleri Bakanına sorduk, ben, bizzat sordum, Sayın Dışişleri Bakanı "hiçbir gizliliği yok, ben, talimat verdim, Resmî Gazetede yayımlanacak" dedi. Bu konuşmamızdan bu yana üç ay geçti, hâlâ yayımlanmıyor. Demek ki gizli tutuluyor. Niçin gizli tutuluyor? Soru bu. Şimdi, böyle

metinler çıkarmak, yasalar çıkarmak güzeldir, çok iyidir; ama, uygulamak daha iyidir. Diğer örneğini başka vesileyle bu Mecliste anlattık, 22 Eylülde Dubai'de imzalanan Ekonomik ve Teknik İşbirliği Anlaşması. İçinde siyasî hüküm var –ayrıntısına girmiyorum- Meclisin yetkisindedir, Meclis onaylayacaktır. Niçin gizli tutuluyor? Kamuoyunda dünya kadar spekülasyon yapılıyor, basında spekülasyon yapılıyor, hükümet, o hüküm vardır içinde diyor, bu hüküm yoktur diyor. Bu kadar tartışacağımıza, Meclisin yetkisinde olan bir anlaşmayı niçin gizli tutuyoruz? Bir ekonomik ve teknik işbirliği anlaşmasının nesi gizli olabilir? Zaten, basına sızdı; ama, biz, basına sızan haberlere göre mi iş yapacağız, denetim görevimizi yapacağız; yoksa, hükümetin bize verdiği bilgilere göre mi yapacağız?

Değerli arkadaşlarım, bu konularda hükümetin daha dikkatli olmasını tavsiye ediyorum. Meclisten bilgi saklayarak daha şeffaf bir toplum haline gelemeyiz. Bunlar örneklerdir, başka örnekleri de var. Şimdi, yalnız bilgi saklamak, gizli kararname çıkarmak meselesi değil. “Devlette gizli iş olmaz mı?..” Olmaz olur mu. Devletin pek çok işi gizlidir. Ama, biz, gizli olması gereken konuları kamuoyuna açıklıyoruz veya bir şekilde sızdırıyoruz, gizli olmaması gereken konuları gizli tutuyoruz.

Değerli arkadaşlar, mesela, iki ülke arasında terörle mücadele konusunun bando mızıkayla kamuoyuna duyurulduğu dünyanın neresinde görülmüştür. Bütün ülkeler terörle mücadelede işbirliği yaparlar. Hangi heyet, hangi ülkeyi ziyaret ediyor, ne konuşuyorlar, hangi maddeler üzerinde anlaşılıyor, nerede ihtilaf var, kim bilebilir bunu. İşte, gizli tutulması gereken bu. Bunu açıkladığınız zaman teröristlere yol gösteriyorsunuz, teröristlere tedbir alma fırsatı veriyorsunuz. Bunu gizli tutacaksınız. Bir yabancı cumhurbaşkanı sizin cumhurbaşkanınıza ve başbakanınıza mektup yazıyor, ertesi gün gazetede okuyorsunuz metnini. Bu mektubu size itimat ederek yolluyorlar; bunun halka açıklanmasını isteseler basın yoluyla söylerler. Size özel bilgi vermek için gönderdiği mektubu, basına açıklamak çok yanlıştır; uluslararası ilişkilerde ayıptır. Onun için gizliliğe riayet edeceğimiz konular var, açıklıkla halka anlatacağımız konular var; bunları karıştırmamak gerekiyor.

Bir de şu var: Gizli olduğu için değil; ama, sırf ihmal dolayısıyla, başka nedenlerle bilgi verilmekte gecikilen konular var. Çok değerli Devlet Bakanımız Sayın Mehmet Ali Şahin'e –umuyorum ki, beni dinliyordur- teşekkürlerimi sunmak istiyorum; demin, hükümetin, bu konuda duyarlılık göstereceğini söyledi; ama, arkadaşlarım, bizim, hepimizin aylardan beri gündemde bekleyen soru önergelerimiz var, cevap verilmiyor; ne zaman sıra gelse bakan yok, bakanın daha önemli işleri var. Bakanın, Mecliste halk adına soru soran milletvekillerine bilgi vermekten daha önemli kaç işi olabilir? Bu soruları niye soruyoruz; çünkü, bu soruları halk da bizden soruyor, halka hesap vermek zorundayız. Bu soruların cevaplarını hükümetten alacağız ki, halka gidip anlatalım; ama, sorduğumuz sorulara cevap alamıyoruz.

Kaç tane Meclis araştırması önergesi verdik, bu hükümetin kusuru olmayan konularda da verdik. Bir uçak kazası oldu, havaalanlarının durumu hakkında bilgi toplamak için, Meclis araştırması önergesi verdik, reddedildi; ülkenin denizcilik sorunları son derece önemli, bu konuda araştırma önergesi verdik, reddedildi; buna benzer kaç araştırma önergesi verdikse çoğu reddedildi, acaba niçin?! Bize verilen izahat şu: “Efendim, araştırma komisyonları için Mecliste yeterince oda yok, o yüzden kusura bakmayın, bu komisyonları kuramayacağız.” Arkadaşlar, oda olmadığı için, devletin bilgi paylaşmaktan kaçındığı dünyanın neresinde görülmüştür? Devletin denetim fonksiyonunu zorlaştırdığı dünyanın neresinde görülmüştür? Onun için hükümeti, bu konularda daha titiz olmaya davet ediyoruz.

Lütfen, muhalefeti ciddiye alınız. Dünyanın bütün ülkelerinde hükümet vardır; ama, sadece demokratik ülkelerde muhalefet vardır. Muhalefetin oluşu iktidar için bir kazançtır. Muhalefet sayesinde siz demokratik bir ülkenin iktidarısınız; muhalefetin taleplerini, sorularını, araştırma önergelerini, soruşturma önergelerini ertelerseniz, gözardı ederseniz, önemsemezseniz, o zaman, demokrasiye zarar verirsiniz. Onun için, sizden rica ediyoruz, bizim sorularımızı ciddiye alınız ve lütfen, bize cevap veriniz.

Değerli arkadaşlarım, biz bu anlaşmayı nasıl anlıyoruz: Anlaşmaya göre, vatandaş teknik bir konuda bilgi soracak, devlet de cevap verecek. Öyle değil... Bunun ötesinde, vatandaş, devletin izlediği politikaları da sorgulayacak. Vatandaş, eğer “niçin 6 5000 000 insanımız hâlâ okuma-yazma bilmiyor, millî gelirden eğitime ayrılan payda, Türkiye, dünyada niçin sondan 16 ncı geliyor” diye sorarsa, buna cevap vereceksiniz. Vatandaş size “niye Türkiye'deki bebek ölümlerinin oranı Avrupa ülkelerinin 5 katıdır, niye Avrupa'da binde 7 iken Türkiye'de binde 35'tir” diye sorarsa, buna cevap vereceksiniz. Niçinsağlıkta...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Öymen, AK Parti Grubu adına söz talebi bulunduğu için, sözlerinizi toparlarsanız -isterseniz- AK Parti Grubunun konuşmacısından sonra şahsî söz talebinizi de değerlendireceğim.

ONUR ÖYMEN (Devamla) – Adalet ve Kalkınma Partisine mensup arkadaşımın görüşlerini dinleyeceğim ve ondan sonra sözlerimi tamamlayacağım.

Teşekkür ederim. (Alkışlar)

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum Sayın Öymen.

Madde üzerinde, AK Parti Grubu adına, Sayın Salih Kapusuz; buyurun. (AK Parti sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA SALİH KAPUSUZ (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Yeni yasama yılımızın hayırlı olmasını Cenabı Hak'tan niyaz ediyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak, yasama yılının ikinci haftasında, elbette, çok önemli bir çalışma yapıyoruz. Bildiğiniz gibi, başından beri teamül halini almış olan, salı günleri denetim günleri, çarşamba ve perşembe günleri de yasama faaliyetlerinin yapıldığı günler olarak devam ediyor. Zaman zaman yer değişiklikleri oluyor, bazen denetim çalışmalarına daha fazla zaman verdiğimiz oluyor, bazen yasama çalışmalarını artırdığımız günler oluyor, mesai saatlerinde değişiklik yaptığımız oluyor. Bütün bunları, bu çalışmaların daha verimli, daha etkin ve toplumun beklentilerini karşılamaya yönelik çalışmalar olarak birlikte beraberce götürüyoruz. Dolayısıyla, bugün, sadece sözlü sorularla ilgili olarak, arkadaşlarımızın, ki, normal olarak cevap verilmiş olsa 5, azamî 10 tane sorunun bile zor cevaplandırıldığı bir saatlik süreyi sakız gibi tekrar edip, âdeta bugüne kadar denetim konularında hiçbir şeye öncelik verilmemiş, önem verilmemiş, bu konularla ilgili olarak çalışmalar dikkate alınmamış gibi bir takdimleri var; doğrusu bunu hakkaniyete uygun bulmuyorum.

Değerli arkadaşlar, denetim konusunda, isterseniz, geriye dönüp bir bakarsanız bu tespitleri yerinde görebilirsiniz. Bu hükümet dönemi en çok ağırlıklı çalışılan bir dönemdir. Değerli arkadaşlarımız şu konularda araştırma önergeleri verdik diyorlar. Bu geçirdiğimiz yasama yılı içerisinde kurulan komisyonların sayısına bakarsanız, çalışmalarına bakarsanız kendi kendinize haksızlık etmemiş olursunuz. Gerçekten, denetime önem veriyoruz, denetim konusunda hep birlikte azamî hassasiyet gösteriyoruz. Sizin tercihlerinize uymayabilir, sizin tercihleriniz farklı olabilir; ama, hem denetim hem de yasama görevinde bu Parlatentonun büyük bir performans gösterdiği sizlerin de kabulü olsa gerektir.

Değerli arkadaşlar, bugün önemli bir kanunu görüşüyoruz; sizler de buna mutabakat ettiniz, bu metni ortak bir metin olarak takdim ettiniz. Böyle bir yasanın bu memlekete kazandırdıklarını halka anlatmak elbette bütün konuşmacı arkadaşlarımızın görevi; ama, bunu bir kenara itip de bu kanunun üzerinden siyaset yapmak adına, hükümeti tenkit etmek adına bu yasayı küçük düşürmeyi, ben, doğrusu içime sindiremediğim için bu konuşmayı yapıyorum. (AK Parti sıralarından alkışlar) Bu kanun hepimiz için çok önemli bir kanun. Sizlerin büyük katkıları oldu; teşekkür ediyorum; ama, bu kanunun konuşulduğu bir yerde... Hükümeti başka yerde de tenkit edebilirsiniz, hükümetin tenkit edileceği yönleri de olabilir, bunlara da saygı gösteririz; ama, bu önemli bir kanun arkadaşlar. Bu reform niteliğinde bir kanun. Bunun, sizin de söylediğiniz gibi, sadece yazılı metin olarak, yasa olarak rafa girmesini değil, aynı zamanda, uygulamada da eksiklerinin giderilmesi için hep birlikte dikkatli olmalı, üzerimize düşeni de layıkıyla yerine getirmek için çaba sarf etmeliyiz. Onun için, olaya bir bütün açısından, biraz da müspet manada, yaptığımız şeylerin önemini toplumun önüne koyma anlamında bazı adımların net bir şekilde atılması ve bunun da arkasında durulup, bunu çok güzel bir şekilde izah etmek de, zannedersen, hepimizin ortak sorumluluğundadır.

Değerli arkadaşlar, bir diğer husus; Muhterem Hocam Sayın Kepenek şöyle bir ifade kullandı; yani, bir konuyu izah etmek için dediler ki "bakın, işte bugün gazetelerde de var. Türkiye, kirlilik oranında geçen yıla oranla 2003 yılında biraz daha geriye gitmiş." Bunun da gerekçesi olarak bir şeyi vurguladılar ve kürsüden ayrıldılar; dokunulmazlık konusu.

Değerli milletvekilleri, demiri tüketen kendi pasıdır derler. Lütfen, kendi kendimize, demokrasimize, milletvekillerimize ve Türk siyasetine zarar vermeyelim. (AK Parti sıralarından alkışlar) Eğer bir yerde kirlenme varsa bu kirlenmenin üzerine hep birlikte gidelim; ancak, sizi dinleyen bir vatandaş olarak ben, ekrandan şöyle bir kanaate vardıklarını zannediyorum: Bütün bu yolsuzluklar varsa ki, var ve bunu milletvekilleri yapıyor, dokunulmazlıkları olduğundan kimse dokunamıyor. Böyle bir anlama gelecek takdimden mutlaka kendimiz dışına çıkmalıyız. Ben, bunu samimi olarak değerli arkadaşlarıma özel de gittim söyledim; ama, bunun, yer olarak burada net bir şekilde ifade edilmesi gerekli olduğu için bu konuşmayı yapmak durumunda kaldım. Ben, inanıyorum ki, bu Parlamento içerisinde yolsuzluğa razı olan, yolsuzluk yapan kimse yoktur; olmayacaktır da. (AK Parti sıralarından alkışlar) Olmaması da lazım; şayet böyle bir şey olursa, bununla ilgili ne gerekiyorsa elbirliğiyle de yapılması lazım.

Değerli arkadaşlar, bakınız, bu dokunulmazlık konusu çok önemli bir konu. Bu konuyu biz...

İZZET ÇETİN (Kocaeli)- Dün niye yapmadınız?... Niye yapıyorsunuz?..

SALİH KAPUSUZ (Devamla)- Değerli arkadaşlar, çok açık bir şey söylüyorum; lütfen, dikkat buyurun.

ATİLLA KART (Konya)- Harika oynuyorsunuz!..

SALİH KAPUSUZ (Devamla)- Arkadaşlar, sizi de dinleyeceğim; eğer, bu konuda farklı düşünceleriniz varsa, burada, öğrenmek de isterim; ama, bir husus var ki, bunu, düzeltilmesi gerekli olduğu için söylüyorum. O da şudur: Dokunulmazlık konusunda biz Sayın Baykal'ı ziyarete gittik. Sayın Baykal'la bu konuyu konuştuk, bu yeni dönem başladıktan sonra, kendi aramızda bir komisyonun, bir metin üzerinde uzlaşmak için bir komisyonun, özel bir çalışma ekibinin kurulması konusunda da bir mutabakat sağladık; ama, bunun dışında -hocamın verdiği- arkadaşlarımızın, bizim de katkılarımızla dokunulmazlık konusunun araştırılmasıyla ilgili bir komisyon kurulmasına karar verdik. Ama, Parlamento, tatil döneminde ilave bir ay daha fazla çalıştığı için bazı konuları hemen yerine getiremedi. Zannederseniz, siz ve biz bu komisyona üyelerimizi bildirdik, Meclis Başkanlığıımızdan da takip edelim, komisyonumuz kurulsun. İlla da üç ay beklemek değil, hızlı çalışınlar, bir hafta, on gün, onbeş gün, yirmi gün, yirmibeş gün, en geç iki ay içerisinde, neyse, raporlarını hazırlasınlar; dünyada dokunulmazlık nedir, dokunulmazlığın kurum, kuruluş, bürokrasi, siyaset ayağında nelerin yapılması lazım, bütün bunlar değerlendirilsin, Parlamentonun önüne konulsun, yeni yapılacak anayasa değişikliğinin de bunlarla irtibatlı bir şekilde sonuçlanmasına katkı sağlayalım. Avrupa Birliği standartları konusunda samimî gayret sarf eden bu hükümet ve bu Parlamento, elbette, oradaki standartları dokunulmazlık konusuna da getirecektir.

AK Parti olarak Programımızı açıp bakabilirsiniz. Dokunulmazlıkla ilgili olarak, biz, açık, yazılı olarak fikrimizi oraya tartışmış, partinin programı olarak da ilan etmişiz. Bütün kamu kurum ve kuruluşlarındaki dokunulmazlığın bir bütün içerisinde değerlendirilmesi, ona göre dokunulmazlıkların yeniden şekillendirilmesi hususu parti programında yer almış.

Şimdi, bu konuda, siz, bizden farklı düşünebilirsiniz; ama, benim buradan gelmek istediğim sonuç şudur arkadaşlar; o da, yani, kendi kendimizi kötü duruma, suçlu gibi takdim etmeye doğru bir yanlış içerisinde olmayalım. Bu konuyu da şekillendirelim; ama, bunu şekillendirirken, Türkiye'deki dokunulmazlıklara bir bütün olarak bakmanın, parlamenterlerle birlikte bürokrasideki dokunulmazlıkları da birlikte değerlendirmenin yararlı olacağını düşünüyoruz. Bunu, çekinmeden programımıza koyduk; bir kez daha ifade ediyoruz.

Sayın Başkan, bütün bunları şunun için söylüyorum: Sayın Başkan, elbette, sizin, bakınız, seçimlerden önce, biz, sizler gibi "şu şekilde bir değişiklik yapacağız" falan diye değil, bu şekliyle bir değişikliğin, biraz önceki programdaki değişikliği...

ALİ TOPUZ (İstanbul) – Sayın Başkan, gündem mi değişti; bize de söz hakkı doğacak mı?

ATİLLA KART (Konya) – Manevra yapıyorsunuz...

SALİH KAPUSUZ (Devamla) – Evet; seçim beyannamemize koyduk, hükümet programımıza da koyduk; ancak, bir husus var ki, sadece dokunulmazlık konusunu anayasa değişikliğine bağlı olarak düşünmek yerine, Anayasayı yukarıdan aşağıya topyekûn düşünmeyi, gerekli olan değişiklikleri, değişmezleri korumak kaydıyla yapılması gerekli olduğunu, bunun içinde muhalefetin desteğine, katkısına, katılımına, sivil toplum örgütlerinin bu alandaki hem desteğine hem de katkısına açık olduğumuzu ilan ettik; bir kez daha ifade ediyorum.

Dolayısıyla, böyle önemli bir yasanın, Parlamentomuz için, milletimiz için, devletimiz için, ülkemiz için yararlı olan bir yasanın getirdiklerini anlatma konusunda arkadaşlarımızı dinlemek ve bu konuda ben şuna inanıyorum ki, ortak metin olarak orta yere koyduğumuz, beraberce çıkardığımız ve muhalefet şerhi olmayan bir tasarı olarak yasalaşacağından dolayıdır ki, katkılarınızdan dolayı da teşekkür ediyorum. Bu konuyla ilgili olarak buna gölge düşürmenin, bunu yanlış bir şey değil de, doğru bir karar olarak birlikte çıkardığımızı ifade edip, bu yasanın güzelliklerini ifade etmenin doğru olacağı kanaatini taşıyor, saygılar sunuyorum. (AK Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Kapusuz.

ATİLA EMEK (Antalya) – Dokunulmazlığı millet bekliyor; onun için, biz de, temiz toplum için, temizliğe, buradan, Parlamentodan başlayacağız.

ALİ TOPUZ (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Topuz.

ALİ TOPUZ (İstanbul) – Sayın Salih Kapusuz, konuşmakta olduğumuz konuyla hiçbir ilgisi bulunmayan önemli bir konu üzerinde Cumhuriyet Halk Partisinin davranışlarını da bir ölçüde eleştirerek bir konuşma yaptı. Yaptığı açıklamaların pek çoğu gerçeğe de aykırıdır. O nedenle, aynı konuda gerçeği ortaya koyabilmek için bana da söz vermenizi rica ediyorum.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Topuz. (CHP sıralarından alkışlar)

ALİ TOPUZ (İstanbul) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; amacım bir tartışma yaratmak değil; ama, bence, Sayın Salih Kapusuz arkadaşımızın sebepsiz yere gündeme getirdiği bir tartışmaya, bizim açımızdan bir katkı yapmak istiyorum.

Dokunulmazlıklar meselesi Meclisimizin gündemine sıkça gelmiştir. Dokunulmazlıklar meselesi, toplumumuzun Parlamentodan beklediği konuların başında gelmektedir. Bir süre önce, bu Mecliste, Sayın Yakup Kepenek arkadaşımızın önerisi üzerine, dokunulmazlıklar ilgili bir araştırma yapılmasına ilişkin bir komisyon kurulmasına karar verildi. Cumhuriyet Halk Partisi Grubu, bu komisyonun üyelerini süresi içinde ve vakit yitirmeden bildirdi. Öyle sanıyorum, Adalet ve Kalkınma Partisi de üyelerini bildirdi; ama, ne hikmetse, bugüne kadar, bu komisyon çalışmaya başlayamadı.

Şimdi, şunu açıkça söyleyeyim ki, Cumhuriyet Halk Partililer olarak, biz, bu konuda, Adalet ve Kalkınma Partisinin bir engelleme içinde olduğu gibi bir kanaat taşıyoruz. Öteden beri, dokunulmazlıklarla ilgili konu gündeme her geldiğinde, bu konuyu yaygınlaştırmak, yozlaştırmak için her türlü tedbiri aldığınızı görüyoruz. Biz, milletvekilliği dokunulmazlıklarının sınırlandırılmasından söz ediyoruz. Yoksa, Türkiye’de pek çok alandaki dokunulmazlıkların tümünü bir arada çözelim demiyoruz; o, öncelikle milletvekilleri dokunulmazlığının sınırlandırılmasıyla başlamalıdır ki, bu toplum, bu Parlamente’ye olan güvenini pekiştirebilir. Bizim, dokunulmazlıkları sınırlandırmaktan amacımız, topluma güven vermeye dönük bir başlangıç yaratabilmektir; çünkü, geçmiş dönemde oluşan bütün olumsuzlukların, yolsuzlukların büyük ölçüde siyaset bağlantısı üzerinde durulmuştur, iddialar bu noktada yoğunlaşmıştır ve hatta, Türkiye’de ve Parlamente’de, bu konuda soruşturma komisyonları kurulmasına kadar, Yüce Divana sevk etmeye kadar eylemler oluşmuştur.

Biz şunu anlatmaya çalışıyoruz ki, öncelikle sayın milletvekili arkadaşlarımız, sizler, hepimiz, bize ait ayrıcalıklardan sıyrılarak, dokunulmazlık zırhını üzerimizden atarak, temiz siyasetin temiz insanları olarak toplumun önüne daha büyük bir güvenle çıkabilmek için önce kendimize ait konuyu halledelim. Siz, bunu yapmıyorsunuz, bunu geciktiriyorsunuz. Bu arada, bu Meclise bazı kanunlar getiriyorsunuz. O kanunlarla bazı suçları suç olmaktan çıkarıyorsunuz; çünkü, suç olmaktan çıkardığınız konularla ilgili olarak, Parlamente’nin ilgili komisyonunda, maalesef, sizin üyelerinizle ilgili suç iddiaları ve ona bağlı olarak da dokunulmazlıkların kaldırılmasına ilişkin talepler var. Ne dokunulmazlıkları sınırlandırıyor, ne buraya intikal etmiş olan dokunulmazlık dosyalarını şu Meclisin gündemine getirip, bir an evvel bu konuları çözelim diyorsunuz. Bütün bunlardan sonra, Adalet ve Kalkınma Partisi Grubunun, dokunulmazlık meselesini zamana sererek ve bunu hiçbir zaman gerçekleştirilmeden, bir ölçüde, kendi milletvekillerini, kendi bakanlarını korumaya dönük bir savunma içerisinde oldukları kanaatini taşıyoruz.

SALİH KAPUSUZ (Ankara) – Çok yanlış bir karar. Hiç merak etmeyin, hepsini halledeceğiz.

ALİ TOPUZ (Devamla) – Bunu söylebilmeniz için yapacağınız tek bir şey vardır, hiç vakit yitirmeden, dokunulmazlıkların sınırlandırılmasına ait öneriyi gündeme getirmektir. Bunu getirmezseniz... Bir sene oldu; bir sene içerisinde, dokunulmazlıkların kaldırılmasıyla ilgili Meclise intikal etmiş olan dosyaları buraya indirmenizi sizden bekliyoruz.

Saygılar sunuyorum.

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Topuz.

Sayın milletvekilleri, çalışma süremizin 4 üncü maddenin tamamlanmasına kadar uzatılması hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde üzerinde, şahsı adına söz talebinde bulunan İstanbul Milletvekili Sayın Onur Öymen; buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

Konuşma süreniz 5 dakikadır.

ONUR ÖYMEN (İstanbul) – Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Kapusuz’un, bana cevap verirken, aslında, sözünü ettiğim kararnamenin veya anlaşmanın gizli olmadığını, çok yakında Meclise sunulacağını söyleyeceğini ümit etmiştim; öyle anlaşılıyor ki, bu konuda bir şey söyleyecek durumda değildir. Buna mukabil, muhalefeti, niçin iktidarı eleştiriyorsunuz diye eleştiriyor.

Değerli arkadaşlar, demokrasilerde, iktidarlar ile muhalefetler arasında işbölümü var; siz iktidarın yaptığı olumlu icraatı savunacaksınız, bizim görevimiz eleştirmek. Dünyanın neresinde, muhalefet, eleştiri yaptığı için eleştirilmiştir?! Gayet tabii ki eleştireceğiz. Ben size altı ay önce soru sormuşsam, bugüne kadar cevap vermemişseniz, övgü mü bekleyeceksiniz benden! Ben size araştırma önergesi vermişsem, siz hiçbir gerekçe göstermeden reddetmişseniz, bunu takdirle mi karşılayacağız?! Niye reddediyorsunuz; soru soruyoruz... Bu soruyu sormak bizim hakkımız değil mi?! Bilgi istemişiz; reddediyorsunuz, bilgi vermiyorsunuz. Biz bunu gündeme getirmeyeceğiz de ne yapacağız?! Muhalefetin görevi bu değil mi?! Yani, ben,

muhalefetin, muhalefet yaptığı için eleştiriye uğradığını ilk defa bugün görüyorum ve böylelikle, yeni bir şey de öğrenmiş oluyorum.

Değerli arkadaşlar, özellikle -tekrar ediyorum- İkinci Dünya Savaşında artık terk edilen gizli anlaşmalarla devlet yönetme alışkanlığını bu hükümet derhal terk etmelidir. Türkiye, gizli anlaşmalarla yönetilecek bir devlet değildir. Derhal bu anlaşmanın açıklanmasını istiyoruz ve bunu da çok ciddi bir talep olarak söylüyorum, halkın huzurunda söylüyorum. Milletten, Meclisten anlaşma gizleyemezsiniz; Meclisin yetkisinde olan bir anlaşmayı Meclisten gizleyemezsiniz. Bir taraftan şeffaflık yasası getireceksiniz, bir taraftan Meclisin yetkisinde olan bir anlaşmayı Meclisten gizleyeceksiniz. Böyle bir şey olabilir mi?! Bunu, siz Adalet ve Kalkınma Partisinin çok değerli üyesi arkadaşlarımız içinize sindiriyor musunuz?! Bu doğrudur diyen var mı aranızda, bu haklıdır diyen var mı aranızda?! Böyle bir şeyi savunabilir misiniz?!

Değerli arkadaşlar, bu anlaşma, bu konuları görüşmek için güzel bir vesiledir. Biz size olumlu görüşlerimizi anlattık, takdirlerimizi söyledik, Sayın Devlet Bakanımıza teşekkürlerimizi söyledik. Biz sizi körü körüne eleştirmiyoruz; ama, müsaade edin de, eleştirmek gerektiği yerde de sözümüzü esirgemeyelim. Yoksa, halk bize "Biz, sizi, bu iktidarı eleştirmek için muhalefet yaptık. Size bunun için oy verdik?" demezler mi?!. .

Arkadaşlar, sözlerimi sürdürüyorum, bağlamaya çalışacağım. Vatandaşlar, iktidarı sorgularken, iktidara soru sorarken, sadece teknik bilgi, rakam vesaire istemeyecekler, sizin politikalarınızı sorgulayacaklar. Mesela Gaziantep'de -benim konuştuğum- sanayiciler soruyor: "Niçin, devlet, bizden, Avrupa'daki sanayiye verilen elektrik ücretinin iki misli ücret isteyerek, bizim rekabet gücümüzü kırıyor? Niçin Avrupalı sanayicinin elektriğe ödediğinin iki mislini ben ödüyorum?" İşte soru budur. Başka yerde vatandaş soruyor: "Niçin, bankalardaki mevduatımızın bedelini ödemiyorsunuz? Niçin hortumlanan bankalara yatırdığımız paramızı bize ödemiyorsunuz?" Bu soruyu size soracaklar...

HALİL AYDOĞAN (Afyon) – Muhataplarına sor.

ONUR ÖYMEN (Devamla) – Şimdi, bu soruların cevaplarını hükümet vermek zorundadır. İşte, bu yasa, vatandaşlarımıza bu hakkı veriyor, hepimize bu hakkı veriyor. Ben size açık söylüyorum; bu yasa, Cumhurbaşkanımızca onaylanıp, Resmî Gazetede yayımlandıktan sonra, ben Mecliste cevabını alamadığım soruları, Hükümete vatandaş olarak soracağım. Yine cevap alamazsam, bu yasa da öngörülen üstkurula gideceğim; çünkü, vatandaşlık hakkı, milletvekilinin de hakkıdır. Biz de milletvekili olarak iktidara soru sorma hakkına sahibiz. Eğer, Mecliste sorularımız cevaplandırılmıyorsa, o zaman, vatandaş olarak soracağız. İşte, bu yasayı, biz onun için destekliyoruz.

Artık, Türkiye'de, devlet takdiri dönemi bitmiştir arkadaşlar. Devlet böyle takdir ediyor, istediğimizi yaparız, istediğimizi yapmayız, hiç kimseye de hesap vermek zorunda değiliz. Bu dönem bitmiştir. İşte bu yasa, bu dönemi kesinlikle bitirmektedir. Onun için, bir kere daha bu yasayı hazırlayan arkadaşlarımızı kutluyorum ve son olarak şunu söylüyorum: Bu yasanın bir adımı daha var. Bundan sonra yapmamız gereken şey; o da, halk hakemi denilen ombudsman müessesesini kurmaktır. Avrupa Birliğinde ombudsman var, Türkiye'de yok. Biz girersek, Avrupa Birliğinin ombudsmanına tabi olacağız, millî ombudsmanımız olmayacak! İşte bu konuda biz sizi destekleriz. Eğer bu öneriyi getirirseniz birlikte çalışalım. Bu yasanın devamı da o olacaktır.

Değerli arkadaşlarım, bu vesileyle Yüce Meclisi saygılarımla selamlıyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN- Teşekkür ediyorum Sayın Öymen.

Madde üzerinde başka söz talebi?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kanun tasarısı ve tekliflerini sırasıyla görüşmek için 9 Ekim 2003 Perşembe günü saat 15.00'te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 19.03

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.00

9 Ekim 2003 Perşembe

Bilgi Edinme Hakkı Kanunu Tasarısı ile Avrupa Birliği Uyum ve Adalet Komisyonları raporlarının görüşmelerine kaldığımız yerden devam ediyoruz.

X Bilgi Edinme Hakkı Kanunu Tasarısı ile Avrupa Birliği Uyum ve Adalet Komisyonları Raporları (1/632) (S. Sayısı: 248)^(X)

BAŞKAN – Komisyon?.. Yerinde.

Hükümet?.. Yerinde.

Sayın milletvekilleri, kâtip üyenin oturarak okumasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının 4 üncü maddesi kabul edilmişti; şimdi, 5 inci maddesini okutuyorum:

Bilgi verme yükümlülüğü

MADDE 5.- Kurum ve kuruluşlar, bu Kanunda yer alan istisnalar dışındaki her türlü bilgi veya belgeyi başvuranların yararlanmasına sunmak ve bilgi edinme başvurularını etkin, süratli ve doğru sonuçlandırmak üzere, gerekli idarî ve teknik tedbirleri almakla yükümlüdürler.

Bu Kanun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren diğer kanunların bu Kanuna aykırı hükümleri uygulanmaz.

BAŞKAN – Madde üzerinde, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz isteyen, Adana Milletvekili Ziya Yergök; buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

Konuşma süreniz 10 dakikadır.

CHP GRUBU ADINA MEHMET ZİYA YERGÖK (Adana) – Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri; görüşmekte olduğumuz Bilgi Edinme Hakkı Kanunu Tasarısının “bilgi verme yükümlülüğü” başlığını taşıyan 5 inci maddesiyle ilgili Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun görüş ve düşüncelerini açıklamak üzere söz almış bulunuyorum. Yüce Meclisi saygıyla selamlayarak sözlerime başlamak istiyorum.

Bilgi Edinme Hakkı Kanunu Tasarısıyla ilgili, benden önce Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına konuşan değerli sözcülerimiz de, olumlu ve yapıcı görüşler ortaya koydular. Gerçekten de, ülkemizde hukuku üstün ve egemen kılmak istiyorsak, demokrasiyi bütün kurum ve kurallarıyla yerleştirmeyi düşünüyorsak, özgür insan, örgütlü toplum, demokratik devlet amacına varmayı düşünüyorsak, bilgi edinme hakkını düzenleyen bir yasal düzenleme, bütün bu amaçlara uygun düşen doğru ve yerinde bir adım olacaktır.

Diğer taraftan, böyle bir düzenleme, içinde yer almayı hedeflediğimiz, bir demokrasi ve hukuk toplumu olan Avrupa Birliğine uyum açısından da, demokratikleşme açısından da büyük önem taşımaktadır.

Söz konusu tasarının bir sivil toplum platformundaki tartışmalarına ve çalışmalarına, Sayın Adalet Bakanıyla birlikte, taslak aşamasından itibaren katılmış, katkıda bulunmuş, altkomisyonda ve Adalet Komisyonunda görev yapmış bir arkadaşınız olarak, bu tasarının, geçirdiği aşamalarda yapılan değerli katkılarla, çok daha olumlu bir duruma geldiğini söyleyebiliriz. İnanıyorum ki, Genel Kurul görüşmelerinde, siz değerli üyelerin yapacağı katkılarla, daha olumlu bir noktaya da gelecektir.

Bu tasarının yasalaşmasının bir önemi de şudur: Bir yönetimin saydam olduğuna, şeffaf olduğuna ve bir yönetimin kamu yararına işlediğine yurttaşları inandırmanın en geçerli yolu, yönetsel bilgi ve belgeleri ilgililere açıklamaktan geçer. Tasarının dünkü görüşmelerinde konuşan değerli sözcülerin de değindiği gibi, Anayasamızda, bilgi edinme hakkını açıkça düzenleyen bir hüküm olmamakla birlikte, bunu kısıtlayan bir hüküm de bulunmamaktadır. Günümüzde, çağdaş ve demokratik anayasalarda, bilgi edinme hakkı, ayrı bir madde halinde düzenlenmektedir. Nitekim, Türkiye Barolar Birliği tarafından hazırlanan ve geçtiğimiz yasama yılının başında tüm milletvekillerine gönderilmiş bulunan Anayasa önerisininin 38 inci maddesinde de “her yurttaş, devletin ve diğer kamu tüzelkişilerinin işlem ve eylemlerinden bilgi edinme hakkına sahiptir” şeklinde bir düzenlemeye yer verilmiştir.

Dünkü görüşmelerde söz alan Cumhuriyet Halk Partisi Grubuna mensup milletvekilleri, Bilgi Edinme Hakkı Kanunu Tasarısıyla ilgili olumlu görüşler ifade ederken, iktidarın yanlış uygulamalarından örnekler vererek, bu yasanın uygulanmasına yönelik, daha doğrusu, uygulanmamasına yönelik kaygılarını ifade ettiler. Gerçekten de, Yüce Meclisimiz, görüşmekte olduğumuz tasarıda olduğu gibi, çoğu kez, toplum yararına, iyi yasalar çıkarmaktadır; ancak, uygulama konusunda aynı duyarlılık her zaman gösterilmiyor. Çıkarılan yasaları, amacına, özüne ve sözüne uygun şekilde yaşama geçirme konusunda, aynı titizlik içerisinde ne yazık ki olunmuyor. Nitekim, Yüce Mecliste, iktidar grubuyla, muhalefet grubuyla birlikte, arka arkaya, Avrupa Birliği uyum yasalarını çıkardık. Avrupa Birliği çevrelerinden de iç ve dış kamuoyundan da övgüler aldık; ancak, bütün bu çevreler, bu övgülerin ardından, hemen bir şeyi ilave ettiler; “çıkardığınız yasalar iyi, olumlu; ancak, bir de uygulamaya bakacağız, uygulamayı göreceğiz” dediler.

Geçmişte, sayısız örnekle gördük ki, sadece yasaların değişmesi yetmiyor, kafaların da değişmesi gerekiyor. Yasalardaki olumlu değişikliklere paralel bir zihniyet değişiminin de yaşanması gerekiyor. Burada, siyasî otoriteye, iktidara, yürütme organına çok önemli görev düşüyor. Bilgi Edinme Hakkı Kanununun ve önceden yürürlüğe konulan uyum yasalarının da yaşama geçmesi için, bürokraside, kamu kurum ve kuruluşlarında bir dirençle karşılaşmadan bu

^(X) 248 S. Sayılı Basmayazı 8.10.2003 tarihli 4 üncü Birleşim Tutanağına eklidir.

yasaların amacına göre uygulanması, iktidarın çok içtenlikli olmasına, istekli olmasına ve ciddî bir kararlılık ortaya koymasına bağlıdır. Aksi halde, daha önce çıkarılmış pek çok iyi yasada olduğu gibi, bu yasa da kâğıt üzerinde kalmaya mahkûm olur ve yazık olur.

Belirttiğimiz nedenlerle, arkadaşlarımızın bu yöne ilişkin tespitlerinden, eleştirilerinden ve ileriye dönük kaygılarından iktidar grubunun rahatsızlık duymasını anlamak mümkün değildir. Hatasız insan olmaz, hatasız iktidar da olmaz. İnsanlar da, yönetimler de, hatalarını kabul edip onları gidermeye çalıştıkça yücelir ve yükselirler. İktidar, muhalefetin bu yapıcı eleştirilerinden ve uyarılarından yararlanmaya çalışmalıdır. Kaldı ki, bu uygulama yanlışları, çıkarılan yasaların uygulanmasına karşı direnç gösterilmesi, hatta, zaman zaman, yer yer uygulanmaması, sadece bu iktidar dönemine has bir sorun da değildir. Daha önceki dönemlerde de, bunun pek çok örneği bulunmaktadır.

Avukat kökenli milletvekillerimiz daha iyi anımsayacaklardır. 2001 yılının 2 Mayıs'ında, 4667 sayılı Yasayla, Avukatlık Yasasının 2 nci maddesinde değişiklik yapılarak, yargının bir unsuru olan ve savunma mesleğini yürüten avukatların bilgi ve belgeye ulaşmasıyla ilgili bir düzenleme yapıldı. Bu düzenlemeye göre, yargı organları, emniyet makamları, diğer kamu kurum ve kuruluşlarıyla kamu iktisadi teşebbüsleri, özel ve kamuya ait bankalar, noterler, sigorta şirketleri ve vakıflar avukatlara görevlerinin yerine getirilmesinde yardımcı olmak zorundadır. "...Kanunlarındaki özel hükümler saklı kalmak kaydıyla, bu kurumlar, avukatın gerek duyduğu bilgi ve belgeleri incelemesine sunmakla yükümlüdür" denilmekteydi.

Avukatın bilgi ve belgeye ulaşması iki bakımdan önem taşımaktadır. Bugün, yargıdaki en büyük yakınma konusu iş yükünün ağırlığı ve artan iş yükü nedeniyle davaların uzaması ve bu nedenle adaletin gecikmesidir. Eğer, bir avukat, bilgi ve belgeye dava açılmadan ulaşacak olursa, belki de o bilgi ve belgenin ışığında o davayı açmaya hiç gerek görmeyecek, mahkemeler de gereksiz yere meşgul edilmeyecektir. Avukatın devam eden bir davada belge ve bilgiye hemen ulaşması durumunda da davanın uzamasının ve sürüncemede kalmasının önüne geçilecektir. Hal böyle olmasına ve yasanın açık hükmüne rağmen, neredeyse tüm kurum ve kuruluşlar, madde metnindeki "...kanunlarındaki özel hükümler saklı kalmak kaydıyla" ibaresinin arkasına sığınarak ve kendi özel kanunlarını, tüzüklerini, yönetmeliklerini, genelgelerini engel göstererek bilgi ve belge vermekten kaçınmışlardır. Baroların, Barolar Birliğinin girişimlerine rağmen büyük güçlüklerle karşılaşmış, konu, idarî yargıya intikal etmiş, Başbakanlık Danıştay Birinci Dairesinden istişarî düşünce talebinde bulunulmuştur. Görüşmekte olduğumuz kanun tasarısının 5 inci maddesinde de bilgi edinme kapsamı dışında olan bilgi ve belgeler yalnızca bu kanunla değil, diğer kanunlara da atıf yapılarak genişletilmekteydi; ancak, Adalet Komisyonunun başta Sayın Başkan olmak üzere değerli üyeleri de savunma mesleğinden gelen ve yukarıda değindiğimiz pratikte yaşanan güçlükleri bilen kişiler olduğu için, Adalet Komisyonundaki görüşmelerde madde metninde yer alan "...diğer kanunlara göre açıklanması yasak olanlar" ibaresi metinden çıkarılmış ve maddeye, bu kanun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, diğer kanunların bu kanuna aykırı hükümlerinin uygulanmayacağına ilişkin bir fıkra ilave edilmiştir. Uygulamada karşılaşılabilecek güçlükler düşünülerek, Adalet Komisyonunda maddeyle ilgili yapılan bu değişiklikler son derece isabetli olmuştur; çünkü, bilgi edinme hakkı bu kanunla düzenlendiğine göre, bu hakkın kapsamı dışındaki bilgi ve belgelerin neler olduğu da yine bu kanunda yer almalı, diğer kanunlara atıf yapılarak genişletilme yoluna gidilmemelidir.

Bu duygu ve düşüncelerle, görüşmekte olduğumuz maddeye ve tasarının tümüne olumlu oy vereceğimizi belirtir, bu önemli yasanın ülkemize ve ulusumuza hayırlı ve yararlı olması dileğiyle saygılarımı sunarım. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Yergök.

Madde üzerinde, Ak Parti Grubu adına, Kütahya Milletvekili Soner Aksoy söz istemiştir.

Buyurun Sayın Aksoy. (AK Parti sıralarından alkışlar)

Konuşma süreniz 10 dakikadır.

AK PARTİ GRUBU ADINA SONER AKSOY (Kütahya) – Muhterem Başkan, çok kıymetli milletvekili kardeşlerim; 248 sıra sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu Tasarısı hakkında Grubum adına söz almış bulunuyorum; sözlerime başlarken, hepinize en derin saygılarımı sunarım.

Ömrünü bilgi aramak, bilgi edinmek ve bilgisiz kalmanın korkusu içerisinde geçirmiş bir insan olarak, böyle önemli bir tasarı Meclisimize getirildiğinde konuşmamazlık edemezdim. Bu bakımdan, Grubuma talepte bulunduğumda bana bu imkânı verdiler, Grubuma ayrıca teşekkür ediyorum.

Muhterem arkadaşlarım, bu tasarıyla, Adalet ve Kalkınma Partisi, yine, halkına vermiş olduğu çok önemli bir sözü yerine getirirken, yine, halktan yana çok önemli bir adım atmakta ve bir görevi yerine getirmekte ve halkın yararına çok önemli bir yasa tasarısını huzuruza getirmiş bulunmaktadır; çünkü, biliyorsunuz, bilgi, sadece sermaye değil, aynı zamanda güçtür. Çağımız ilgi çağıdır. Toplumumuzun ve milletimizin bilgi çağından yararlanması, bilgili olması, o bilginin kazandırdığı imkânlardan yararlanarak, iki gününü bir etmeyecek bir çalışmanın içerisine girmenin tek yolu, bilgi edinme yollarının açılmasıdır. Bireyler ne kadar bilgili

olursa, bilgi edinme yolları ve kanalları ne kadar açık olursa, o toplum, bilgi edinemeyen toplumlara nazaran, mutlaka daha öne geçecektir.

Belki de, bugüne kadar çekmiş olduğumuz sıkıntıların temelinde –belki değil- mutlaka bu yatmaktadır; çünkü, sadece belirli kesimlerin veya imtiyazlı grupların bilgi sahibi olmaları “benim bilmem, benim düşünmem yeterlidir, halkın fazla bilmesine, düşünmesine gerek yoktur” gibi mantık ve düşünceler, elbette o toplumu geri bırakacaktır.

Bilgi, toplumun ve gelişmenin en önemli kaynağıdır. Bilgi, insanların, içinde yaşadığı topluma katkıları, topluma yapacağı hizmeti kolaylaştıran ve katmerleştiren bir hadisedir. Adalet ve Kalkınma Partisi, Birinci Dönemde yapmış olduğu çeşitli yasa tasarılarının ve icraatlarının paralelinde bir yasa tasarısı düzenlemiştir. Eğer bu yasa tasarısı gelmemiş olsaydı, bir eksiklik meydana gelecektir; çünkü, siz, temel hakları geliştirmeye, özgürlükleri artırmaya, devleti hukuk devleti olmaya, insanları ve bireyleri temel haklar yönünden yükseltmeye çalışan anayasa değişiklikleri, Ceza Kanununda değişiklikler veya muhtelif yasalarda düzenlemeler yaparken bilgi edinmeyi ihmal edemezsiniz. İşte, şimdi, bir gedik daha kapatılmakta, puzzle’da boş olan bir yer yerine oturtulmakta, bir taş yerine oturtulmakta ve böylece manzara tamamlanmaktadır. Taşın yerine oturtulmasında Cumhuriyet Halk Partisinin de desteklerinin olması fevkalade önemlidir; çünkü, gerçekten, ülkemizde, birlik ve beraberliğin, özellikle bilgi edinme noktasında müşterek bir çalışmanın olması son derece önemlidir. Bunu herkesin kabullenmiş olması, iktidar ve muhalefet olarak önemsemiş olmamız, geleceğimiz için, çocuklarımız için son derece önemlidir.

Bilgi, yapmış olduğumuz icraatları da güçlendirecektir. Mesela, bilgili olan toplumların özgürlük talepleri daha fazla olacaktır, bilgili olan toplumların demokrasi talepleri de fazla olacaktır. Toplum içerisinde demokrasinin talep edilmesi bilgiyle olur, özgürlüğün talep edilmesi de bilgiyle olur. Bilgiyi talep edenler, bilgili oldukları için, bilgi sahibi oldukları için, temel insan haklarına da, özgürlüklere de, demokrasiye de mutlaka önem vereceklerdir.

Muhterem kardeşlerim, bilgi edinmek, aynı zamanda, cehalete karşı açılmış bir savaştır. Adalet ve Kalkınma Partisi, bugün, cehalete de savaş açan ve toplumun bütün bireylerini bilgi edinme istikametinde yönlendiren bir tasarımı huzurunuzda getirmiş bulunuyor. Tasarımı bu haliyle de dikkate aldığımızda, gerçekten, halka yapılan çok önemli bir hizmetin şu anda tartışılmakta olduğunu düşünebiliriz.

Bilgi edinme hakkı ve bilgi edinmekle alakalı hususlar, bilgi edindikçe artacak ve erdem, fazilet, özgürlük, temel insan hakları ve demokrasi de gelişecektir. Buradaki çıtaları yükselten hususlar, yine bilgi birikimleriyle olacaktır.

Muhterem arkadaşlarım, bilgi edinmek kadar, bilgili olmak kadar bilgi üretmek de önemlidir. Bizim toplumumuzda bilgi üretme yönünden de önemli handikaplar vardır. Bugüne kadar geçirdiğimiz safhalarda bilgi üretme yönünden de sıkıntılarımız olmuştur. Bilgiyi üretme bakımından bilgi kaynaklarının hem kolay ulaşılabilir hem de o kaynakların özgürce haklarını kullanmak suretiyle bilgiyi üreten kurumlar haline gelmesi gerekir ki, elbette, bunların başında üniversiteler gelir.

Üniversiteler, toplumda istenilen seviyede bilgi üretebilmekte midirler; gelişmiş ülkelere baktığımızda, gerçekten bilgi kaynağı üniversitelerdir. Gelişmiş ülkelerin en önemli özellikleri, üniversitelerini kendi soğuk taş duvarlarından dışarıya çıkarmış olmaları, sanayile, toplumla, sosyal hayatla beraber ve toplumun öncelikli ihtiyaçlarını dikkate alan ve sonra dünyayla entegre olan çeşitli hizmetler istikametinde çalıştıran bir mekanizmayı oluşturmuş ve bunun için gerekli demokratik ve özgür hakları üniversitelere tanımış olmalarıdır. Bunun neticesinde, üniversiteler, toplum için, gelecek için, sanayi için çok iyi ilişkiler kurmuşlar, sanayi, üniversite, toplum işbirliği meydana gelmiş, sanayide özellikle, sanayi, üniversite, pazar zinciri teşekkül etmiş; pazardan alınan inputlar üniversiteye ve sanayie intikal etmiş ve böylece ihracat, böylece sanayi, böylece bilim ve teknoloji gelişmiştir. Bütün buralardaki bilgiler, halk arasında serbestçe ve en kolay şekilde ulaşılacak bir sistem içerisinde oturtulmuş.

İşte, Türkiye, böyle bir Türkiye olabilmenin önemli bir adımını da bugün atmaktadır. Bu bakımdan, bu yasa tasarısını bu haliyle de takdir etmek ve hakikaten önemsemek gerekir.

Biliyorsunuz, bilgi üretmenin bir yolu da, bilgili olmak ve toplum içerisinde bilgiyi geliştirmenin bir yolu da, bilimde rekabet imkânlarını mutlaka toplum içerisinde koyabilmektir. Bu da, aynı şekilde, üniversitelerin, bilim kurumlarının rekabet edebilecek ortamlarını hazırlamakla mümkündür. Bunu da sağlayabilmemiz için, özel üniversitelerin, mutlaka toplumda yerini almasını da, burada bir antreparantez içerisinde belirtmeyi bir görev addediyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN- Buyurun Sayın Aksoy.

SONER AKSOY (Devamla)- Sözlerimi bu mana içerisinde tamamlarken, hepinize en derin saygılar sunarım; sağ olunuz efendim. (Alkışlar)

BAŞKAN- Teşekkür ederim Sayın Aksoy.

Madde üzerinde şahsı adına söz talebinde bulunan Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır.

Buyurun Sayın Yalçınbayır. (AK Parti sıralarından alkışlar)

Konuşma süreniz 5 dakikadır.

ERTUĞRUL YALÇINBAYIR (Bursa)- Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygı, sevgi ve barış dilekleriyle selamlıyorum.

Özellikle, bilgi edinme özgürlüğü, bilgi edinme hakkı, idarî usul, idarenin yaptığı işlemlerde önceden belirlenen usullere tabi olması, kamunun karar alma toplantılarının halka açık olması öteden beri Türkiye'nin gündeminde olan bir husustur. Bu, sadece bilgi edinme hakkıyla sınırlı değil, demin söylediğim idarî usul yasası, kamunun karar alma toplantılarına katılma yasası hep birlikte düşünülmesi gereken bir husustur. Bu konuda 1990'lı yıllardan itibaren Türkiye'de çalışmalar başlamıştır. Bu çalışmayı Türkiye'nin gündemine getiren Prof. Dr. Sayın İlhan Özay'a ve arkadaşlarına teşekkür etmek istiyorum ve yine, geçmiş dönemde, 1998 yılının başında, zamanın hükümetinin de büyük katkılarıyla, Ankara'da, İdarî Usul Kanun Tasarısıyla ilgili uluslararası bir sempozyum yapılmıştır. Sempozyumla bu konu Türkiye'nin gündemine daha etkin biçimde girmiştir. Herhalde, hükümetimiz, bundan sonra bir idarî usul ve ayrıca toplantıların açıklığı, yani, günışığında yönetim konusunu da bir kanun tasarısı olarak gündeme getirecektir.

Türkiye'de önemli olan, bu kanunların çıkarılmasının yanı sıra uygulanmasıdır. Uygulamada yine vatandaşın bilgi edinme hakkını düzenleyen Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanunun uygulanmasına bakalım. Bu Kanun, Türkiye'de uygulanmayan kanunlar arasındadır. Zamanında yaptığımız bir çalışmada 200 000 dilekçe ve bu dilekçelerin çok az kısmına verilen cevap... 200 000 dilekçede demokrasi. Bu, Türkiye'nin seviyesi ve vatandaşın Cumhurbaşkanına en fazla müracaatta bulunduğunu görüyoruz. 100 026 demokrasi, 100 026 dilekçe.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Dilekçe Komisyonuna verilen onyediyi yılda 14 769 dilekçe. Niye bu kadar az? Bir günde Meclise gelen kişi sayısı kadar dilekçe verilmiş. Demek ki, vatandaş, kendisine açık olan belediye başkanlarına, valiliklere gitmek yerine, işi, siyaseten takip etmek, milletvekilleri eliyle takip etmek, il başkanları, ilçe başkanları eliyle takip etmek gibi bir alışkanlık edinmiş. Bize gelen taleplerin büyük bir kısmının da, iltiması ve kayırmacılığı içerdiğini hepimiz biliyoruz. Biz, vatandaşın, ilgili kuruma müracaatını sağlamalıyız, bunlara yönlendirmeliyiz; tarafsızlık, objektiflik bunu gerektirir. Biz, bir hukuk devletiyiz; biz, parti devleti değiliz. Öteden beri olanlar bunlardır.

Milletvekillerinin sorularına verilen cevaplara bakıyoruz. Burada da, araştırma yaptığımız birbuçuk yıllık dönemde 6 581 soru sorulmuş; ancak, yüzde 35'ine cevap verilebilmiş. Yazılı sorulara ortalama cevap süresi 40 gün, sözlü sorulara 171 gün ve bu, uygulamadaki zafiyetinizi ortaya koyuyor. Biz, bu konuyla ilgili, Başbakanlığa da, bakanlıklara da başvurduk ve bir genelgeyle, keyfiyeti tüm birimlere duyurmalarını talep ettik. Aslında, bunun Türk Ceza Kanununun 240'inci maddesinde bir yaptırım da olmasına rağmen, zamanın Başbakanı Sayın Ecevit'in verdiği cevapta "sorulara cevap vermeyen yetkililer hakkında herhangi bir idarî veya cezaî takibat yapılmamıştır" denilmiştir. Bunu etkin hale getirmemiz gerekiyor. Bu kanun tasarısının görüşülmesi sırasında, 29 uncu maddede Sayın Münir Erkal'ın bu konuyla ilgili olarak vereceği değişiklik önerisini desteklemenizi özellikle talep ediyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Yalçınbayır.

ERTUĞRUL YALÇINBAYIR (Devamla) – Yine, sayın bakanlarımızın da bu konuda hassas olmalarını talep ediyoruz.

Bursa'da 200 000 gayrimenkul mükellefi vardır. 200 000 gayrimenkul mükellefiyle ilgili tapu kadastro harçlarının yenilenmesine dair işlem ilanen tebliğ edildi, usulüne uygun gibi gösterildi, herhangi bir cevap verilmedi, vatandaşın etkili duyuru yapılmadı ve halk Bursa'da 200 trilyon lira, Türkiye'de 2 katrilyon lira borçlu ve neden borçlu olduğunu bilmiyor. Bu noktada, ilanen tebligatlarda özellikle, kamu kurumlarının çok daha hassas olması gerekiyor.

Biz, keyfiyeti, 3 ay önce Maliye Bakanına yazılı olarak bildirdik ve 3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanundan yararlanarak, şunların tarafımıza bilgi olarak verilmesini istiyoruz dedik; maalesef, cevap alamadık, birçok konuda cevap alamadık. Bu Meclisin, uygulamayı izlemeyle ilgili özel bir ihtisas komisyonuna dahi ihtiyacı var, uygulamanın önem arz ettiği 2004 yılını dikkate alırsak.

Sayın milletvekilleri, bundan sonra da bir önergemiz var, o önerge üzerinde de söz alma imkânım olduğu için, ben, sözlerime burada son veriyorum. Bu çok önemli bir gelişmedir, bütün partiler ve kamuoyu bunları deklare etmiştir, AK Parti de, acil eylem planında ve hükümet programlarında bunları vaat etmiştir. Bu, sadece bir partinin, hükümetin değil, bu Meclisin ortak bir ürünüdür, toplumun beklentisidir ve uygulamanın da olması kaydıyla.

Hepinize saygılar sunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Yalçınbayır.

Sayın milletvekilleri, 5'inci madde üzerinde bir adet önerge vardır; okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 248 sayılı Kanun Tasarısının (5) inci maddesinin (1) inci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki metnin (2) nci fıkra olarak kabulünü saygılarımla arz ve talep ederim.

Ertuğrul Yalçınbayır
Bursa

“Özel kanunlarında ilan edilen tebligat öngörülen düzenleyici işlemlerle ilgili olarak, tebligat yapan kurum ve kuruluşlar, ilan konusu işlemi, ayrıca yerel görsel ve yazılı medya ve diğer mutakat vasıtalarla da duyururlar.”

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU BAŞKANI KÖKSAL TOPTAN (Zonguldak) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükümet katılıyor mu?

DEVLET BAKANİ VE BAŞBAKAN YARDIMCISI ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Sayın Yalçınbayır konuşacak mısınız?

ERTUĞRUL YALÇINBAYIR (Bursa) – Evet.

BAŞKAN - Buyurun.

ERTUĞRUL YALÇINBAYIR (Bursa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, tebligat da bilgi edinmenin bir vasıtası. İlan edilen tebligatlar, Türkiye’deki uygulaması itibarıyla bir fecaat.

Şimdi, size birkaç kanundan örnek vereceğim: İmar Kanununun 18 inci maddesine göre -arazi düzenlemesi- arazi düzenlemeleri ilan edilen tebliğ edilir. Kamu kurumları, halkın ortak ihtiyaçlarını karşılayabilmek için, ortaklık paylarını düzenlerler. Bir bakarsınız ki, idare, kanun gereği yüzde 35’ini almıştır, yüzde 35’e kadar alabilir. Yüzde 35 alması da şart değil, yüzde 40’ı da alır; keyfilik diz boyu. Sizin komşunuz, hiç tanımadığınız, bilmediğiniz, hayatta orada olmayan birisi olur. Siz, komşunuzu seçme hakkına da sahip değilsiniz. Sizin malınız, mülkünüz gider.

Yine, şehrin anayasası olan imar planları. İmar Kanununun 8 inci maddesine göre, bu planlar valiliğin tespit ettiği yerde ilan edilir ve bir aylık süre içerisinde itiraz olmazsa, kesinleşir. Siz, o şehrin anayasasının yapılması hususunda herhangi bir katılımda bulunamazsınız. Sizin demokratik katılım hakkınız, hak arama özgürlüğünüz, mülkiyet hakkınız sınırlandırılır.

Denilebilir ki, bunu, siz, 7201 sayılı Tebligat Kanunuyla da düzenleyebilirsiniz, ilgili özel kanunlarıyla da düzenleyebilirsiniz. Bakın, demin söyledim, Bursa’da 200 000 Emlak Vergisi mükellefi var ve bunlar borçlu. Türkiye’deki bütün Emlak Vergisi mükellefleri borçlu; çünkü, bunun dayanağı 2859 sayılı Tapulama ve Kadastro Paftalarının Yenilenmesi Hakkında Kanundur. Bu kanunla harç konulmadığı halde -yenileme çalışması yapılması hakkında kanun- ne bu kanunla ne 492 sayılı Harçlar Kanunuyla hüküm konulmadığı halde, idare, sadece ve sadece yönetmelikten kaynaklanan bir hakkını kullanarak, Türkiye’de bu mükelleflerden 2 katrilyon lira alacaktır. Siz başvuruyorsunuz, yine, bilgi dahi verilmiyor. Halk, 1998 yılından beri aydınlatılmamış. Sadece muhtarlıklara ilan edilen tebligat yapılmış. Peki, bunları, biz, daha etkin bir şekilde halka duyurmayı düzenleyemez miyiz?! Bu suretle, hem diğer haklarının yanı sıra bilgi edinme haklarını tatmin etmiş oluruz hem de bizim önerimizle getirdiğimiz, yerel medyaya da destek vermiş oluruz. Görsel ve yazılı medyaya destek verip, onların da yerleşmesine katkıda bulunmuş oluruz. Halkın bilgi edinme hakkı karşısında devletin maliyet belirtmesi o kadar önemli bir hadise değil. Hem mülkiyet hakkını sınırlandıracaksınız hem onu tatmin etmeyeceksiniz! Belki, bunu, İdarî Yargılama Usulü Yasasında getirebilirler, belki 7201’de olabilir; ama, bugün bu niye olmasın?!

Burada, Adalet Komisyonunda, çok güzel bir öneriyle, diğer kanunlardaki sınırlandırmalar ortadan kaldırılmış, bilgi edinme hakkıyla ilgili sınırlandırma sadece bu kanuna konulmuş. Bu, fevkalade yerindedir. Ben, Komisyon Başkanı ve üyelerine teşekkür ediyorum. Bu, kuvvetler ayrılığındaki Meclisin üstün yerini de gösteren çok önemli bir misaldir.

Ben, bu konuda keyfiyeti takdirlerinize arz ediyorum.

Saygılar sunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Yalçınbayır.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler.. (CHP sıralarından “Say, say” sesleri)

Kabul edenler... Kabul oyunda ihtilaf olduğu için elektronik oylamaya geçiyoruz. (CHP sıralarından “Kabul edildi Sayın Başkan” sesleri)

Oylama için 3 dakika veriyorum ve oylama işlemi başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, karar yetersayısı bulunamamıştır.

Birleşime 10 dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 16.46

DÖRDÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 16.55

BAŞKAN: Başkanvekili Sadık YAKUT

KÂTİP ÜYELER: Suat KILIÇ (Samsun), Ahmet KÜÇÜK (Çanakkale)

-----0-----

BAŞKAN- 5 inci Birleşimin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

248 sıra sayılı kanun tasarısının müzakerelerine kaldığımız yerden devam ediyoruz.

248)

Bilgi Edinme Hakkı Kanunu Tasarısı ile Avrupa Birliği Uyum ve Adalet Komisyonları Raporları (1/632) (S. Sayısı : (Devam)

BAŞKAN- Komisyon ve Hükümet yerinde.

Tasarının 5 inci maddesi üzerinde verilen Sayın Yalçınbayır'ın önergesinin oylamasında karar yetersayısı bulunamamıştı. Şimdi, elektronik cihazla oylamayı tekrar yapacağız.

Oylama için 3 dakika süre veriyorum.

Oylama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, önerge kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde, kabul edilmiştir.

6 ncı maddeyi okutuyorum:

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Bilgi Edinme Başvurusu

Başvuru usulü

MADDE 6.- Bilgi edinme başvurusu, başvuru sahibinin adı ve soyadı, imzası, oturma yeri veya iş adresini, başvuru sahibi tüzel kişi ise tüzel kişinin unvanı ve adresi ile yetkili kişinin imzasını ve yetki belgesini içeren dilekçe ile istenen bilgi veya belgenin bulunduğu kurum veya kuruluşu yapılır. Bu başvuru, kişinin kimliğinin ve imzasının yasal olarak belirlenebilir olması kaydıyla elektronik ortamda veya diğer iletişim araçlarıyla da yapılabilir.

Dilekçede, istenen bilgi veya belgeler açıkça belirtilir.

BAŞKAN – Madde üzerinde söz talebi?.. Yok.

Şahsı adına söz talebinde bulunan İstanbul Milletvekili Sayın Lokman Ayva; buyurun.

Konuşma süreniz 5 dakikadır.

LOKMAN AYVA (İstanbul) – Sayın Başkan, Aziz Milletimin çok değerli vekilleri; hepimize sevgi ve saygılarımı sunuyorum.

Şimdi, Sayın Başkanın -Sayın Yakut'un- sözlerini duyunca aklıma Kayseri geldi. Kayseri deyince de, pazartesi günü akşam çok güzel bir tiyatro oyunu vardı. Kayseri'den zihinsel ve bedensel özürü gençler, çocuklar daha doğrusu, Küçük Nasrettin diye çok güzel bir oyun sergilediler. Sayın Başbakanımızın ve Meclis Başkanımızın değerli eşleri ile Güldal Akşit hanımefendi de iştirak ettiler. Çok hoş bir şeydi. Fakat, orada değişik bir şey daha öğrendim. Nasrettin Hoca, Kayserili tarafından oynanınca biraz değişiyor. Ben Konyalıyım, Nasrettin Hocayı bayağı iyi bilirim; meğer, Nasrettin Hoca, bu oyuna göre, göle mayayı, satıp kâr etmek için çalmış. Bu fıkrayı, Sayın Başkanım, konuşmamızla ilgili biraz tolerans gösterir diye anlatıyorum.

Şimdi, bilgi edinme hakkı, son derece önemli, dünyada “dezavantajlı gruplar” diye adlandırılan grupların haklarını, hukuklarını koruma noktasında, kendilerini vatandaş olarak iyi hissedebilmeleri noktasında son derece önemli bir kanun tasarısı. Açıkça söyleyeyim, bu kanun tasarısını Meclise getirebilmek büyük bir cesarettir. Hükümetimize, Adalet Bakanımıza, demokrasi ve özgürlük alanında yapılan bu mücadelelerde çok ciddi gayretleri olduğu için şükranlarımı arz etmek istiyorum.

Herhangi bir özürü vatandaş, herhangi bir sıkıntısı olan insan, sokağa çıkıp problemle karşılaştığında bunu kamuya sorabilecek. Bu çok önemli bir şey. Adalet Komisyonumuzun da Avrupa Birliği Komisyonumuzun da bu çalışmalar içerisinde olması son derece önemli. Çalışma son derece iyi bir noktaya gelmiş. Bu, tabii, birazcık geçiş mahiyetinde. İnşallah daha iyileri de olacak. Türkiye, vatandaşıyla iç içe, sarmaş dolaş olabilmiş bir hale gelecek.

Ben dezavantajlı grupların bu kanunla ne kazanacaklarına ilişkin bir iki cümle söylemek istiyorum: Mesela, gittiniz bir kuruluşa; dedi ki “şunu yapmıyorum.” Bununla ilgili bilgi isteyebileceksiniz; yani, “bu niye böyle oldu?..” Milletvekili pozisyonuna yükseltiyoruz neredeyse vatandaşımızı. Bu, güçlü insanlar için çok önemli değil. Pozisyonları, siyasi pozisyonları, ekonomik durumları iyi olan insanlar için çok önemli bir şey değil bu. Onlar sorunlarını bir şekilde halledebilirler; ama, bir vatandaşın böyle bir hakkının olması muhteşem bir şey. Bu muhteşem durumu da bizim Türkiye'deki insanımız başaracaktır ve vatandaşımız bu hakkını, bırakın suiistimal etmeyi, bunun âdeta üzerine titreyecek ve bu hakkını hem kullanacak hem de koruyacaktır; ama, bununla ilgili yeteri kadar ciddi bir kamuoyu oluşmadığını da maalesef görüyoruz Türkiye'de. Bununla ilgili kamuoyu oluşursa, vatandaşımız bu hakkının ne anlama geldiğini, nelerle ilgili nasıl çalışmalar yapacağını, ne tür şeyleri sorabileceğini anlar, öğrenirse çok daha verimli sonuçlar alabileceğiz.

Öbür taraftan, kurumlarımızın keyfî, bilinmezlik perdesi arkasında kalmaları da mümkün olmayacak.

Bu 6 ncı madde ise, âdeta modern bir Türkiye'nin, bana göre, yaklaşım tarzını ifade ediyor. Yani, eskiden illa belli şekillere bağlı kalıyorduk ve hukuk sistemleri maalesef teknoloji, bilimsel gelişmelerin gerisinde kalabiliyordu; bu maddeyle bu gelişmelerin önü açılmış oldu.

Bugün arıyorsunuz telefonla bankacılık hizmetlerini görebiliyorsunuz, hizmetlerinizi alabiliyorsunuz, havale edebiliyorsunuz, her türlü işleminizi telefonla yapabiliyorsunuz. Bunun için ne imza gerekiyor, ne kimlik göstermek gerekiyor. İnternette aynı işleri yapabiliyorsunuz. Demek ki, dünya daha güzel hale, daha da yaşanabilir hale geliyor. İşte, bu maddeyle daha da rahatlatılabilecek. Birazdan teknik bir önerge de olacak. Bunun, Türkiye'nin, yaklaşım olarak da, dünyanın geldiği noktaya gelme arzusu uygulanabilir bir halde de olması neticesinde inşallah daha rahat günlerimiz olacak.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Ayva.

LOKMAN AYVA (Devamla) - Bu yasanın bir başka güzelliği de: Dün hemşerim Sayın Kart'ın da ifade ettiği bir husus vardı samimiyetle ilgili. Çok güzel bir nokta. Hükümetimizin de bu konuda, yani uygulamalarda, sırf yasa çıkarmak değil uygulamaları da denetleyip takibe alması, hem iktidarı, hem muhalefetiyle, halkıyla, devletiyle bütünleşmiş bir Türkiye'yi gösteriyor, yani, bize de sadece, herhalde bu net tablo karşısında mutlu olmak düşüyor inşallah. Hem emeği geçenlere teşekkür ediyorum hem de bu kanunun vatandaşlarımızın hayatlarını daha da iyi bir şekilde kolaylaştırmasını diliyorum.

Teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum efendim. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Ayva.

Madde üzerinde, şahsı adına, Adana Milletvekili Sayın Tacidar Seyhan; buyurun. (Alkışlar)

Konuşma süreniz 5 dakikadır.

TACİDAR SEYHAN (Adana) – Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; tabii ki, Bilgi Edinme Hakkı Kanunu Tasarısı, hem Meclisimiz açısından hem Avrupa Birliğine uyum açısından çok önemli bir kanun tasarısı.

Biz, umut ediyorum ki, bu kanunla, her alanda otomasyonu sağladığımız gibi, demokratik hak ve özgürlükler çerçevesinde de ciddi sorunları halledeceğiz. Fakat, ben, sadece, kanun tasarısının genel yapısı üzerinde değil, bu kanunun, ileride karşılaşılabileceğimiz güçlükleri konusunda birkaç öneride bulunmak istiyorum, görüşlerimi sizlerle paylaşmak istiyorum.

Değerli arkadaşlarım, özellikle bu maddede, bilgi edinmenin elektronik ortamdan yapılabilmesi ifade edilmiş. Tabii ki, bilgi edinmenin en çağdaş, en etkin ve en kısa yolu, elektronik ortamda bilgi alışverişinin sağlanmasıdır. Birçok ülke buna geçti, yıllar önce bunu yaptılar. Biz, hızla, Elektronik İmza Kanunu Tasarısında değişiklik yaparak, elektronik sertifikayı kullanılabilir hale getirmeliyiz. Bu olmadığı sürece, bu maddenin hiçbir işlerliği yok. Kişi kendini tanımlayamadığı sürece, bilgi alma hakkı da doğmayacaktır. Aslında, biz, burada, altyapı hazırlanmadan uygulayamayacağımız bir maddeyi oyluyoruz. Tabii, büyük bir iyiniyetle biz de destekliyoruz; Elektronik İmza Kanunu Tasarısının, gerekli değişiklikler yapılarak, düzenlemeler yapılarak Mecliste hızla oylanması gerekir; bunu da dikkatlerinize sunmak istiyorum.

Tabii ki, bu imza kanunu da hazırlanırken... Parmak izi, kriptografik anahtarlar, avuç içi imzası ve göz retinasından alan birtakım imza türleri de Türkiye'de uygulanabilir; ama, tek başına bunların yapılması, elektronik sertifikanın kullanılabilir hale getirilmesi de yetmiyor. Benim en büyük sıkıntım, bilgi verme konumunda olan sosyal yapıların, devlet kademelerinin ve kurumların teknik altyapısının hazırlanmasından geçmektedir. Şu andaki anlayış biçimimizde böyle bir teknik altyapımız yok. Yani, bu işleri biz niyetle çözümlenemeyeceğiz.

Bu nedenle, bugünden başlayarak, bu kurumlarımızın ilgili bakanlıklarca gerekli düzenlemeleri yapılarak, yeterli ve gerekli teknik altyapıya kavuşturulması da çok önemlidir.

Tabii, en büyük aksaklığı biz zaten Meclisimizde yaşıyoruz. Meclisimizde böyle bir hak var, zaten verilmiş, kamuoyunun bilgisine sunulmuş, yazılı ve sözlü önergelerinize girip tıklıyorsunuz; ama, detayını göremiyorsunuz. Bu, niyetten kaynaklanıyor tabii; teknik eksiklikten kaynaklanıyor. Biz, basın mensuplarıyla bu düşüncelerimizi paylaşmak istesek veya onların yararlanma hakkını vermiş olsak dahi, bunun hiçbir anlamı kalmıyor; çünkü, siz, o hizmeti veremiyorsunuz. Hep birlikte, Meclisten başlamak suretiyle, Türkiye'de yeni bir yapılanmanın önünü açmak lazım.

Bunu yaparken, bir güvenlik noktasına da dikkat çekmek istiyorum değerli arkadaşlar. Dikkat ederseniz, biz, iletişimde. “window, excell, word” gibi birtakım yazılımları kullanıyoruz; fakat, bu yazılımlar “first” kaynak programının içeriğini görmediğimiz ve etkileyemediğimiz yazılımlardır: ulusal güvenlik açısından çok ciddi kaygılar taşıyor. Bizim, haber alma, bilgi alma özgürlüğümüz olduğu kadar, bu bilgiyi hak etmeden ele geçirmek isteyen insanlar da olacaktır. Bizim yapacağımız, Türkiye'de, bir yazılım seferberliğinin de önünü açmaktır. Dünya, açık kaynak kodlu yazılımlara doğru yöneliyor, hızla biz Türkiye'de de bunun

önünü açacak yapılanmaları aktif hale getirmek zorundayız. Aksi halde, vermiş olduğumuz bilgi edinme özgürlüğü, bir başkasının art niyetle kullanacağı bilgi kargaşasına dönüşecektir. Yüce Meclisin bu konuya da dikkatlerini çekmek istiyorum.

Biz, aynı yapılanmayı Türkiye'nin her tarafında, her insanımıza ulaştırabilecek teknik altyapıyı ve bu konudaki yasal değişikliklerin yapılmasını arzu ediyoruz, buna hazırız. Yüce Meclis önümüze getirdiği zaman, elektronik sertifika dahil, bu yazılımların tüm entegrasyonuna olumlu bakacağız, olumlu oy vereceğiz. Bu konuda da gerekli çalışmayı hızla yapmayı öneriyor, hepimize bu duygu ve düşüncelerle saygılarımı ve sevgilerimi sunuyorum, sağ olun. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Seyhan.

6 ncı madde üzerinde bir adet önerge vardır; önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Genel Kurulda görüşülecek olan 248 sıra sayılı kanun tasarısının 6 ncı maddesinin ikinci cümlesindeki “imzasının” ibaresinden sonra gelmek üzere metne “veya yazının kimden neşet ettiğinin tespitine yarayacak başkaca bilgilerin” ibaresinin eklenmesini arz ve teklif ederim.

Lokman Ayva
İstanbul

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU BAŞKANI KÖKSAL TOPTAN (Zonguldak) – Katılıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Hükümet katılıyor mu?

DEVLET BAKANİ VE BAŞBAKAN YARDIMCISI MEHMET ALİ ŞAHİN (İstanbul) – Katılıyoruz efendim.

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Gerek günümüzde teknoloji ve ona paralel olarak da iletişim araçları hızla gelişmektedir. Buna bağlı olarak, kimliğin eksiksiz tespitine yardımcı olacak bilgiler de çeşitlenmektedir. Kanımca “imzasının” ibaresi bu yöntemlerin tamamını kapsamamaktadır. Ayrıca “imza” ibaresi, bu gelişmelerin ışığında düşünülmemesi halinde eksik yorumlanarak uygulamada sınırlamalara neden olabilir. Metinde yapılacak böyle bir düzenlemenin, yukarıda söz ettiğim sorunları ortadan kaldıracağına inanıyorum.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

7 nci maddeyi okutuyorum:

İstenecek bilgi veya belgenin niteliği

MADDE 7.- Bilgi edinme başvurusu, başvuru kurum ve kuruluşların ellerinde bulunan veya görevleri gereği bulunması gereken bilgi veya belgelere ilişkin olmalıdır.

Kurum ve kuruluşlar, ayrı veya özel bir çalışma, araştırma, inceleme ya da analiz neticesinde oluşturulabilecek türden bir bilgi veya belge için yapılacak başvurulara olumsuz cevap verebilirler.

İstenen bilgi veya belge, başvuru kurum ve kuruluştan başka bir yerde bulunuyorsa, başvuru dilekçesi bu kurum ve kuruluşa gönderilir ve durum ilgiliye yazılı olarak bildirilir.

BAŞKAN – Madde üzerinde söz talebi?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

8 inci maddeyi okutuyorum:

Yayımlanmış veya kamuya açıklanmış bilgi veya belgeler

MADDE 8.- Kurum ve kuruluşlarca yayımlanmış veya yayın, broşür, ilân ve benzeri yollarla kamuya açıklanmış bilgi veya belgeler, bilgi edinme başvurularına konu olamaz. Ancak, yayımlanmış veya kamuya açıklanmış bilgi veya belgelerin ne şekilde, ne zaman ve nerede yayımlandığı veya açıklandığı başvurulara bildirilir.

BAŞKAN – Madde üzerinde söz talebi?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

9 uncu maddeyi okutuyorum:

Gizli bilgileri ayırarak bilgi veya belge verme

MADDE 9.- İstenen bilgi veya belgelerde, gizlilik dereceli veya açıklanması yasaklanan bilgiler ile açıklanabilir nitelikte olanlar birlikte bulunuyor ve bunlar birbirlerinden ayrılabilirse, söz konusu bilgi veya belge, gizlilik dereceli veya açıklanması yasaklanan bilgiler çıkarıldıktan sonra başvuranın bilgisine sunulur. Ayırma gerekçesi başvurulara yazılı olarak bildirilir.

BAŞKAN – Madde üzerinde, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Denizli Milletvekili Mustafa Gazalcı?.. Yok.

Şahsı adına söz talebinde bulunan Amasya Milletvekili Hamza Albayrak; buyurun.

Süreniz 5 dakikadır.

HAMZA ALBAYRAK (Amasya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan 248 sıra sayılı yasa tasarısının 9 uncu maddesiyle ilgili olarak söz almış bulunuyorum; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Gizli bilgileri ayırarak bilgi veya belge vermeyi düzenleyen bu madde metni içerisinde gizlilik dereceli yazıların herkese göre değişik şekilde anlaşılması ya da tarif edilmesi mümkün olacağı için, burada, hangi yazıların gizlilik derecesi kapsamına girdiğinin vuzuha kavuşturulmasının uygun olacağı görüşündeyim. En azından, gizlilik dereceli diye bize bir engel çıkarılmaması için ya da bilgi talep edilen bir konuda bu gizlilik derecesi kapsamındadır diye ileriye bir iddia atılmaması için, bu gizliliğin meri mevzuatta belirlenmiş olmasının ya da “gizlilik dereceli olduğu belirlenmiş olan” şeklinde düzeltilerek değerlendirilmesinin uygun olacağı kanaatimi sizlerle paylaşmak istedim.

Aynı şekilde, 25 inci maddede de, yine “Kurum içi uygulamalar” diye bir kapalılık var. Bunun da vuzuha kavuşturulmasının, daha detaylandırılmasının uygun olacağı görüşümü sizlere arz etmek istedim. Malumlarınız, kamuda şu anda gizlilikle ilgili yönetmeliklerde “çok gizli”, “gizli” ya da “kişiye özel” tanımlaması var. Bunun ya “gizli olanların yasada belirtilmiş olması” ya “meri mevzuatta belirtilmiş olması” veya “gizlilik dereceli kapsamına girdiği önceden saptanmış olması” şeklinde, değiştirilerek bu madde metninde yer almasının daha uygun olacağı kanaatimi, değerli milletvekillerimizle, Yüce Meclisin temsilcileriyle paylaşmak istedim.

Hepinize saygılar sunuyorum. (AK Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Albayrak.

Başka söz talebi yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

10 uncu maddeyi okutuyorum:

Bilgi veya belgeye erişim

MADDE 10.- Kurum ve kuruluşlar, başvuru sahibine istenen belgenin onaylı bir kopyasını verirler.

Bilgi veya belgenin niteliği gereği kopyasının verilmesinin mümkün olmadığı veya kopya çıkarılmasının aslına zarar vereceği hallerde, kurum ve kuruluşlar ilgilinin;

a) Yazılı veya basılı belgeler için, söz konusu belgenin aslını incelemesi ve not alabilmesini,

b) Ses kaydı şeklindeki bilgi veya belgelerde bunları dinleyebilmesini,

c) Görüntü kaydı şeklindeki bilgi veya belgelerde bunları izleyebilmesini,

Sağlarlar.

Bilgi veya belgenin yukarıda belirtilenlerden farklı bir şekilde elde edilmesi mümkün ise, belgeye zarar vermemek koşuluyla bu olanak sağlanır.

Başvurunun yapıldığı kurum ve kuruluş, erişimine olanak sağladığı bilgi veya belgeler için başvuru sahibinden erişimin gerektirdiği maliyet tutarı kadar bir ücreti bütçeye gelir kaydedilmek üzere tahsil edebilir.

BAŞKAN – Madde üzerinde söz talebi?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

11 nci maddeyi okutuyorum:

Bilgi veya belgeye erişim süreleri

MADDE 11.- Kurum ve kuruluşlar, başvuru üzerine istenen bilgi veya belgeye erişimi onbeş iş günü içinde sağlarlar. Ancak istenen bilgi veya belgenin, başvuru kurum ve kuruluş içindeki başka bir birimden sağlanması; başvuru ile ilgili olarak bir başka kurum ve kuruluşun görüşünün alınmasının gerekmesi veya başvuru içeriğinin birden fazla kurum ve kuruluşu ilgilendirmesi durumlarında bilgi veya belgeye erişim otuz iş günü içinde sağlanır. Bu durumda, sürenin uzatılması ve bunun gerekçesi başvuru sahibine yazılı olarak ve onbeş iş günlük sürenin bitiminden önce bildirilir.

10 uncu maddede belirtilen bilgi veya belgelere erişim için gereken maliyet tutarının idare tarafından başvuru sahibine bildirilmesiyle onbeş iş günlük süre kesilir. Başvuru sahibi onbeş iş günü içinde ücreti ödemezse talebinden vazgeçmiş sayılır.

BAŞKAN – Madde üzerinde, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz talebinde bulunan, Malatya Milletvekili Muharrem Kılıç; buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

Konuşma süreniz 10 dakikadır.

CHP GRUBU ADINA MUHARREM KILIÇ (Malatya) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; görüşülmekte olan Bilgi Edinme Hakkı Kanun Tasarısının 11 nci maddesi hakkında Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına görüşlerimizi bildirmek üzere söz almış bulunmaktayım, Yüce Heyete saygılar sunarım.

Yasanın genel gerekçesinde, Meclise sunulan bu yasa tasarısının Avrupa Birliğine uyum çerçevesinde, Avrupa Birliği mevzuatı dikkate alınmak suretiyle demokratik ve şeffaf yönetimin gereği olan eşitlik, tarafsızlık ve açıklık ilkelerine uygun olarak kişilerin bilgi edinme hakkını kullanmasına ilişkin esas ve usullerin belirlenmesi amacıyla hazırlandığı belirtilmektedir. Biz, Cumhuriyet Halk Partisi olarak

bilgi edinme hakkıyla ilgili bu yasa tasarısının hazırlanmasını olumlu karşılıyoruz; ancak, bu kabil demokratikleşme düzenlemelerinin Avrupa’ya uyum için, Avrupa mevzuatı

gerektirdiği için değil, demokrasi, insan hakları ve bizim vatandaşlarımız bunları hak ettiği için yapılması gerekir diye düşünüyoruz.

Bu bağlamda, ülkemizin tam anlamıyla demokratikleştirilmesi, Anayasamızdaki ve tüm mevzuatımızdaki antidemokratik hükümlerin çıkarılması için, hükümeti, harekete geçmeye davet ediyoruz. Bununla ilgili düzenlemelere, Cumhuriyet Halk Partisi tam anlamıyla destek verecektir.

Hukuk devleti, ekonomik, sosyal, kültürel, siyasal ve hukuksal hak ve özgürlüklerle donattığı bireyi bütün ilişkilerin merkezi yapar. Bu nedenle de, devlet, düzenlemeler yaparken, öncelikle yurttaşa güvendiğini ortaya koymalıdır. Devlet, kendi yurttaşına kuşkuyla yaklaşamaz. Demokratik hukuk devleti, ulusla kaynaşmış, ulusun hizmet ve denetimlerinde olduğu için yönetim saydam olmalıdır. Devlet, yurttaşlara ve kümelere güvenmelidir, onlara, hem devletin hem de yerel yönetimlerin elindeki bilgi ve belgelere ulaşma hakkı tanınmalıdır. Yönetimsel kapalılık kirlenmenin ve yozlaşmanın başlıca nedenidir. Ülkemizin, yolsuzluk sıralamasında 77 nci sraya kadar düşmüş olmasının bir nedeni de kapalı toplum yapısıdır.

İşte bu nedenle, bu tasarıyla, vatandaşın bilgi edinme hakkı düzenlenmiş, bu tasarinın 11 inci maddesinde de bilgi ve belgeye erişim süreleri belirlenmiştir. Bu düzenlemeyle, şahıs veya tüzelkişiler, kurum ve kuruluşlardan bilgi ve belge talep ettiğinde, ilgili kurum ve kuruluş 15 gün içinde bilgi ve belgeyi göndermek durumundadır; ancak, bilgi ve belgelerin kurum ve kuruluşun başka biriminden sağlanması veya bunlarla ilgili görüş alınması gerektiği durumlarda, otuz gün içinde bilgi ve belgenin sağlanması gerekmektedir.

Bilgi ve belgenin ulaştırılması için gerekli maliyet tutarının da, talep eden tarafından ödenmesi gerekir. İşte, bununla ilgili olarak, başvuru sahibine onbeş günlük bir süre verilir; bu süre içinde maliyet tutarı ödenmezse, başvuru sahibi talebinden vazgeçmiş sayılır. İdare, bu belirtilen süreler içinde -bu tasarinın bilgi edinme hakkını sınırlayan hükümlerinin dışında- başvuranlara, süresi içinde bilgi ve belgeyi sağlamak zorundadır. Süresi içinde bilgi ve belgeyi vermediği takdirde, bunda ihmali, kusuru ve kastı bulunan memurlar ve kamu görevlileri, fiilleri, ceza kovuşturması gerektirdiği hususlar saklı kalmak üzere, disiplin cezasıyla cezalandırılırlar. Bu nedenle, memurların ve diğer kamu görevlilerinin bu sürelerle hassasiyetle uymaları gerekmektedir.

Başta da belirttiğimiz gibi, hükümetin, Avrupa Birliğine girmek amacıyla da olsa, bu gibi temel insan haklarını içeren demokratik yasaları çıkarma çabalarını sonuna kadar destekliyoruz; ancak, demokratikleşme için sadece yasa çıkarmak yetmemektedir, çıkarılan yasaların uygulanması da gerekmektedir. Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunundaki kısıtlayıcı hükümler kaldırılıyor; ancak, insanlar toplantı ve gösteri yaptığında, baskıyla karşılaşıyorlar. Konuşan insanların ağızları, boğazları sıkılarak susturulmaya çalışılıyor. Türkiye Büyük Millet Meclisinde kapalı oturumlar düzenlenerek, bu oturumlarda, gizliliği gerektiren hiçbir bilgi verilmediği halde, halkın en çok öğrenmek istediği Irak'a asker göndermeyle ilgili konularda bilgi edinme hakkı elinden alınıyor.

Hükümeti, çıkardığı yasaları uygulaması hususunda uyarıyor, tasarinın 11 inci maddesine olumlu oy kullanacağımızı bildiriyor ve Yüce Heyete şahsım ve Cumhuriyet Halk Partisi adına saygılarımı sunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Kılıç.

Madde üzerinde, AK Parti Grubu adına söz talebinde bulunan Ordu Milletvekili Sayın Hamit Taşçı; buyurun. (AK Parti sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA HAMİT TAŞÇI (Ordu) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sizleri saygıyla selamlayarak konuşmama başlıyorum.

Bilgi Edinme Hakkı Kanunu Tasarisının 11 inci maddesiyle ilgili grubumuz adına söz almış bulunuyorum.

Bu Mecliste, bu dönem, gerçekten, tarihimize devrim yapan bir meclis dedirtecek yasal düzenlemeler yapılmaya başlandı ve bu süreç devam ediyor. Bilgi edinme yasa tasarısı da bunlardan birisi. Gerçekte, bir devrim niteliği taşıyor. Bu çalışmalara, birinci yasama döneminde dilekçe vermeyle ilgili çıkardığımız yasayla başlamıştık. Orada, dilekçe veren yurttaşlarımıza, kurumlarda bir ay içerisinde, Mecliste de iki ay içerisinde cevap verme yükümlülüğünü getirmiştik.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Dilekçe Komisyonu, bu süreçten sonra çok seri çalışarak, Türkiye'nin her yanından ve yurt dışından Meclise ulaşan tüm dilekçelere çok seri bir şekilde cevap vermeye başlamıştır. Yasal süreç içerisinde, devletin bütün kurum ve kuruluşları da kendilerine bir çekidüzen vermişler, dosyalarını karıştırmışlar, cevap verilmeyen dilekçeleri elden geçirerek, onları cevaplamaya çalışmışlardır.

Bilgi edinme hakkı, yalnız kamu kurum ve kuruluşlarındaki bilgileri edinmekle sınırlı değildir. Yaşamın bütün sürecinde, bütün evrelerinde, her vatandaşın öğrenme, inceleme, araştırma, düşünme, düşündüğünü söyleyebilme hakkı kapsamında konuya yaklaşırsak, biraz daha gerçekçi oluruz.

Bu nedenle, bilgi edinme yasası, çok mükemmel bir yasa, devrim niteliğinde bir yasa. İlgili maddede, onbeş gün içerisinde cevap verme zorunluluğu getirilmiş, araştırmaya yönelik bir işlemse, bir ay içerisinde bunun cevaplanması zorunlu kılınmıştır; ancak, neden onbeş gün içerisinde, neden bir ay içerisinde? Gizliliği olmayan tüm bilgileri, tüm kamu kurum ve

kuruluşları internet sayfalarına koysalar, biz, onbeş gün beklemeden, bir ay beklemeden, arzu ettiğimiz, ihtiyaç duyduğumuz bilgileri internet vasıtasıyla, onların internet sayfalarından alamaz mıyız sorusu aklımıza gelmektedir.

Yine, bilgi edinme yasasıyla getirilen bilgi edinme hakkı bütünüyle incelendiğinde, akla şu soruları da getirmektedir: Kamu kurum ve kuruluşları, öğretim kurumları, yaşamın bütün evrelerindeki tüm sistemler, altyapılarını, yeni gelişen teknolojilere göre geliştiremezlerse, kuramazlarsa, düzenleyemezlerse, bu yasanın işlerliğinde birtakım sıkıntılar, zorluklar çıkar gibi gözüküyor. Önce insan, önce eğitim; bütün kurum ve kuruluşlardaki bu yasanın kapsamı içerisine giren süreçte görevli olacak, sorumlu olacak kişilerin eğitilmesi gerekmektedir.

Bugün, bizim sıkıntımız, yasalar değil, çıkarılan yasaları uygulayamamaktır. bizim sıkıntımız kanunlar değil; kanun devletinden, hukuk devletine geçişi henüz tamamlayamamış olmamızdır. Bu Meclis -22 nci Dönemde seçilen milletvekili arkadaşlarımız, AK Parti Grubunda ve Cumhuriyet Halk Partisi Grubunda olan arkadaşlarımız- tarihe, devleti, kanun devletinden hukuk devletine geçiren bir Meclis olarak geçecek diye düşünüyorum.

O bakımdan, kanun devletinden hukuk devletine geçişi sağlarken, her şeyin merkezine insanı, insan denilen varlığı koymak zorunluluğuyla karşı karşıyayız. Devlet insan içindir ve bütün kanunlar insan içindir; eğer, kanunlar, insanın mutluluğunu, insanın huzurunu sağlıyor, insanın insanca yaşamasının önündeki bütün engelleri kaldırıyor ve ona gelecek bütün kötülükleri ve zararları önlüyorsa bir anlam taşır diye düşünüyoruz. O bakımdan, yasaların çıkarılması kadar, uygulanması da önemlidir.

İnanıyorum ki, biz, bu süreçte, kanun devletinden hukuk devletine geçişi sağlayan, dünya standartlarını yakalayacağımız yasaları hep çıkaracağız. Bu, çok zor bir iş değildir. Bu performans bu Mecliste görülmüştür; AK Parti Grubu ve Cumhuriyet Halk Partisi Grubu, elbirliğiyle, yoğun bir çalışma içerisine girmişlerdir ve bu çalışma, bu süreç devam ediyor.

Ancak, zor olan bir şey var: Anlayışların değişimi, zihniyet devrimi. Biz, yasaları değiştireceğiz, devrim niteliği taşıyan yasaları çıkaracağız; ama, zihniyet devrimini beceremezsek, anlayış değişimini sağlayamazsak, yasaların çok fazla hükmü olmayacaktır. Bugün, mevcut olduğu halde uygulanmayan yasalar var bu ülkede; yasa olmadığı halde zihniyetlerin yasalaştırdığı tabular var bu ülkede. Öğretimin önündeki engeller, düşüncelerin önündeki engeller, inançların önündeki engeller, hep, zihniyet devrimiyle aşılabilecek engellerdir.

Biz, AK Parti Grubundaki arkadaşlar olarak ve Cumhuriyet Halk Partisi Grubundaki arkadaşlar olarak, bu çatinin altında birer milletvekili olarak, önce kendi anlayış değişimimizi hızlandırmamız lazım; önce bu çatinin altında bir zihniyet devrimini sağlamamız lazım; sonra, bunu, dalgalar olarak tüm ülkeye yaymamız lazım. O zaman, insanca yaşanacak bir ortamın oluştuğunu göreceğiz. İnşallah, bu Meclis bunu başaracak ve bu başarıma iradesine sahip olduğu da görülmüştür.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Taşçı.

Madde üzerinde başka söz talebi?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

12 nci maddeyi okutuyorum:

Başvuruların cevaplandırılması

MADDE 12.- Kurum ve kuruluşlar, bilgi edinme başvurularıyla ilgili cevaplarını yazılı olarak veya elektronik ortamda başvuru sahibine bildirirler. Başvurunun reddedilmesi hâlinde bu kararın gerekçesi ve buna karşı başvuru yolları belirtilir.

BAŞKAN – Madde üzerinde, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına, Denizli Milletvekili Sayın Mustafa Gazalci; buyurun.

CHP GRUBU ADINA MUSTAFA GAZALCI (Denizli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüştüğümüz, 248 sıra sayılı, bilgi edinme hakkıyla ilgili yasa tasarısı, insan haklarını bütünleyen temel yasalardan biridir.

Açıklık, devlet ile halkın bütünleşmesi, dileriz, bu tasarı yasalaştıktan sonra yol alır. Devlet yetkisini hukuk dışı olarak kullanıp, kişiyi ve kamuyu her ne gerekçeyle olursa olsun bilgilendirmemek, gerçekten, çağcıl bir anlayış değildir. Geçmişte, gizlilik adı altında, bir gerekçeye ve yasaya dayanmadan, devletin yüce çıkarları savınadayanıp, birçok kişi ve kuruluşla acılar çektirilmiştir.

Değerli arkadaşlar, görüştüğümüz 12 nci madde, bilgi almada başvuruların yanıtlanması konusuyla ilgilidir. Bu konuda uygulamada kimi zaman aksaklıklar olmaktadır. Bu tasarı görüşülürken, zaman zaman, arkadaşlarımız da ortaya koydular. Milletvekilleri olarak, biz, denetim hakkını kullanmak için soru önergeleri veriyoruz. Bu soru önergeleri kimi zaman geçiştiriliyor. Ben, yalnız bu tasarıdan da, Bilgi Edinme Hakkı Kanunu Tasarısından da yararlanarak iki örneği Yüce Meclise sunmak istiyorum.

Birincisi, değerli arkadaşlar, Susurluk davası diye görülen bir dava var, İstanbul İkinci Ağır Ceza Mahkemesinde. Bu, 26.6.2003 tarihinde karara vardı. Orada, eski bir milletvekili,

Şanlıurfa Milletvekili Sayın Sedat Bucak için, savcı tarafından "istihbarat ve güvenlikle ilgili, Cumhurbaşkanlığı tarafından görevlendirilmiştir; o yüzden de yaptığı bütün ilişkiler de, işler de bu görevlendirmeye yapılmıştır" denildi ve yargıç da bunu gözönünde bulundurdu; hatta, akladı. Şimdi, bir milletvekili olarak, ben, bu haberi gazetede okuyunca çarpıldım. Eski Meclis Başkanlarına gittim, sordum; AKP'de, CHP'de bulunan anayasa uzmanı arkadaşlara sordum. Anayasanın ilgili 82 nci maddesinde milletvekillerinin üyelikle bağdaşmayan işlerle ilgili kısmına baktım. Acaba, bir milletvekili, milletvekiliyken istihbarat ve güvenlik biriminde görevlendirilebilir mi? Şimdi, Anayasanın 82 nci maddesinde "Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, yürütme organının teklifiyle, belli konuda ve altı ayı aşmamak üzere Bakanlar Kurulunca verilecek geçici bir görevi kabul etmesi, Meclisin kararına bağlıdır" deniliyor.

Değerli arkadaşlar, ben, bununla ilgili Sayın Başbakanın yanıtlaması için bir soru önergesi verdim, dedim ki; böyle bir konu var, acaba, Anayasanın üyelikle bağdaşmayan işlerle ilgili 82 nci maddesine uygun müdür bu? Geçmişte, hükümet, Bakanlar Kurulu ya da Meclis bu konuda bir karar almış mıdır? Milletvekillerine böyle bir görevlendirme yapıldığı zaman o milletvekili görevini özgürlük içinde yapabilir mi?!

Geçiştirilecek bir konu değil bu sevgili arkadaşlar ve soru önergeme yanıt bekledim. Aradan bir süre geçtikten sonra -ben, hemen, haberi okur okumaz 27.6.2003'te verdim- 17.9.2003 tarihinde bana İçişleri Bakanlığından bir yazı geldi; Başbakan adına yanıtlanıyor bu, deniliyor ki: "Görülmekte olan bir dava hakkında siz soru soramazsınız; ben de sizin bu sorunuza yanıtlanmıyorum." Şimdi, doğru, Anayasanın bir başka maddesinde, görülmekte olan bir dava hakkında soru sorulmuyor; ama, ben dava hakkında soru sormuyorum. Ben diyorum ki, bu konuda bir Bakanlar Kurulu kararı, Meclis kararı var mıdır? Ayrıca, milletvekillerinin böyle bir görevlendirmesi olabilir mi? Soru bu; davayla ilgili değil. Ama, bana verilen yanıtta, benim sorduğum sorulara ayrıntılı yanıt vermeyi bırakın, hiç onlardan söz etmeden "bu konuda soru soramazsınız" deniliyor; birinci örnek bu değerli arkadaşlar.

İkincisi, Sabahattin Ali'nin ölümüyle ilgili, 55 inci ölüm yıldönümünde, bir yazı okudum; Beni çok etkiledi. Bir tiyatrocü-yazar Sayın Tuncer Cücenoglu bir yazı yazmış. Diyor ki: "Devletteki gizli bilgiler 50 yıl sonra açıklanır. Sabahattin Ali de öldürüleli 55 yıl oldu. Bu konudaki bilgiler ortaya çıksın." Şimdi, bunu kim yapacak? Ben, o yazıdan etkilendim. Bir sanatçı, aydın, duyarlı bir kişi diyor ki: "Bu konuda gizli bilgileri devlet açıklasın." Oturdum, 10.4.2003 tarihinde bir soru önergesi verdim. Yine, Başbakana sordum, dedim ki: 55 yıl önce ünlü yazar Sabahattin Ali'nin öldürülmesiyle ilgili devletin elindeki gizli bilgi ve belgeleri nelerdir? Bu, üç dört soru halinde -50 yılı aştı, artık ortaya da çıkması gerekiyor- üzerinde neler çıkmıştır gibi, başka şeyler de var. Soruyu dördüncü ayda sordum; 2,5-3 ay sonra, yine İçişleri Bakanımızdan, o benim sorduğum sorularla hiç ilgisi olmadan iki satırlık bir yazı... Bakın, okumak istiyorum: "Aşağıya çıkartılmıştır cevabı" diyor, devam ediyor: "İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü arşivinde asayişli ilgilendiren olaylarda bilgi ve belgeler, suçun Türk Ceza Kanununun 112 nci maddesinde düzenlenen zamanaşımı süreleri göz önüne alınarak saklanmaktadır." Evet... "...Önergede belirtilen olayla ilgili olarak zamanaşımı süresi dolmuş olduğundan konuyla ilgili bilgi ve belge mevcut değildir." Devam: "Dışişleri Bakanlığının arşivlerinde konuyla ilgili araştırma yapılmakta olup, bilgi bulunabildiği takdirde ayrıca bilgi verilecektir.

Bilgilerinize arz ederim. "

Şimdi, değerli arkadaşlar, ben, bir milletvekiliyim. Bütün içtenliğimle, sonu nereye varırsa varsın, biraz da o yazara olan düşkünlüğüm, okuduğum romanlar, bir "Kuyucaklı Yusuf" bir "Kağrı" beni etkilemiş, ben bir soru sormuşum; bana diyor ki Sayın Bakan "efendim, 112 nci maddeye göre saklanır."

Peki, ben, bunu kırkdokuz yıl önce sorsaydım, örneğin, 1977'de de milletvekiliyidim, o zaman sorsaydım "efendim, onları elli yıl içinde açıklayamayız..." Şimdi, o süre bitti "bizde böyle bir şey yok..."

Değerli arkadaşlar, biz, önce, milletvekillerinin sorularına, gerçekten açık devlet olacaksa, gerçekten bilgiyi ortaya çıkaracaksa, önce devlet yetkisini... Devlet kim; devlet siz, devlet yasama, devlet yargı, devlet yürütme. Bunların tümü devlet. Başka kim "ben devletim" diyor ve saklıyor?

Şimdi, bu iki önerge ve daha birçok böyle sorulan soruyu anlamamış gibi davranarak ya da yanıt vermiş gibi yaparak -aslında yanıt vermeden- ya da Anayasanın başka bir maddesine sığınarak, o Sedat Bucak olayında olduğu gibi, bilgi verilmiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MUSTAFA GAZALCI (Devamla) – Şimdi, ben, nereden bileyim, içimizden birilerinin, Cumhurbaşkanının böyle bir yetkisi var mı; istihbarat ve güvenlikle ilgili, bir milletvekilini görevlendirebilir mi?! Eğer, öyle olursa, ben, arkadaşımınla nasıl söyleyeceğim, burada nasıl özgürlük hakkımı kullanacağım?! Böyle bir şey olmaz; yani, hukuk devletinde olmaz. Yasanın vermediği bir yetkiyi, Cumhurbaşkanı da olsa... Eski Cumhurbaşkanı mı, bu Cumhurbaşkanı mı ayırmak istiyorum; yani, Sedat Bucak'a istihbarat ve güvenlikle ilgili görevi eski Cumhurbaşkanı vermiş. Mahkeme de onu bir delil kabul ediyor ve o davadan aklıyor.

Ben de soruyorum; milletvekillerine böyle bir görev verilmiş midir? Bakanlar Kurulunun, Meclisin kararı var mıdır? Bana yanıt veriliyor; hayır, o dava görülmekte. Ben biliyorum, davanın yorumunu yapmıyorum.

Yine, Sabahattin Ali konusu. Diyorum ki, elli yıl geçti, bu konuda bilgi var mı? Bilgi yoktur diyebilirsiniz; ama, hayır, o süre geçtiği için bilgi veremiyoruz, Dışişlerinin arşivlerinde araştırıyoruz, bilgi edindiğimizde size bilgi vereceğiz... Ben inanıyorum ki, bir daha buna yanıt gelmeyecektir. Bu tasarı gerçekten çok önemli. İçini doldurmak önemli. Ete kemiğe büründürmek önemli. Uygulama çok çok önemli.

Değerli arkadaşlar, önce kendimizden başlayalım. Milletvekillerinin sorularını ciddiye alalım, varsın biraz geç olsun; ama, geçiştirmeyelim ya da sorulan bir soruyu sorulmamış gibi yapmayalım. Gizli olan nedir, açık olan nedir... Bakın, 9 uncu maddeyi kabul ettik; “gizliden ayır, ver” diyor.

Ben, bunu sizlerle paylaşmak istedim. Dilerim bu tasarı yasalaştıktan sonra, kimse kendisini 16 ncı Lui gibi devlet yerine koymaz, yetkileri o biçimde kullanmaz; bakan da olsa, milletvekillerini, bilgi edindiğimizde bilgi verilecektir gibi yuvarlak sözlerle geçiştirmez.

Hepinize saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Gazalıcı.

Madde üzerinde başka söz talebi?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir. 13 üncü maddeyi okutuyorum:

İtiraz usulü

MADDE 13.- Bilgi edinme istemi 16 ve 17 nci maddelerde öngörülen sebeplerle reddedilen başvuru sahibi, yargı yoluna başvurmadan önce kararın tebliğinden itibaren onbeş gün içinde Kurula itiraz edebilir. Kurul, bu konudaki kararını otuz iş günü içinde verir. Kurum ve kuruluşlar, Kurulun istediği her türlü bilgi veya belgeyi onbeş iş günü içinde vermekle yükümlüdürler.

Kurula itiraz, başvuru sahibinin idarî yargıya başvurma süresini durdurur.

BAŞKAN – Madde üzerinde söz talebi?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir. 14 üncü maddeyi okutuyorum:

Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu

MADDE 14.- Bilgi edinme başvurusuyla ilgili yapılacak itirazlar üzerine, 16 ve 17 nci maddelerde öngörülen sebeplere dayanılarak verilen kararları incelemek ve kurum ve kuruluşlar için bilgi edinme hakkının kullanılmasına ilişkin olarak kararlar vermek üzere; Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu oluşturulmuştur.

Kurul; birer üyesi Yargıtay ve Danıştay genel kurullarının kendi kurumları içinden önerecekleri ikişer aday, birer üyesi ceza hukuku, idare hukuku ve anayasa hukuku alanlarında profesör veya doçent unvanına sahip kişiler, bir üyesi Türkiye Barolar Birliğinin baro başkanı seçilme yeterliliğine sahip kişiler içinden göstereceği iki aday, iki üyesi en az genel müdür düzeyinde görev yapmakta olanlar ve bir üyesi de Adalet Bakanının önerisi üzerine bu Bakanlıkta idari görevlerde çalışan hâkimler arasından Bakanlar Kurulunca seçilecek dokuz üyeden oluşur.

Kurul üyeliğine önerilen adayların muvafakatları aranır.

Kurul Başkanı, Bakanlar Kurulunca Kurulun üyeleri arasından seçilir.

Kurul, en az ayda bir defa veya ihtiyaç duyulduğu her zaman Başkanın çağrısı üzerine toplanır.

Kurul üyelerinin görev süreleri dört yıldır. Görev süresi sona erenler yeniden seçilebilirler. Görev süresi dolmadan görevinden ayrılan üyenin yerine aynı usule göre seçilen üye, yerine seçildiği üyenin görev süresini tamamlar. Yeni seçilen Kurul göreve başlayıncaya kadar önceki Kurul görevine devam eder.

Kurul üyelerine 10.2.1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümleri saklı kalmak kaydıyla fiilen görev yaptıkları her gün için uhdesinde kamu görevi bulunanlara (1000), uhdesinde kamu görevi bulunmayanlara ise (2000) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarda huzur hakkı ödenir. Bu ödemelerde damga vergisi hariç her hangi bir kesinti yapılmaz.

Kurul, belirleyeceği konularda komisyonlar ve çalışma grupları kurabilir; ayrıca gerekli gördüğü takdirde, ilgili bakanlık ile diğer kurum ve kuruluşların ve sivil toplum örgütlerinin temsilcilerini bilgi almak üzere toplantılarına katılmaya davet edebilir.

Kurulun sekretarya hizmetleri Başbakanlık tarafından yerine getirilir.

Kurulun görev ve çalışmalarına ilişkin esas ve usuller Başbakanlıkça hazırlanarak yürürlüğe konulacak bir yönetmelikle düzenlenir.

BAŞKAN – Madde üzerinde, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Algan Hacaloğlu; buyurun.

Konuşma süreniz 10 dakikadır.

CHP GRUBU ADINA ALGAN HACALOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan yasa tasarısının 14 üncü maddesi üzerinde, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum. Hepinizi en derin saygılarımla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlarım, bu madde bu şekliyle geçerse, bu yasa tasarısı, eğer yasalaşırsa ölü doğmuş olacaktır. Altını çizerek ifade ediyorum, bu maddede, maddeye temel teşkil eden anlayışın, tasarıyla getirilmek istenilen temel hak ve özgürlüklerdeki o genişleme anlayışını, o derinleştirme anlayışını özümleyemeyen, onu bir eliyle verip bir eliyle kontrol etme anlayışını içeren bir çerçevesi var. Bu nereden kaynaklanıyor; bilgi edinme hakkını, o düşüncüyü ifade özgürlüğüne, o temel hak alanı olan o özgürlüğe kaynak özgürlük niteliğinde olan bilgi edinme hakkını, yurttaş, devletten talep ederek alır; yani, bu hakkın işleyişi, yurttaş ile devlet arasındaki bir işlemdir.

Devlet, olgun devlet, yurttaşla hizmet için vardır ve kendisinde bulunan bilgiyi, kendisinde bulunan değerleri toplu, yurttaşla paylaşır. Eğer, burada bir aksaklık varsa, yani, devlet bilgiyi vermekten sakınırsa -ki, burada iki madde atıfta bulunuluyor- 16 ncı madde ve 17 nci madde çerçevesi içinde, eğer, birisi ekonomik alandaki gerekçelerle, diğeri de devlet sırrı niteliğinde olan konularda, devletin bazı kademeleri "hayır, bu hakkı siz kullanamazsınız" der ise, bunu kim çözecek; bunu, devlet mi çözecek, yoksa devletin dışında, Batı demokrasilerinde olduğu gibi, özerk, o ombudsman türü, o kamu hakemi türü organlar mı çözecek?! Siz bana gösterebilir misiniz, bu yapıda bir düzenlemeyi, herhangi bir Avrupa Birliği ülkesinde.

Ne diye bunu belirtiyorum; 9 kişilik bir değerlendirme kurulu önerilmekte. Bu kurulu oluşturan kişiler, bağlı oldukları kurumlar üzerinde düşünceler geliştirebilirler; ama, diyorsunuz ki, bunları, o kurumlardan, işte, birinden 2 tane önerilecek, diğerinden 1 tane önerilecek ve Bakanlar Kurulu belirleyecek; yani, siyaset, istediği zaman, bu kurulu vesayeti altına alacak; yani, devlet, hem hâkim olacak hem savcı olacak; öyle bir şey olamaz. Bu, devletin yer alması gereken bir kurul değil. Devletin ajanları, devletin çalışanları, devletin saygın kurumlarının saygın temsilcileri, böyle bir kurulda buluşabilirler; ama, bu kurul, muhakkak özerk olmalıdır; bu kurul, kendini oluşturan üyelerini, hangi kaynaktan besleniyorlarsa, oralarda kendileri seçmelidirler; yani, Danıştay, Sayıştay, Yargıtay, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu, Üniversitelerarası Kurul, Barolar Birliği, kendisi belirlemeli; belki, buna, teknik nitelikte bir alan kazandırmak için, Başbakanlığa bağlı genel müdürlükler düzeyinde, 1 tanesi Devlet Planlama Teşkilatından olmak üzere, 2 tane destek verilebilir; ama, özü itibarıyla, bu kurul, Batı ülkelerinde olduğu gibi, bir kamu hakemi "ombudsman" şeklinde oluşmalıdır. Şu anda yok, böyle bir açılım, zihinlerimizde yok; ama, biliyorum ki, birkaç yıl sonra, Türkiye'de, birçok alanda kamu hakemliği kurumu gelecek, ombudsmanlık kurumu gelecek. Şimdi, alelacele, Batı, Avrupa Birliği, bizden bu alanda bir yapılanma talep etti diye veyahut da biz bunu öngördük diye, konuyu doğru eksene oturtmazsak, temelini doğru çatmazsak, güdük doğacaktır.

Bakınız, RTÜK, ölü doğmuş bir kurumdur. Üstelik, RTÜK'ün, Bakanlar Kurulu düzeyinde değil, Parlamento düzeyinde belirlenen bir yapısı vardır; ama, Parlamantonun siyasî yapısının vesayeti altına girmiştir. Bunun başka örnekleri de vardır. Onun için, rica ediyorum. Burada, kesinlikle, şu anda hükümette olduğunuz için, bu işler doğru yürür diye düşünmeyiniz. Bunlar, gelir geçer. Biz, burada, Cumhuriyet Halk Partisi olarak, böyle bir hakkın çok temel hak olduğunu, bu hakkın ihlalinin belirli bir mekanizmayla, itiraz olduğu zaman, yani hakkı ihlal edilen bir talepte bulunduğu zaman, itiraz ettiği zaman başvurabileceği bir inisiyatif olsun; o inisiyatif, ifade ettiğim gibi, kendi içinde şekillensin ve kendi içinde özerk olsun.

Tabii, siz, çok iyiniyetle "bizim dönemimizde, biz Bakanlar Kurulu eliyle bunu atar, biz başkanını da Bakanlar Kurulu kanalıyla belirler ve bunda da başarılı olunur" dersiniz; siz, kendi özgüveniniz içinde, bunu ifade edebilirsiniz; ama, üzülmeye ifade ediyorum. Son on aylık uygulamalar, bize, toplumumuza, Cumhuriyet Halk Partisine iki şeyi göstermiştir. Birisi, hükümet olarak, elinizdeki siyasî erki, hükümet etme gücünü atamalarda çok yanlış kullandınız. Tabiatıyla, doğru atamalar vardır, liyakat içinde belirlenmiş atamalar vardır; ama, geneline bakıldığında zaman, her gün her gün basına da yansıdığı gibi, bizim parti olarak yığınla tepki aldığımız gibi, bilgi aldığımız gibi partizan yanlı atamalar devlet çarkını, işleyişini önemli bir şekilde olumsuz olarak etkilemekte ve demokrasimizde yara açmaktadır. Bu nedenle, bu konuda bu erkin, bu yapılanmanın bu yapısı içinde dahi Bakanlar Kuruluna bırakmak içimizde sindirebildiğimiz bir olay değil.

Bir başka olay var, bunu, belki bu konuyla ilişkili değil diye düşünebilirsiniz; ancak, siyaset bir güven olayıdır. Siyasette hele iki partili bir Parlamantoda, yasaların çıkarılmasında karşılıklı güven, diyalog ve karşılıklı anlayış ortamının varlığı son derece önemlidir; yoksa, bize hiç ihtiyacınız yok. Burada büyük bir çoğunluğunuz var. Biz, burada konuşuruz, geçer gider, otururuz, siz, yine yasaları geçirirsiniz.

Değerli arkadaşlarım, geçenlerde bir panelde -birçok saygın kişi, bizim için çok saygın kişi- bizim Parlamantomuzun Başkanı bir konuşma yaptı. Bu konuşmadan basına yansıyan cümleler oldu. Aynen şöyle "ifade özgürlüğüne sahip değilseniz, iktidara giderken ayağınız takılıp da düşmemek için yalan söylemeye, samimiysiz davranmaya, takıyyeye mecbursunuz." Şimdi, böyle bir şeyi bir siyasetçi söyleyemez, söylememiştir diye düşünür insan; ama, aradan bu kadar zaman geçti, siyasette son derece deneyimli olan, 70'li yılların ortasından beri, o aşamada, millî görüşün, şimdi AKP'nin önder kadrolarında yer alan ve Yüce Meclisimizin Başkanı olan bu saygın siyasetçinin kullandığı ifadenin siyasete yansımaları...

HACI BİNER (Van) – Sayın Başkan “insanları riyakâr hale getirmeyin” dedi.

ALGAN HACALOĞLU (Devamla) – Efendim, değil...Hayır efendim...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Hacaloğlu.

ALGAN HACALOĞLU (Devamla) – Bu, beni çok üzen bir konu; çünkü, ben ve biz, bu Parlamente'nin üyeleri olarak, siyasetin hangi üslup içinde, hangi çerçeve içinde yapılabileceğini bu cümlelerden görebiliyoruz.

Sayın Başkan kendisi ifade ediyor “zaman zaman takıyye yapmaya mecbursunuz” diyor. Peki, böyle bir anlayış...

HALİL AYDOĞAN (Afyon) – Yanlış...

ALGAN HACALOĞLU (Devamla) – Yanlışsa, buradayız; Sayın Başkan kendisi ifade eder.

Eğer böyle bir anlayış varsa, bu anlayışın erke, siyasete yansdığı bir partinin, bir hükümetin yapısına böyle bir kurulun oluşumunu nasıl terk edebilirsiniz?! Bunu da içimize sindiremiyoruz.

Bu duygularla, hepimize en derin saygılarımı sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Hacaloğlu.

Madde üzerinde, şahsı adına Çorum Milletvekili Feridun Ayvazoğlu söz talebinde bulunmuştur.

Buyurun Sayın Ayvazoğlu. (CHP sıralarından alkışlar)

Konuşma süreniz 5 dakikadır.

FERİDUN AYVAZOĞLU (Çorum) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan Bilgi Edinme Hakkı Kanunu Tasarısının 14 üncü maddesiyle ilgili şahsım adına söz almış bulunuyorum; bu vesileyle, Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Tasarının özüne ve kapsamına hep birlikte objektif şekilde baktığımızda, bu tasarının, gerçekten, hepimiz tarafından, hiçbir siyasî yön düşünmeksizin, insan haklarına değer veren, insan haklarını öncü kabul düşünceler doğrultusunda, elbette, oybirliğiyle onaylamamız gereken bir tasarı olduğu üzerinde hiçbir ihtilaf yoktur.

Demokratik rejimlerde hukuk devletinin ayrılmaz bir parçası olarak da şeffaflığı ve açık yönetimi hep birlikte kabullenmek durumundayız; ancak, bunun hiçbir zaman uygulama olmaksızın sözde kalmasını da hiçbirimiz kabullenemeyiz. Gerek Anayasamızın 10 uncu maddesindeki kanun eşitliğinden tutalım, özgürlükleri ve devamı maddeleri içeren diğer hükümlere bakalım gerekse uluslararası Evrensel İnsan Hakları Sözleşmesinin 8 inci maddesine bakalım; özgürlüklerimizden, bilgi edinilmesinden tutalım haberleşme özgürlüğüne, görüşülmekte olan tasarının özünü kapsayan özgürlüklere ve yine konut hakkının korunmasından tüm özgürlüklerin çeşitlerine kadar baktığımızda, bunun karşısında özgürlüklerin ne şekilde ve hangi şartlar altında kısıtlanabileceğini de, yine Anayasamızda yer alan hükümlerinde görmekteyiz.

Burada, 14 üncü maddenin görüşülmesinde en önemli konunun, itiraz üzerine yapılacak olan değerlendirme olduğunu hepimiz kabullenmeliyiz. Şöyle ki; oluşturulan kurulun itiraz kurulu olduğu ve yine bu kurulun yapısının ne şekilde oluşturulacağı bu maddede yer almaktadır. Bakıldığında, gerçekten, 14 üncü maddedeki yapılanmanın, az önce belirtmiş olduğumuz demokratikleşme sürecinden tutalım, hukuk devleti anlayışına kadar acaba, gerçekten, bunları kapsar nitelikte, 14 üncü maddedeki itiraz kurulunun oluşup oluşmadığını kendi kendimize soralım. burada gerçek siyasî bir yapı mı, gerçek hukukî bir yapı mı yoksa, idarî yapı mı vardır, bunu bir soralım. Eğer, 14 üncü madde -daha önceki konuşmacı arkadaşlarımız tarafından da size sunulduğu üzere- bu şekilde geçecek ise, yarın öbür gün, hepimizin korkusu ve endişesi -şu an için iktidarda bulunan AKP Hükümetinin çok objektif bir şekilde bunu değerlendirebileceğini bir an için kabul edelim; ama, bundan sonra gelebilecek iktidarlar için- acaba bu objektif kriterlerin ne şekilde uygulanabileceğini hiç kendi kendimize sorabilecek miyiz? Sormamız gerekir değerli arkadaşlarım.

Burada, kurulun 9 üyesinin, seçimle değil de, seçilecek 2'şer kişiden 1'nin Bakanlar Kurulu tarafından atanması şeklinde oluşturulup, daha sonra da bu kurulun başkanının aynı şekilde 9 üyenin arasından Bakanlar Kurulu tarafından atanmasının,, siyasî bir yapıyı önplana çıkaracağı da aşikârdır.

Değerli arkadaşlarım, bu nedenle, bu itiraz kurulunun, bir üstkurul olarak ve amacı insan haklarına saygılı bir hukuk devleti anlayışı içerisinde uygulanacak olan bu yasanın gerçek amacına ulaşabilmesi için, 14 üncü maddedeki bu yapılanma şeklinin mutlaka ve mutlaka değiştirilmesi gerekir. Bu konuda verilebilecek önergelere bu doğrultuda desteklerinizi beklemek de bize düşen bir görevdir diye düşünüyorum değerli arkadaşlarım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Ayvazoğlu.

FERİDUN AYVAZOĞLU (Devamla) – Elbette, bugüne kadar, Türkiye, çok acı günler yaşadı. Bu acı günleri hiçbirimiz yaşamak istemiyoruz ve bugüne kadar, bir zamanlar, faili meçhullerin kol gezdiği olayların hiç olmaması, bu yasayla birlikte edinebileceğimiz bilgilerin

faili meçhulleri ortaya çıkarması ve yine, umuyoruz ve diliyoruz ki, bir zamanlar kaybettikleri evlatları hakkında bilgi almak için sokaklara dökülen analara acı haberler vermemek, müjdeli haberler verebilmek için bu tasarının gerçek amacına ve hedefine ulaşması en büyük dileğimizdir.

Değerli arkadaşlarım, lütfen, Cumhuriyet Halk Partisi olarak, muhalefet milletvekilleri olarak bizim söylemiş olduklarımızı, biraz olsun, sadece dinlemiş gibi değil, bunlara inanarak, inanmak isteyerek bir şeylerin doğru olduğunu kabullenmeye çalışalım. Bunun örneklerini iki-üç gün önce gördük. Biz, burada bütün milletvekili arkadaşlarımızla birlikte sesimizin çıktığı kadar bağırarak "ek vergi Anayasaya aykırıdır, çıkarılacak ek vergi daha önce nasıl Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edildiyse bu da iptal edilecektir" dediğimiz halde kulak verilmedi, dinlenilmedi. Geliniz, lütfen, bizim söylediğimiz belirli doğruları herhangi bir siyasî ayırım gütmeksizin kabullenmeye çalışalım. O doğrultuda da yine gördük ki, burada onlarca, yüzlerce arkadaşımızın emekleriyle, alınteriyle yerine getirilen 61 yaşında zorunlu emeklilikle ilgili yasanın da aynı Yüce Mahkeme tarafından iptal edildiğini üzülenek gördük.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

FERİDUN AYVAZOĞLU (Devamla) – Tamamlıyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Buyurun.

FERİDUN AYVAZOĞLU (Devamla) – Bu ve buna benzer uygulamaları önlemek için, Yüce Meclisimizde görev yapan 550 milletvekili arkadaşımızın emeklerinin boşa gitmemesi için, halkımızın beklentilerini gerçekleştirmek ve gerçekten, bizlerin bu ülkenin menfaatları doğrultusunda uyum içerisinde çıkarabileceğimiz yasaları hep birlikte oybirliğiyle çıkarabilmemiz için, lütfen birbirimizi dinleyelim. Dinleyeyim; ama, sadece dinlemekle kalmayalım, kulak verelim. Bizim, hiçbir şekilde, Cumhuriyet Halk Partisi olarak, bu ülkenin kötülüğüne çalışacak, bu uğurda burada yer alacak milletvekili olmadıklarımızı sizler nasıl biliyorsanız, bizler nasıl biliyorsak, 70 000 000 insanımız da bunu bu şekilde algılıyor, bu şekilde bilmek istiyor.

Bu duygu ve düşüncelerle, çıkarılmakta olan bu yasanın, Bilgi Edinme Hakkı yasasının bütün ulusumuza ve insanlığa, demokrasiye, hukuk devleti anlayışına bir kez daha hayırlı ve uğurlu olmasını diliyorum; bu vesileyle Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN- Teşekkür ederim Sayın Ayvazoğlu.

Madde üzerinde, şahsı adına söz isteyen Ağrı Milletvekili Mehmet Melik Özmen.

Buyurun Sayın Özmen.(AK Parti sıralarından alkışlar)

Konuşma süreniz 5 dakikadır.

MEHMET MELİK ÖZMEN (Ağrı)- Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Kanun tasarısının bu maddesi üzerinde şahsım adına birkaç görüş aktarmak istiyorum.

Şimdi, bizim Hukuk Usulü Muhakemesi Kanunumuz var; bunun 8 inci babı ihtiyari tahkim usulünden bahseder. Ceza davaları dışında taraflar arasındaki ihtilaflarda, eğer sözleşmelerle konulmamış mahkemeler yoluyla; ama, sözleşmeye konulmuş hakemler yoluyla nizaların çözülebileceğine dönük olarak düzenlenmiş çok önemli bir kanundur.

Burada, taraflardan biri bir hakem, diğeri bir hakem seçer; iki hakem bir baş hakem seçer ve konu, tahkim süresi sınırlandırılır. Hakemler, itiraz ya da nizayı tartışır, dosyalarını hazırlarlar ve belirlenen gün ve saatte baş hakeme dosyalar sunulur. O dosyalar baş hakem tarafından incelenir, irdelenir ve karara varılır; Yargıtaya temyiz yolu da açıktır. Aynen, Türkiye Cumhuriyeti mahkemelerinin gücüne bu tahkim kurulları sahiptir.

Şimdi, tasarının bu maddesine benim eleştirim bu tabii ki. Bir taraftan son derece demokratik bir kanun çıkarıyoruz, herkesin bilgi edinme hakkını savunuyoruz, diğer taraftan, bu 14 üncü maddeyle, herkesin bilgi edinmesiyle ilgili işlemlerde... Halbuki, kanunun her tarafında gerekli ilgili kısıtlamalar var; devletin güvenliğine ilişkin, ekonomik gelişmeler sonucu rant elde etmeye dönük olarak bilgilere ilişkin, özel hayatı ilgilendiren konulara ilişkin hükümler var. o hükümler çerçevesinde herkes bunlara saygı duymak suretiyle... Herkes özgürce her tür bilgiye sahip olur demiyor kanun, şu şu şu özgürlükler içerisinde herkes istediği bilgiye sahip olur diyor. Bütün bunlar varken, böyle bir kurula ihtiyaç olmadığına inanıyorum.

Bunun iki yolu var: Bir, ihtiyarî tahkim usulüyle barolara, yani, ilgili illerde itirazlar barolara başvurmak suretiyle, barolardan seçilecek... Taraflardan birisi, hangi kurum ise, o kurum bir hakem avukat seçer -Avukatlık Kanunu da bunu söylüyor zaten- itiraz eden, bilgi edinmeyle ilgili problemi olan da bir avukat hakem seçer, aynı baro içerisinde iki avukat hakem bir başhakem seçer -yine avukat- ve konu bu şekilde sonuçlandırılabilir veya -demokrasiyi işletebilmeye ilgili çabaları hepimiz biliyoruz, hepimiz de bunun için çaba sarf ediyoruz, özellikle katılımcı demokrasiyi daha etkin kılmaya ilgili olarak- böyle bir kurul mutlaka kurulacaksa, süresi belirlenir seçim dönemlerinde, seçim döneminde halkın oy vermiş olduğu siyasî partilerden alınmış olan oy nispetine göre siyasî partilerin önerdiği hakemlerden oluşan bir kurul oluşturulur; bu da demokratik bir tavır olur.

Ben, bunları özellikle söylemek istedim. Demokrasiye geçmek, demokrasiyi yaşatmak ve katılımcı demokrasiyi geliştirmek, gerçekten, çaba isteyen bir meseledir; bununla ilgili

gerekli çabayı da Meclisimiz göstermektedir. Dolayısıyla, bu şekilde, yargı bağımsızlığına da bir katkı olur umuduyla söz istemiştım; ama, bu noktadan sonra yapılacak bir şey olmadığını görüyorum.

Hepinizi saygılarımla selamlıyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Özmen.

14 üncü madde üzerinde 3 adet önerge vardır.

Önergeleri, önce, geliş sıralarına göre okutacağım; sonra da, aykırılık derecelerine göre işleme alacağım.

Birinci önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

248 sıra sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu Tasarısının 14 üncü maddesinin dördüncü fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Orhan Eraslan
Niğde

Ziya Yergök
Adana

Feridun Ayvazoğlu
Çorum

Muharrem Kılıç
Malatya

Ali Topuz
İstanbul

“Kurul Başkanı, kurul üyelerince kendi aralarından seçilir.”

BAŞKAN – İkinci önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

248 sıra sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu Tasarısının 14 üncü maddesinin dördüncü fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Sadullah Ergin
Hatay

Eyüp Fatsa
Ordu

Salih Kapusuz
Ankara

Ünal Kacır
İstanbul

Soner Aksoy
Kütahya

“Kurul Başkanı, kurul üyelerince kendi aralarından seçilir.”

BAŞKAN – Üçüncü önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

248 sıra sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu Tasarısının 14 üncü maddesinin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Orhan Eraslan
Niğde

Ziya Yergök
Adana

Algan Hacaloğlu
İstanbul

Ali Topuz
İstanbul

Yakup Kepenek
Ankara

Feridun Ayvazoğlu
Çorum

“Kurulun birer üyesi; Yargıtay ve Danıştay Genel Kurullarınca kendi başkan ve üyeleri arasından; Kurulun üç üyesi birisi ceza hukuku, birisi idare hukuku, diğeri Anayasa hukuku alanlarında profesör ya da doçent unvanına sahip öğretim üyeleri arasından Üniversitelerarası Kurulca; Kurulun bir üyesi Türkiye Barolar Birliği’nce baro başkanı seçilme yeterliliğine sahip üyeler arasından; kurulun iki üyesi en az genel müdür düzeyinde görev yapmakta olanlar arasından Bakanlar Kurulu’nca; Kurulun bir üyesi Adalet Bakanı’nca bakanlıkta idari görevlerde çalışan hakimler arasından seçilecek dokuz üyeden oluşur.

Kurul üyeliğine seçilecek olan adayların muvafakatları aranır.

Kurul Başkanı, kurul üyelerince kendi aralarından seçilir.”

BAŞKAN – Bu önerge, aynı zamanda en aykırı önerge olduğu için işleme alıyorum.

Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU BAŞKANI KÖKSAL TOPTAN (Zonguldak) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Hükümet katılıyor mu?

DEVLET BAKANİ VE BAŞBAKAN YARDIMCISI MEHMET ALİ ŞAHİN (İstanbul) – Biz de katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN – Önerge hakkında konuşacak mısınız?

ORHAN ERASLAN (Niğde) – Evet Sayın Başkan.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Eraslan.

ORHAN ERASLAN (Niğde) – Sayın Başkan, Türkiye Büyük Millet Meclisinin saygıdeğer üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şu anda, yasama çalışmalarını yaptığımız Bilgi Edinme Hakkı Kanunu Tasarısının kalbine gelmiş bulunuyoruz; 14 üncü madde, bu tasarının kalbidir, onun dışındakiler lafı güzaf. Yani, 14 üncü maddeyi demokratikleştirmezseniz, aslında, hiçbir şey yapmamış olursunuz.

Bu yasa tasarısını Cumhuriyet Halk Partisi niye destekliyor değerli arkadaşlarım; bir kere, insan haklarından bir tanesi olan düşünce ve ifade özgürlüğüne koştul bilgi edinme hakkını anlamlandırdığı için destekliyor. İkincisi, yönetimde saydamlığı sağlayacağı için, şeffaflığı sağlayacağı için destekliyor. Üçüncüsü, katılımcılığı sağlayacağı için destekliyor. Dördüncüsü, yönetenlerin hesap vermesinin ve halka karşı sorumluluğunun yolunu açacağı için destekliyor. Şimdi, bu amaçlarla bu tasarıya destek veriyoruz; ancak, bunun sağlanabilmesinin mekanizması 14 üncü maddede kuruluyor. 14 üncü maddede, Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu diye bir kurul var. Önergemizde bu Kurulun muhtevası değiştirilmiyor; ancak, Yargıtay ve Danıştay

üyeleri Bakanlar Kurulunca seçilmesin, kendi genel kurullarından kendileri tarafından seçilsin; Yargıtay genel kurulu bir üyesini seçsin, Danıştay genel kurulu bir üyesini seçsin istiyoruz.

Tasarıda üç profesör veya doçent öngörülmüş. Bunlar, Bakanlar Kurulunca atanıyor; birisi anayasa hukuku alanından, birisi idare hukuku alanından, birisi de ceza hukuku alanından üç öğretim üyesi. Bunları Bakanlar Kurulu atamasın, Üniversitelerarası Kurul belirlensin istedik.

Kaldı ki, idare içerisinde seçilecek genel müdürlerin Bakanlar Kurulunca atanması hususunda da aksi bir kanaat belirtmedik, Bakanlar Kurulunun da burada yeri olsun diye.

Nihayet, Adalet Bakanlığı idare hâkimlerinden birisinin de Adalet Bakanınca görevlendirmesine de -aslında onların dahi demokratikleştirilmesi lazımdı- ses çıkarılmadı.

Arkadaşlar, kurulun yapısı demokratik olursa, yapılan iş anlamlı olur. Kurulun yapısı demokratik olmazsa, özerk olmazsa, yani, hükümetlerce belirlenirse, bu kurul, özür dilerim, Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu olmaz, hükümetin bilgi vermeme isteğine mazeret uydurma kurulu olur. Yani, sadre şifa olacak bir kanun olmaz; emeklerin hepsi heba olur, kanun doğarken kör topal doğmuş olur, sakat doğmuş olur. Bunu engellemek amacıyla böyle bir değişikliğin yapılmasını uygun görüyoruz.

Düşünün ki, devlet, bilgi edinmek istediğiniz bir konuda size bilgi vermiyor. İtiraz ediyorsunuz, itirazı değerlendirecek bu kurul, yine, Bakanlar Kurulunca belirlenmiş, başkanı, yapısı, muhtevası onun tarafından belirlenmiş; ne umuyorsunuz?!

Değerli arkadaşlarım, genel olarak iktidarların eğilimi, demokrasiyi çok arzu etmemek doğrultusunda tezahür ediyor. Biz, baştan beri, acaba, Adalet ve Kalkınma Partisi demokrasiyi samimî arzuluyor mu, arzulamıyor mu diye düşünüyoruz. Kimi zaman, herhalde samimî arzulanacaklar diyoruz; ama, bu tür şeylere karşı çıkışınıza baktığımızda, samimî bir istek içerisinde olmadığınızı üzümlere belirtmek istiyorum.

Şunu unutmayın: Mahkeme kadıya mülk değildir. Dünya çok iktidarlar görmüştür. Her iktidar gelici ve geçicidir. Baki kalan, insanlığa hizmettir. Bu hizmeti elimizde fırsat varken yapalım. Gelin, şu yasayı işler hale getirelim. Gerçi, sizin iktidarınız bağımsız kurullardan hoşlanmıyor; ama, gelin, bunu bağımsız hale getirelim, bir bağımsız kurul yapalım.

Bakın, arkadaşlarım, bilirsiniz, kirlilik izbede olur; bu yasanın penceresi bu. Pencereye perde çekerseniz, yine kirlilik olur, mikroplar üremeye devam eder. Gelin, pencereye perde çekmeyin. Hükümetlerin gölgesini pencereden kaldıralım. Bu, bir tek sizin hükümetinize kaim değil.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Eraslan.

ORHAN ERASLAN (Devamla) – Sizin hükümetinizi suçlama amacıyla da söylemiyorum; ama, bu, bütün hükümetlere olmak üzere, gölgesi düşmesin, bağımsız bir kurul olsun, bir ombudsman müessesesinin belki bir adımı olsun.

Bu konuda çeşitli konuşmalar yapıldı, sözü daha fazla uzatmak istemiyorum. Bu önerge iyi bir önerge. Gelin, bu yapıyı özerkleştirelim, demokratikleştirelim.

Hepinize saygılar sunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Eraslan.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer iki önerge aynı mahiyette olduğu için, okutup işleme alıyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

248 sıra sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu Tasarısının 14 üncü maddesinin dördüncü fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Sadullah Ergin (Hatay) ve arkadaşları

“Kurul başkanı, kurul üyelerince kendi aralarından seçilir.”

BAŞKAN – Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

248 sıra sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu Tasarısının 14 üncü maddesinin dördüncü fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Orhan Eraslan (Niğde) ve arkadaşları

“Kurul Başkanı, Kurul üyelerince kendi aralarından seçilir.”

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükümet katılıyor mu?

DEVLET BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI MEHMET ALİ ŞAHİN (İstanbul) – Biz, Hükümet olarak, bu önergeye katılıyoruz efendim. Kurul Başkanın, Kurul üyelerince, kendi aralarından seçilmesiyle ilgili her iki önergeyi birleştirdiniz; buna katılıyoruz Hükümet olarak.

BAŞKAN – Önergeniz hakkında konuşacak mısınız?

ORHAN ERASLAN (Niğde) – Gerekçe okunsun.

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Kurulun yapısını daha demokratik hale getirmek için değişiklik teklifi öngörülmüştür.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

15 inci maddeyi okutuyorum:

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Bilgi Edinme Hakkının Sınırları

Yargı denetimi dışında kalan işlemler

MADDE 15.- Yargı denetimi dışında kalan idari işlemlerden kişinin çalışma hayatını ve mesleki onurunu etkileyecek nitelikte olanlar, bu Kanun kapsamına dahildir. Bu şekilde sağlanan bilgi edinme hakkı işlemin yargı denetimine açılması sonucunu doğurmaz.

BAŞKAN – Madde üzerinde söz talebi?.. Yok.

Maddeyi oylarınızı sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

16 ncı maddeyi okutuyorum:

Devlet sırrına ilişkin bilgi veya belgeler

MADDE 16.- Açıklanması hâlinde Devletin emniyetine, dış ilişkilerine, millî savunmasına ve millî güvenliğine açıkça zarar verecek ve niteliği itibarıyla Devlet sırrı olan gizlilik dereceli bilgi veya belgeler, bilgi edinme hakkı kapsamı dışındadır.

BAŞKAN – Madde üzerinde söz talebi?.. Yok.

Maddeyi oylarınızı sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

17 nci maddeyi okutuyorum:

BAŞKAN – 17 nci maddeyi okutuyorum:

Ülkenin ekonomik çıkarlarına ilişkin bilgi veya belgeler

MADDE 17.- Açıklanması ya da zamanından önce açıklanması hâlinde, ülkenin ekonomik çıkarlarına zarar verecek veya haksız rekabet ve kazanca sebep olacak bilgi veya belgeler, bu Kanun kapsamı dışındadır.

BAŞKAN – Madde üzerinde söz talebi?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

18 inci maddeyi okutuyorum:

İstihbarata ilişkin bilgi veya belgeler

MADDE 18.- Sivil ve askerî istihbarat birimlerinin görev ve faaliyetlerine ilişkin bilgi veya belgeler, bu Kanun kapsamı dışındadır.

Ancak, bu bilgi ve belgeler kişilerin çalışma hayatını ve meslek onurunu etkileyecek nitelikte ise, istihbarata ilişkin bilgi ve belgeler bilgi edinme hakkı kapsamı içindedir.

BAŞKAN – Madde üzerinde söz talebi?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

19 uncu maddeyi okutuyorum:

İdarî soruşturmaya ilişkin bilgi veya belgeler

MADDE 19.- Kurum ve kuruluşların yetkili birimlerince yürütülen idarî soruşturmalarda ilgili olup, açıklanması veya zamanından önce açıklanması hâlinde;

a) Kişilerin özel hayatına açıkça haksız müdahale sonucunu doğuracak,

b) Kişilerin veya soruşturmayı yürüten görevlilerin hayatını ya da güvenliğini tehlikeye sokacak,

c) Soruşturmanın güvenliğini tehlikeye düşürecek,

d) Gizli kalması gereken bilgi kaynağının açığa çıkmasına neden olacak veya soruşturma ile ilgili benzeri bilgi ve bilgi kaynaklarının temin edilmesini güçleştirecek,

Bilgi veya belgeler, bu Kanun kapsamı dışındadır.

BAŞKAN – Madde üzerinde söz talebi?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

20 inci maddeyi okutuyorum:

Adli soruşturma ve kovuşturmaya ilişkin bilgi veya belgeler

MADDE 20.- Açıklanması veya zamanından önce açıklanması hâlinde,

- Suç işlenmesine yol açacak,
 - Suçların önlenmesi ve soruşturulması ya da suçluların kanunî yollarla yakalanıp kovuşturulmasını tehlikeye düşürecek,
 - Yargılama görevinin gereğince yerine getirilmesini engelleyecek,
 - Hakkında dava açılmış bir kişinin adil yargılanma hakkını ihlâl edecek,
- Nitelikteki bilgi veya belgeler, bu Kanun kapsamı dışındadır.

4.4.1929 tarihli ve 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu, 18.6.1927 tarihli ve 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu, 6.1.1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu ve diğer özel kanun hükümleri saklıdır.

BAŞKAN- Söz talebi?.. Yok.

Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

21 inci maddeyi okutuyorum:

Özel hayatın gizliliği

MADDE 21.- Kişinin izin verdiği hâller saklı kalmak üzere, özel hayatın gizliliği kapsamında, açıklanması hâlinde kişinin sağlık bilgileri ile özel ve aile hayatına, şeref ve haysiyetine, meslekî ve ekonomik değerlerine haksız müdahale oluşturacak bilgi veya belgeler, bilgi edinme hakkı kapsamı dışındadır.

Kamu yararının gerektirdiği hâllerde, kişisel bilgi veya belgeler, kurum ve kuruluşlar tarafından, ilgili kişiye en az yedi gün önceden haber verilerek yazılı rızası alınmak koşuluyla açıklanabilir.

BAŞKAN- Söz talebi?.. Yok.

Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

22 nci maddeyi okutuyorum:

Haberleşmenin gizliliği

MADDE 22.- Haberleşmenin gizliliği esasını ihlâl edecek bilgi veya belgeler, bu Kanun kapsamı dışındadır.

BAŞKAN- Söz talebi?.. Yok.

Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

23 üncü maddeyi okutuyorum:

Ticarî sır

MADDE 23.- Kanunlarda ticarî sır olarak nitelenen bilgi veya belgeler ile, kurum ve kuruluşlar tarafından gerçek veya tüzel kişilerden gizli kalması kaydıyla sağlanan ticarî ve malî bilgiler, bu Kanun kapsamı dışındadır.

BAŞKAN- Söz talebi?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

24 üncü maddeyi okutuyorum:

Fikir ve sanat eserleri

MADDE 24.- Fikir ve sanat eserlerine ilişkin olarak yapılacak bilgi edinme başvuruları hakkında ilgili kanun hükümleri uygulanır.

BAŞKAN- Söz talebi?.. Yok.

Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

25 inci maddeyi okutuyorum:

Kurum içi düzenlemeler

MADDE 25.- Kurum ve kuruluşların, kamuoyunu ilgilendirmeyen ve sadece kendi personeli ile kurum içi uygulamalarına ilişkin düzenlemeler hakkındaki bilgi veya belgeler, bilgi edinme hakkının kapsamı dışındadır. Ancak, söz konusu düzenlemeden etkilenen kurum çalışanlarının bilgi edinme hakları saklıdır.

BAŞKAN – Madde üzerinde şahsı adına söz isteyen İstanbul Milletvekili Sayın Lokman Ayva?.. Yok.

Madde üzerinde 1 adet önerge vardır; önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülecek olan 248 sıra sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu Tasarısınının 25 inci maddesindeki “bilgi edinme hakkının kapsamı dışındadır” ibaresinden önce gelmek üzere “eğer gizlilikle ilgili bir ibare yoksa” ibaresinin eklenmesini arz ve teklif ederim.

Lokman Ayva

İstanbul

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Katılmıyoruz Sayın

Başkan.

BAŞKAN – Hükümet katılıyor mu?

DEVLET BAKANİ VE BAŞBAKAN YARDIMCISI MEHMET ALİ ŞAHİN (İstanbul) –

Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN - Komisyon ve Hükümetin katılmadığı önergenin gerekçesini okutuyorum:

Gerekçe:

Kamu kuruluşlarında bu tür işlemler belli kanunlara göre yapılmak durumundadır. Çıkarılacak tüzük, yönetmelik ve genelgeler ilgili kanunlara aykırı olamaz. Bu nedenle, bu mevzuatın kamuoyu tarafından ise bilinmesinin bir sakıncası yoktur. Nispeten genel hükümler anlamına gelen kanunları halkımız biliyorsa, dava ayrıntısı anlamına gelen mevzuatın bilinmemesini niçin isteyelim. Bunun bilinmesinin en önemli iki faydası vardır:

1-Eğer tüzük, yönetmelik, genelge, yönerge gibi mevzuatta kanuna aykırı hükümler varsa ve bu hükümler de ilgili personelin lehine ise vatandaşımızın bu bilgiye ulaşma imkânı olacak ve düzeltilmesi için de gerekenlerin yapılma imkânı doğacaktır.

2- Bu tür düzenlemeler her ne kadar kurumiçi olsa da, bu kurumlar nihaî manada vatandaş hizmet amaçlı kurumlar olduğu için sonuçları vatandaşımızı etkilemektedir. Mesela, bir kuruma gittik ve oradaki bir görevliden bir işlemleri yapmasını talep ettik ve görevli bize “hayır kardeşim, ben bu işlemi yapamam; çünkü, bu işlemi yapmam iç düzenlemelere aykırı” dedi. Eğer bizim teklifimiz kabul edilirse, görevli böyle dediği zaman o hükmün hangi hüküm olduğunu vatandaşımız rahatlıkla sorabilecektir. Teklifimiz kabul edilmezse, vatandaşımız boynunu büküp evine dönecek, görevlinin de bu durumu suiistimal mi ettiğini, yoksa haklı yere mi böyle bir durum olduğunu asla öğrenemeyecektir.

İlgisiz kişiler ilgisiz konuları öğrenmek isterse bile bir kayıp söz konusu olmayacaktır. Gizlilik durumu olduğunda ise farklı bir işleme gerek kalmayacak; bizim teklifimiz, gizlilik durumunu dikkate almaktadır.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

26 ncı maddeyi okutuyorum:

Kurum içi görüş, bilgi notu ve tavsiyeler

MADDE 26.- Kurum ve kuruluşların faaliyetlerini yürütmek üzere, elde ettikleri görüş, bilgi notu, teklif ve tavsiye niteliğindeki bilgi veya belgeler, kurum ve kuruluş tarafından aksi kararlaştırılmadıkça bilgi edinme hakkı kapsamındadır.

Bilimsel, kültürel, istatistik, teknik, tıbbî, malî, hukukî ve benzeri uzmanlık alanlarında yasal olarak görüş verme yükümlülüğü bulunan kişi, birim ya da kurumların görüşleri, kurum ve kuruluşların alacakları kararlara esas teşkil etmesi kaydıyla bilgi edinme istemlerine ağıttır.

BAŞKAN – Madde üzerinde söz talebi?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

27 nci maddeyi okutuyorum:

Tavsiye ve mütalaa talepleri

MADDE 27.- Tavsiye ve mütalaa talepleri bu Kanun kapsamı dışındadır.

BAŞKAN – Madde üzerinde söz talebi?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

28 inci maddeyi okutuyorum:

Gizliliği kaldırılan bilgi veya belgeler

MADDE 28.- Gizliliği kaldırılmış olan bilgi veya belgeler, bu Kanunda belirtilen diğer istisnalar kapsamına girmiyor ise, bilgi edinme başvurularına açık hâle gelir.

BAŞKAN – Madde üzerinde söz talebi?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

29 uncu maddeyi okutuyorum:

BEŞİNCİ BÖLÜM Çeşitli ve Son Hükümler

Ceza hükümleri

MADDE 29.- Bu Kanunun uygulanmasında ihmâli, kusuru veya kastı bulunan memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında, işledikleri fiillerin genel hükümler çerçevesinde ceza kovuşturması gerektirmesi hususu saklı kalmak kaydıyla, tâbi oldukları mevzuatta yer alan disiplin cezaları uygulanır.

Bu Kanunla erişilen bilgi ve belgeler ticari amaçla çoğaltılamaz ve kullanılamaz.

BAŞKAN – Madde üzerinde söz talebi?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.
30 uncu maddeyi okutuyorum:

Rapor düzenlenmesi

MADDE 30.- Kurum ve kuruluşlar, bir önceki yıla ait olmak üzere;

a) Kendilerine yapılan bilgi edinme başvurularının sayısını,

b) Olumlu cevaplanarak bilgi veya belgelere erişim sağlanan başvuru sayısını,

c) Reddedilen başvuru sayısı ve bunların dağılımını gösterir istatistik bilgileri,

d) Gizli ya da sır niteliğindeki bilgiler çıkarılarak ya da bu nitelikteki bilgiler ayrılarak bilgi veya belgelere erişim sağlanan başvuru sayısını,

e) Başvurunun reddedilmesi üzerine itiraz edilen başvuru sayısı ile bunların sonuçlarını,

Gösterir bir rapor hazırlayarak, bu raporları her yıl şubat ayının sonuna kadar Bilgi Edinme Değerlendirme Kuruluna gönderirler. Bağlı, ilgili ve ilişkili kamu kurum ve kuruluşları raporlarını bağlı, ilgili ya da ilişkili oldukları bakanlık vasıtasıyla iletirler. Kurul, hazırlayacağı genel raporu, söz konusu kurum ve kuruluşların raporları ile birlikte her yıl nisan ayının sonuna kadar Türkiye Büyük Millet Meclisine gönderir. Bu raporlar takip eden iki ay içinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca kamuoyuna açıklanır.

BAŞKAN – Söz talebi?.. Yok.

Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

31 inci maddeyi okutuyorum:

Yönetmelik

MADDE 31.- Bu Kanunun uygulanması ile ilgili esas ve usullerin belirlenmesine ilişkin yönetmelik, Kanunun yayımını takip eden altı ay içinde Başbakanlık tarafından hazırlanarak Bakanlar Kurulunca yürürlüğe konulur.

BAŞKAN – Madde üzerinde grupları adına söz talebi?.. Yok.

Şahsı adına İzmir Milletvekili Hakkı Ülkü, buyurun.

HAKKI ÜLKÜ (İzmir) – Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; 2000 yılı itibariyle dünya üzerinde 17 ülke bilgi edinme hakkıyla ilgili yasaları yürürlüğe koymuş, 23 ülkede ise hükümetler ellerindeki bilgiyi yurttaşlarına açmayı gerektiren çeşitli yasaları benimsemiş bulunmaktadırlar.

Bu bağlamda, bilgi edinme hakkını kullanacak yurttaşların da anlayışının bu yönde olması, hesap sormayı bilmesi, yılan ve dokunmama ikileminden sıyrılması zorunludur.

Tasarı değerlendirilirken dünya üzerindeki genel kabule ve konuyla ilgili yasalara bakıldığında, sınırlamalar belli başlı bazı alanlardadır. Savunmada, uluslararası ilişkilerde, ulusal ekonomik çıkarlarda, yasaların uygulanması ve adalet sisteminin yönetilmesinde, kişi güvenliğinde, kamusal ve ticarî çıkarlarda.

Şimdi, yönetmelikle ilgili belirlenecek olan koşullar saptanırken, bu tasarı yasalaşıyor biraz sonra da hepimizin kabul edeceği gibi, yürürlüğe girmiş ve belki de bir açıklık kültürü de yaratılmış olacak, hükümet ve yurttaşlar yasayı destekliyor olsa bile istenilecek bilgiler sunulmaya hazır olmadıkça, bilgi edinme özgürlüğünün yayılmasına değin çabalar pek başarıya ulaşamayacak gibi görülmektedir.

İstatistik tutma, kayıtları düzgünce arşivleme, teknolojiyi yeterince ve sağlıklı kullanma konusunda özürü bir ülkeyiz. Tasarı yasalaşmadan önce devlet kayıtlarının başvurulara yanıt verebilecek şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Gerçekten denetlenebilir olmayı isteyen yönetimler ayrıntılı kayıt programları kurmalı ve geliştirmelidir. Kayıt yönetimi ve programlar için bir standart saptanmalı, başvuruda bulunan yurttaşlar farklı kurum ve kuruluşlarda değişiklik ve karmaşıklık yaratıcı uygulamalarla karşılaşmamalıdır. Bu bir hükümet politikası değil devlet politikası olarak belirlenmeli, bürokratlar ve siyasetler düzeyinde uygulayıcılar rollerini ve sorumluluklarını benimsemelidirler.

Yaklaşık on yıldır uygulamaya konulmaya çalışılan UYAP ve MERNİS projeleri kayıtlama anlamında olumlu adımlardır. Tabii, hangi amaçla kullanılacağı siyasî bir tercih sorunu yapılmadığı sürece.

Gündemimizde olup olmadığını bilemediğimiz bir yasa tasarısı ve bir taslağı incelerken iki tasarı arasındaki bağlantı kurulabilir kanısındayım. Konuyla ilgilenenlerden bu metinlerin birlikte okunmasının ya da bilinmesinin yararlı olacağını zannediyorum.

Ulusal Bilgi Güvenliği Teşkilatı ve Görevleri Hakkındaki Kanun –ki, MİT varken bu teşkilata neden gereksinme duyulduğu sorusu herkesin aklına gelebilecek bir sorudur- genel gerekçeden ve madde gerekçelerinden ikna edici bir sonuç çıkmazsa devletin, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin teknolojiyi buradan yakalamak istediğini görmekteyiz. Bilgi toplumu bakanlığının kuruluş ve görevleri hakkında kanun taslağı olsa, Avrupa Birliği yolunda yapılması gerekli bir işlem olduğu kanısını uyandırmakta. Bilgi edinme hakkındaki tasarı yasalaşırken, uygulamada pek çok zorluğa, karmaşaya, anlaşmazlığa yol açacağını söylemek, kehanet sayılmamalı.

Gerçi, yurttaşların bu yasayı kullanmadaki ilgisinin ya da hukukçuların ve medyanın bunu duyurmadaki heyecan ve isteğinin ne olacağını tam olarak kestiremiyoruz; ama, yönetmeliklerle bunların düzeltileceği kanısındayız, yönetmeliklerle bunların işlerliğe kavuşturulacağı kanısındayız.

Biz, kendi döneminizde, yapmış olduğumuz belediye başkanlığı döneminde, birçok uygulamayı, bu bilgi edinme hakkı yasası çıkmazdan önce de yapmıştık. Size bunlardan iki örnek vermek istiyorum.

Birisi, konuşmacılardan bir arkadaşımızın söylemiş olduğu, İmar Yasasının 18 inci maddesinin uygulanması esnasında, bilgi edinme hakları olmadığı nedeniyle, birçok belediye, haklarında karar verilmiş olan insanların meclis kararlarını kendilerine vermemelerinden ötürü vatandaşlar mağdur duruma düşmektedirler. Bu, bilgi edinme hakkı yasasıyla, belki, izale edilebilir duruma gelebilecektir.

Bir başka konu da şudur: Belediyelerin sık teftiş edildiği zamanlarda müfettiş raporlarının kamuoyuna duyurulmasının yasaklılığı söz konusudur. Oysa, bu bilgi edinme hakkı yasasıyla birlikte, yapılacak olan, belki de kendiliğinden olabilecek işlemlerden bir tanesini biz yıllar öncesinden de uygulamaktayız, uygulanmasının sayısız yararlarını da görmekteyiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Ülkü.

HAKKI ÜLKÜ (Devamla) – O da şudur: Müfettiş raporunu hazırlar, bu rapor bulunduğu yöredeki insanlara çeşitli şekillerde yansıtılmak istenir ve spekülasyonları yapılır. Bunların önüne geçebilmek için, bazı belediyeler -ki o belediyeler içerisinde biz de vardık- müfettiş raporlarını kentten değişik yerlerdeki panolara asarlar. O panolarda, müfettişlerin kendilerince senaryolaştırılmış olan bazı asılsız tutmuş oldukları raporlarla, böylece, gündemde o belediyenin, o belediye meclisinin ve o belediye çalışanlarının haksız yere suçlanmasını da önlemek gibi bir tedbir almaktadırlar.

Dolayısıyla, sayısız yararlar vardır açık topluma gidilebilmesi açısından ve bu Bilgi Edinme Yasasının, eğer uygulanabilirse, gerçekten de Türkiye’de son yıllarda çıkarılmış olan en önemli bir yasa olabileceğine inanıyoruz.

Bu inançla, yasaya olumlu oy vereceğimizi belirtmek istiyoruz. Hepinize sevgiler, saygılar sunuyorum. (CHP ve AK Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Ülkü.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

32 nci maddeyi okutuyorum:

Yürürlük

MADDE 32.- Bu Kanun yayımı tarihinden itibaren altı ay sonra yürürlüğe girer.

BAŞKAN – Söz talebi?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

33 üncü maddeyi okutuyorum:

Yürütme

MADDE 33.- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN – Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının tümü açıkoylamaya tabidir.

Açıkoylamanın şekli hakkında Genel Kurulun kararını alacağım.

Açıkoylamanın elektronik oylama cihazıyla yapılmasını oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Oylama için 5 dakika süre vereceğim. Bu süre içerisinde sisteme giremeyen üyelerin teknik personelden yarım istemelerini, bu yardıma rağmen de sisteme giremeyen üyelerin, oy pusulalarını, oylama için öngörülen 5 dakikalık süre içerisinde Başkanlığa ulaştırmalarını rica ediyorum.

Ayrıca, vekâleten oy kullanacak sayın bakanlar var ise, hangi bakana vekâleten oy kullandığını, oyunun rengini ve kendisinin ad ve soyadı ile imzasını da taşıyan oy pusulasını, yine oylama için öngörülen 5 dakikalık süre içerisinde Başkanlığa ulaştırmalarını rica ediyorum.

Oylama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Bilgi Edinme Hakkı Kanunu Tasarısının açıkoylama sonucunu açıklıyorum:

Kullanılan oy sayısı: 237

Kabul: 237 (x)

Böylece, kanun tasarısı kabul edilmiş ve kanunlaşmıştır. (Alkışlar)

(x) Açıkoylama kesin sonuçlarını gösteren tablo tutanağın sonuna eklidir.

Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Sayın Mehmet Ali Şahin teşekkür konuşması yapacaktır.

Buyurun Sayın Şahin.

DEVLET BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI MEHMET ALİ ŞAHİN (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; Genel Kurulumuza, değerli milletvekili arkadaşlarımıza, İktidar ve Muhalefet Partisine mensup arkadaşlarıma, böylesine önemli bir tasarının kanunlaşmasında göstermiş oldukları destek ve titizlikten dolayı, gerçekten teşekkür ediyorum.

Bilgi Edinme Hakkı Kanunu Tasarısı, bizim, Hükümet olarak, Acil Eylem Planımızda vaat etmiş olduğumuz yasalardan biriydi; çünkü, biz bunu önemsiyorduk. Böyle bir yasanın, demokratik toplumlarda, demokratik açılımı daha da ötelere götüreceğine inanmıştık, bu nedenle programımıza almıştık. 25 Haziranda, Sayın Başbakanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın imzasıyla Meclise gönderdik ve bugün, yasalaşma imkânı buldu. O bakımdan, İktidar, Muhalefet, her iki partimize ve değerli milletvekili arkadaşlarımıza, bir kez daha, teşekkür ediyorum.

Ayrıca, böyle bir yasayı, bu şekilde çıkarmak, uyum bakımından da gerekiyordu; çünkü, 2001 yılının 3 Ekiminde Anayasanın 74 üncü maddesinde yapılan bir değişiklik, dilekçe hakkıyla ilgili maddede yapılan değişiklik de, böyle bir yasal düzenlemenin yapılmasını gerekli görüyordu, ayrıca Avrupa Birliğiyle ilgili uyum sürecinde de böyle bir yasal düzenleme gerekli idi, birçok bakımdan önemli bir işi başardığımızı ifade etmek istiyorum.

Peki, böyle bir yasal düzenleme yapılırca ne olacak, ne değişecek diye bir soru sorulabilir. Artık Türkiye'de açıklık ve şeffaflık esas, sır ve gizlilik istisna haline geliyor. Bu yasanın bir özetini yapacak olursak, bu cümle bu yasanın özetini yapacak en önemli cümlelerden bir tanesidir. Türkiye'de bundan böyle, bu yasa da yürürlüğe girdikten sonra artık açıklık ve şeffaflık esas, sır ve gizlilik istisna haline geliyor.

Şimdi, bir başka yasa daha geliyor yine bununla bağlantılı olarak, o da sır ve gizlilik kavramını açıklayacak, buna sır yasa tasarısı da diyebiliriz, şu anda Adalet Bakanlığı üstünde çalışıyor, sanıyorum yakın bir zamanda da bunu Türkiye Büyük Millet Meclisine sevk etme imkânı bulacağız.

Aslında hükümet, böyle bir yasayı sevk etmekle ve yasalaştırmakla şunu da söylemiş oluyor. Biz hükümet olarak icraatlarımızla ve eylemlerimizle her türlü denetime açığız, bizi vatandaşlarımız denetleyebilir; çünkü, ancak denetlenebilen toplumlarda demokrasi gelişebilir, orada her şey düzgün gidebilir ve orada işte devlet millet kaynaşması kâmil anlamda gerçekleşir, o bakımdan böyle bir yasal düzenlemenin gerçekleşmesi Türkiye'de demokratik süreci daha da hızlandıracaktır diye düşünüyorum. Muhalefet partisine mensup arkadaşlarımız katkılar sağladılar, eleştiriler de getirdiler, onlara yasalaştıktan sonra cevap verme gereğini de duymuyorum; ama katkı sağladılar, kuşkusuz ki, muhalefet getirilen yasaları olduğu gibi kabul etmek zorunda değildir, ama eleştiriler de olacaktır, önerileri de oldu, nitekim bazılarında biz hükümet olarak ve komisyon olarak katılarak tasarıya monte de ettik.

Böylece, bugün, Bilgi Edinme Hakkı Kanunu Tasarısını yasalaştırmış olduk; ülkemize, insanımıza hayırlı olmasını diliyorum, yeniden hepinize saygılar sunuyorum.(Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Bakan.

Sayın milletvekilleri, sözlü soru önergeleri ile diğer denetim konularını sırasıyla görüşmek için, 14 Ekim 2003 Salı günü saat 15.00'te toplanmak üzere, birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 19.00